

ĐỖ HOÀNG LINH - NGUYỄN VĂN DƯƠNG
(Sưu tầm và biên soạn)

HỒ CHÍ MINH

BIỂU TƯỢNG CỦA
HÒA BÌNH VÀ HỮU NGHỊ
GIỮA NHÂN DÂN TOÀN THẾ GIỚI

NHÀ XUẤT BẢN THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

Bức tường Danh nhân tại thủ đô Paris (Pháp), nơi lưu giữ chân dung những vĩ nhân đã làm nên thế kỷ XX, trong đó có chân dung Chủ tịch Hồ Chí Minh

LỜI GIỚI THIỆU

Chủ tịch Hồ Chí Minh - Người đã dành trọn cuộc đời đấu tranh cho nền hòa bình thực sự, cho giải phóng dân tộc, giải phóng con người và cho tình đoàn kết hữu nghị quốc tế giữa các dân tộc. Người đã đi xa, nhưng hình ảnh về một lãnh tụ vĩ đại, đáng kính thì mãi vĩnh hằng trong trái tim mỗi thế hệ người Việt Nam cũng như bạn bè quốc tế.

Suốt 30 năm bốn ba hoạt động ở nước ngoài, Người đã hòa mình vào phong trào cách mạng của công nhân, tham gia thành lập nhiều tổ chức quốc tế nhằm tập hợp những người yêu hòa bình, đấu tranh vì độc lập, tự do dân tộc và mong muốn hợp tác hữu nghị với nhân dân toàn thế giới. Đặc biệt, trong cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp xâm lược, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn kiên định chiến lược hòa bình, kiên trì con đường thương lượng, đối thoại nhằm giải quyết các mối xung đột. Kể cả đến khi kẻ thù buộc nhân dân ta phải đứng lên cầm súng kháng chiến, Người vẫn giữ vững ngọn cờ hòa bình, vẫn liên tục gửi thư đến Chính phủ, Quốc hội và Nhân dân Pháp, kêu gọi họ chấm dứt chiến tranh bằng biện pháp hòa bình.

Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn xác định chính sách ngoại giao của Việt Nam là "làm bạn với tất cả các nước dân chủ và không gây thù oán với một ai", "nhằm xây đắp nền hòa bình thế giới". Người đã bắc những nhịp cầu hữu nghị, đẩy mạnh việc giao lưu, tiếp xúc, nhằm tăng cường sự hiểu biết lẫn nhau giữa các dân tộc, nhằm duy trì và củng cố hòa bình, hữu nghị với các quốc gia trên phạm vi toàn cầu. Sau khi Việt Nam giành được độc lập, Người đã thường xuyên đi thăm hữu nghị các nước xã hội chủ nghĩa và các nước láng giềng ở châu Á, đến đâu Người cũng thể hiện tình cảm chân thành và nguyện vọng tha thiết của nhân dân Việt Nam là được sống trong hòa bình, độc lập, có quan hệ hữu nghị với tất cả các dân tộc trên thế giới.

Tư tưởng hòa bình, hợp tác, hữu nghị, đoàn kết quốc tế của Chủ tịch Hồ Chí Minh là một tư tưởng có tầm chiến lược, đi trước thời đại, tạo điều kiện thuận lợi cho nước ta hợp tác cùng phát triển với các quốc gia trong và ngoài khu vực. Tư tưởng của Người đã và đang được vận dụng sáng tạo và tiếp tục phát triển, đặc biệt trong bối cảnh quốc tế hiện đang có nhiều biến đổi phức tạp với những cơ hội và mâu thuẫn đan xen, tác động đến nền hòa bình và tình hợp tác, hữu nghị của nước ta với các nước trên thế giới.

Cuốn sách "*Hồ Chí Minh - biểu tượng của hòa bình và hữu nghị giữa nhân dân toàn thế giới*" đã khắc họa một cách chân thực và xúc động về cuộc đời hoạt động cách mạng của Chủ tịch Hồ Chí Minh qua những bức ảnh lịch sử quý giá: từ khi bước chân đi tìm đường cứu nước cho đến khi hoàn thành trọn vẹn vai trò của người đứng đầu Nhà nước; những khoảnh khắc tiễn đưa Người đi xa; những tình cảm ngời ca, trân trọng và kính phục của bạn bè quốc tế về cuộc đời và sự nghiệp của Người.

Nhân dịp kỷ niệm 125 năm ngày sinh của Chủ tịch Hồ Chí Minh, cuốn sách nhỏ này như một bông sen tươi thắm kính dâng lên Người.

Xin trân trọng giới thiệu cùng bạn đọc!

Hà Nội, tháng 5 năm 2015

TS. Nguyễn Bắc Sơn

ỦY VIÊN BAN CHẤP HÀNH TRUNG ƯƠNG ĐẢNG
BỘ TRƯỞNG BỘ THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

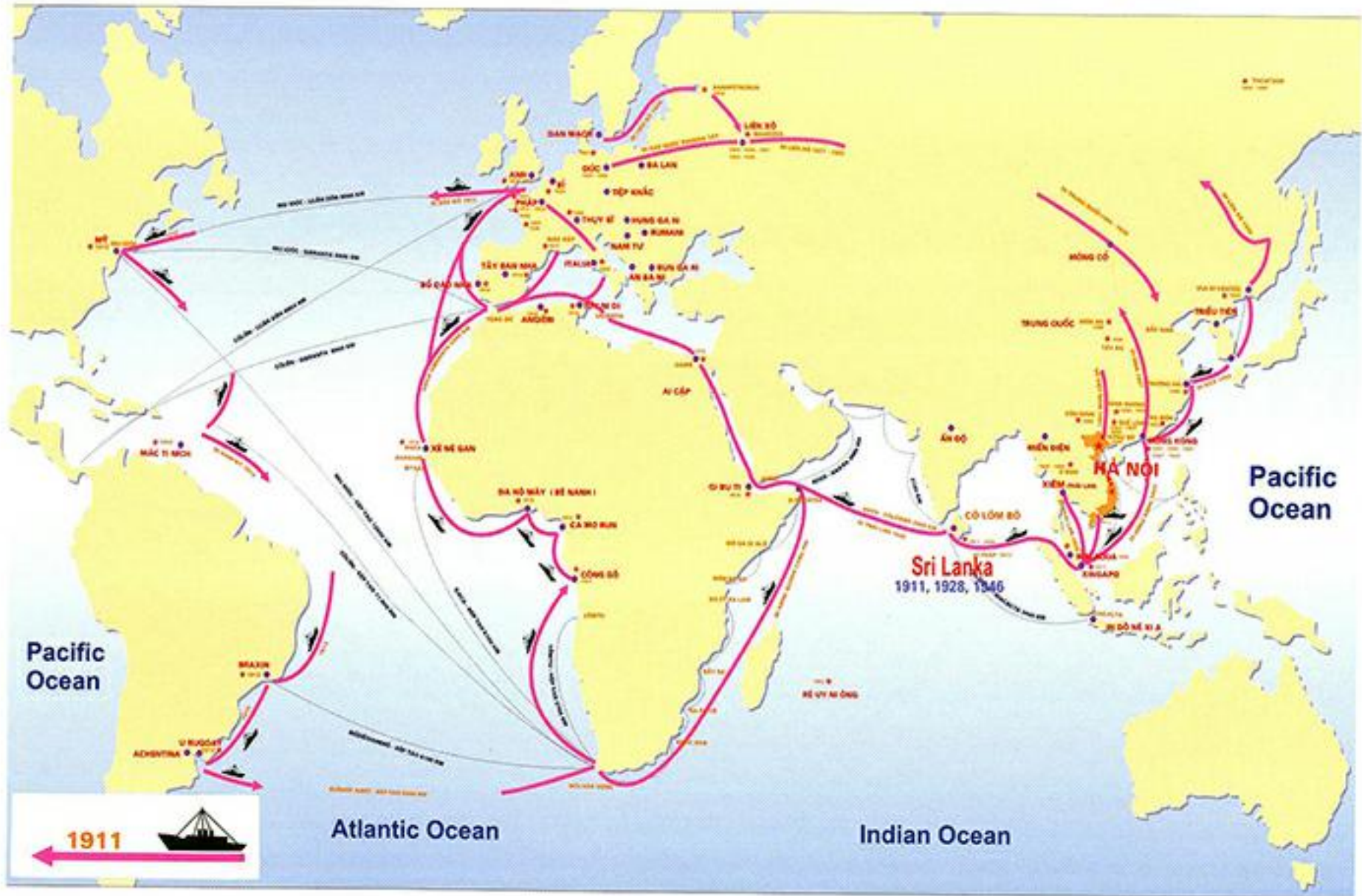
Hữu nghị và hòa bình giữa nhân dân
toàn thế giới!

Hồ Chí Minh

1.5.4

Bút tích và chữ ký của Chủ tịch Hồ Chí Minh viết tháng 1/1954

NHỮNG NƯỚC CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐÃ Ở, LÀM VIỆC VÀ ĐẾN THĂM (1911 - 1969)
 The countries, President Ho Chi Minh lived, worked and visited (1911 - 1969)

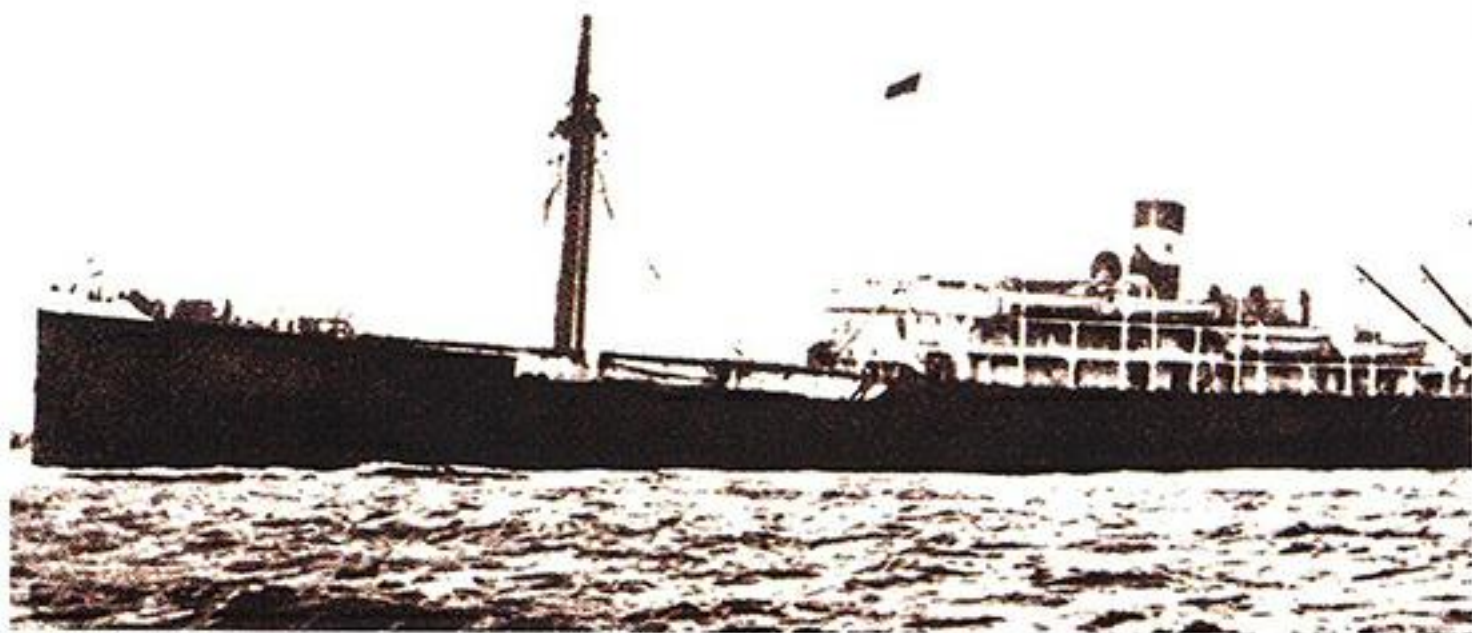
PHẦN I

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VỚI HOẠT ĐỘNG NGOẠI GIAO ĐẤU TRANH VÌ HÒA BÌNH

**CUỘC HÀNH TRÌNH CỦA NGUYỄN TẤT THÀNH - NGUYỄN ÁI QUỐC QUA 29 QUỐC GIA
VÀ VÙNG LÃNH THỔ TRÊN THẾ GIỚI ĐỂ TÌM CON ĐƯỜNG GIẢI PHÓNG DÂN TỘC
VÀ TRỞ VỀ NƯỚC TRỰC TIẾP LÃNH ĐẠO CÁCH MẠNG VIỆT NAM,
TIẾN TỚI TỔNG KHỞI NGHĨA THÁNG TÁM THẮNG LỢI (1911 - 1945)**

*Quang cảnh bến cảng Nhà Rồng ở Sài Gòn đầu thế kỷ XX,
nơi người thanh niên Nguyễn Tất Thành ra đi tìm đường cứu nước ngày 5/6/1911*

Tàu Đô đốc
Latouche Tréville,
nơi Nguyễn Tất Thành
làm phụ bếp
trong những tháng
ngày đầu tiên
của cuộc hành trình
tìm đường cứu nước

Thị trấn Sainte Adresse (Pháp),
nơi Nguyễn Tất Thành lao động
trong khoảng thời gian
từ cuối năm 1911
đến đầu năm 1912

Một góc thành phố New York (Mỹ)
đầu thế kỷ XX, nơi Nguyễn Tất Thành
đã sinh sống vào khoảng cuối năm
1912 đến đầu năm 1913

Khách sạn Parker ở thành phố Boston (Mỹ),
nơi Nguyễn Tất Thành làm phụ bếp trong những năm 1912 - 1913

Khách sạn Carlton ở thủ đô Luân Đôn, nơi Nguyễn Tất Thành làm việc trong thời gian sống ở nước Anh năm 1914

Ngôi nhà số 6, phố Villa Des Gobelins, quận 13, Paris, Pháp, trụ sở của Hội những người Việt Nam yêu nước, nơi Nguyễn Ái Quốc đã hoạt động từ tháng 7/1919 đến tháng 7/1921

Ngôi nhà số 9, ngõ Compaint, Paris, nơi Nguyễn Ái Quốc đã sống từ năm 1921 - 1923

Nguyễn Ái Quốc phát biểu tại Đại hội toàn quốc lần thứ XVIII Đảng Xã hội Pháp (Đại hội Tua), phiên họp chiều ngày 26/12/1920

Nguyễn Ái Quốc
đầu năm 1921

Nguyễn Ái Quốc lần đầu tiên
đến nước Nga, năm 1923

Nguyễn Ái Quốc với đồng chí Trương Thái Lôi,
bạn học tại trường Đại học Phương Đông Mátxcơva

*Nguyễn Ái Quốc (Người ngồi đầu tiên, từ trái sang)
với một số đại biểu dự Đại hội lần thứ V Quốc tế Cộng sản, năm 1924*

*Nguyễn Ái Quốc (người ngồi dưới sàn)
chụp ảnh cùng các đồng chí Hungary
tại Đại hội lần thứ V Quốc tế Cộng sản, năm 1924*

Nguyễn Ái Quốc cùng các đại biểu Đại hội lần thứ V Quốc tế Cộng sản tham dự lễ hội liên hoan chào mừng thành công của Đại hội, do nhân dân Mátxcơva tổ chức trên đồi Lênin. Mọi người vây quanh các đại biểu, công kênh tung hô Nguyễn Ái Quốc trong tiếng reo "Hoan hô nhân dân Đông Dương"

MỘT SỐ CÂU CHUYỆN LIÊN QUAN ĐẾN NHỮNG HOẠT ĐỘNG CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GIAI ĐOẠN 1911- 1945

BA CHAI RƯỢU SÂM PANH

Tôi là Giảng Pho (Jean Fort), thợ điện, đảng viên Đảng cộng sản Pháp. Tôi quen biết đồng chí Nguyễn Ái Quốc từ năm 1920-1921 vì hồi đó chúng tôi còn trọ một nhà, ở ngõ hẻm Côngpoăng (Compint).

Đấy là khu công nhân nghèo, mà ngõ hẻm lại là nghèo nhất ở khu này. Gọi là ngõ hẻm, vì nó chỉ có đường vào, không có đường ra. Cả "phố" chỉ vven vẹn có bốn cái nhà lụp xụp, ba nhà họ cho thiên hạ thuê để đặt xa. Một nhà, tầng dưới là một quán cà phê nhỏ, tầng trên có hai cái buồng tôi và anh Nguyễn trọ.

Buồng anh Nguyễn chỉ đặt vừa một cái giường sắt, và một cái bàn cón con. Trên bàn có một cái thau, trong thau có một pò nước để rửa mặt. Thế thôi, không có đồ đạc gì khác. Khi anh Nguyễn muốn viết lách, thì phải đút thau và pò xuống gầm giường.

Anh em công nhân khu này sống rất eo hẹp, anh Nguyễn tôi còn sống thanh đạm hơn.

... Chữ Pháp thì tôi biết nhiều hơn anh Nguyễn, điều đó không có gì lạ vì tôi là người Pháp. Nhưng xem sách lý luận bằng chữ Pháp thì nhiều khi tôi phải hỏi anh cất nghĩa giùm. Tôi không biết viết báo mà anh thì biết viết báo và đôi khi viết được tiểu thuyết ngắn nữa. Bài tiểu thuyết đầu tiên của anh được đăng trên báo *Nhân đạo* nhan đề là *Paris*, tả một cách vừa rõ ràng vừa khôi hài vùng chung quanh ngõ hẻm Côngpoăng...

Giảng Pho kể (trích theo sách *Bác Hồ*, Nxb. Văn học, H.1960, tr.48-50)

NHỮNG NGÀY PARIS

... Trong thời gian hoạt động với nhau, chúng tôi còn bàn luận với nhau về vấn đề văn học, nghệ thuật. Chúng tôi nói chuyện về Hăngri Bắcbuytsơ, Rômanh Rôlăng. Rôlăng lúc đầu theo thuyết bất bạo động như kiểu Găngđi nhưng sau thay đổi quan điểm và là một văn hào xuất sắc. Tôi biết anh Nguyễn Ái Quốc đã đọc tiểu thuyết *Lửa* của Bắcbuytsơ và

anh quen biết riêng Bácbuytsơ. Anh nói với tôi về Bácbuytsơ, về Duyhamen vừa viết xong cuốn *Văn minh*, về tất cả những nhà văn đề ra trong chiến tranh. Anh Nguyễn thấy ở đó một không khí sôi sục trong giới trí thức Pháp, gây giống cho những tư tưởng cách mạng. Tôi còn biết anh Nguyễn rất thích đọc các tác phẩm của Vichto Huygô và anh nói với tôi về tập thơ *Hình phạt* của Huygô mà anh cho là rất hay. Anh còn tranh luận với tôi về Bandắc nữa mà anh cũng đọc nhiều tác phẩm của ông...

Giác Duyclô⁽¹⁾ kể (trích theo sách *Bác Hồ ở Pháp*, Nxb.Văn học, H.1970, tr. 30)

HỒ CHÍ MINH VÀ SÁC LI SAPLIN: NHỮNG CUỘC GẶP GỠ ÍT BIẾT ĐẾN

... Năm 1911, người thanh niên Việt Nam được nhận vào làm phụ bếp trên một chiếc tàu Pháp chạy giữa các cảng của châu Âu, châu Phi và châu Mỹ. Tên thực của anh lúc đó không ai biết, mà nếu như có ai biết chẳng nữa thì điều đó cũng chưa nói lên điều gì. Nhưng đó chính là chàng trai Hồ Chí Minh. Cả đội tàu chỉ đơn giản gọi anh là "Ba". Cùng với con tàu này, Ba đã từng đến Niu Yooc, Bônxtơn, Luân Đôn và nhiều thành phố khác. Vào khoảng thời gian này anh làm quen với các phim của Sác li Saplin và bắt đầu say mê nghệ thuật của ông.

Có một chi tiết rất thú vị. Hồ Chí Minh, theo như nhận xét của nhà báo Pháp Giác Lacutuya, một người viết tiểu sử Chủ tịch Hồ Chí Minh, "bằng dáng đi, bằng thân hình mảnh dẻ và bằng chiếc mũ đội che súp xuống tận trán..." rất giống với các nhân vật mà Saplin đóng trong các phim.

Và một lần trong một chuyến đi biển, "Ba" tình cờ được biết rằng Saplin cũng đi trên con tàu. "Anh gửi cho cha tôi một bức thư tay nhỏ" - Con gái của nhà hài hước vĩ đại, nữ diễn viên Giêrandina Saplin kể lại - trong đó đề nghị cha tôi chụp ảnh cùng anh hoặc tặng anh một tấm ảnh nào đó của mình để làm kỷ niệm. Cha tôi ngay lập tức chấp thuận yêu cầu này. Ông đi xuống chỗ bếp của tàu tìm anh Ba. Họ cùng ăn trưa với nhau và sau đó chụp ảnh chung. Đó là lần gặp mặt duy nhất của họ mà tôi biết chính xác thời gian... Sau đó họ còn gặp nhau vài lần nữa, khi mà Hồ Chí Minh đã trở thành một lãnh tụ chính trị có tên tuổi, còn cha tôi, một diễn viên nổi tiếng.

Điều đó có thể xảy ra, thí dụ như vào thời gian chuyến đi vòng quanh châu Âu thành công lấy lòng của Saplin vào năm 1923. Nhà hoạt động cách mạng Hồ Chí Minh lúc đó đang sống ở Paris. Giêrandina Saplin cho rằng có thể là cha bà và Hồ Chí Minh cũng gặp lại nhau ở châu Âu vào những năm ba mươi.

Năm 1946, sau khi tuyên bố sự ra đời của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến Paris và ở lại đấy gần ba tháng. Và cũng chính lúc đó tại đây Saplin đang làm phim "Ông Vécđơ", phim này ra mắt công chúng vào năm 1947.

⁽¹⁾ Giác Duyclô (Jaques Duclos) sinh năm 1897, xuất thân là công nhân bánh mì, trước là cựu chiến binh, nguyên Phó Chủ tịch Quốc hội Pháp từ năm 1946 đến năm 1952 và là thượng nghị sĩ Pháp từ năm 1959. Đồng chí Giác Duyclô là Ủy viên Bộ Chính trị Đảng Cộng sản Pháp từ năm 1931.

Rất tiếc rằng bây giờ tôi không thể nói chính xác là cha tôi đã gặp Chủ tịch Hồ Chí Minh đúng vào lúc nào - Giêrandina Saplin nói - Tôi chỉ biết rằng họ đã gặp nhau nhiều lần vào những năm 50, khi mà sau những cuộc săn đuổi kéo dài của chính quyền Mỹ, Saplin đã rời bỏ nước Mỹ và chọn nơi ở thường xuyên của mình là Thụy Sĩ. Cha tôi nhiều lần kể cho chúng tôi về những cuộc gặp gỡ này và lần nào ông cũng tỏ ra sung sướng thực sự khi nhớ lại Hồ Chí Minh vì đó là người mà ông rất yêu quý.

Ở Việt Nam, các phim của Sác-lê Saplin rất được yêu thích. Ngay cả trong những năm chiến đấu ác liệt chống lại sự xâm lược của Mỹ, trên những bảng quảng cáo của một số ít rạp chiếu bóng còn hoạt động ở Hà Nội vẫn có thể nhiều lần thấy tên các phim của Saplin. Những người Việt Nam khâm phục và kính trọng Saplin không chỉ vì ông là một diễn viên vĩ đại mà còn là một người bạn của Chủ tịch Hồ Chí Minh, một con người đã trở thành thần thoại.

(Trích theo Lữ Huy Nguyên: *Bác Hồ với văn nghệ sĩ*, Nxb. Văn học, H. 1995, tr.365-367)

THĂM MỘT CHIẾN SĨ QUỐC TẾ CỘNG SẢN - NGUYỄN ÁI QUỐC

O. Mandenxtam⁽¹⁾

- Tại Đông Dương, ảnh hưởng phong trào Găngđi như thế nào? Tiếng vang, làn sóng của phong trào đó có lan đến đấy chút nào không? - Tôi hỏi Nguyễn Ái Quốc.

- Không. - Nguyễn Ái Quốc trả lời - Nhân dân An Nam chúng tôi là những người nông dân bị nhấn chìm trong bóng đêm hết sức tối tăm. Không một tờ báo nào, không ai hiểu bây giờ trên thế giới đang diễn ra những gì; đêm tối, thực sự là đêm tối.

Nguyễn Ái Quốc hiện là người An Nam duy nhất ở Mátxcova, đại diện của chủng tộc Mã Lai cổ xưa. Đó là một thanh niên gầy gò, linh hoạt, mặc cái áo len đơn. Đồng chí nói tiếng Pháp - tiếng của những kẻ áp bức, nhưng mà những chữ Pháp từ miệng đồng chí Nguyễn Ái Quốc nghe trầm trầm, lắng xuống như hồi âm của tiếng mẹ đẻ quê hương đồng chí.

Nguyễn Ái Quốc đã nói đến hai chữ "văn minh" một cách đầy khinh bỉ. Đồng chí đã đặt chân qua hầu hết các nước thuộc địa trên thế giới, đã tới miền Bắc và miền Trung châu Phi, đã thấy rất nhiều cảnh đau khổ. Khi nói chuyện, đồng chí thường hay dùng chữ "anh em". Anh em của Nguyễn Ái Quốc ở đây là những người da đen, những người Ấn Độ, những người Xyri, những người Trung Quốc...

Nguyễn Ái Quốc đã có lần gửi thư tới nhà văn Rô-nê Ma-răng, người da đen có quốc tịch Pháp, là tác giả cuốn tiểu thuyết *Batuala* và đã đặt một câu hỏi một cách thẳng thắn: "Ông Ma-răng, ông muốn hay không muốn giúp đỡ công cuộc

⁽¹⁾ Nhà thơ nổi tiếng của Liên Xô, vào những năm 1920 là phóng viên của tạp chí "Ngọn lửa nhỏ" của Nga trước đây. Là một trong những nhà báo đầu tiên (vào năm 1923) được phỏng vấn Nguyễn Ái Quốc - vị Chủ tịch tương lai của nước Việt Nam độc lập.

giải phóng các nước anh em ở thuộc địa?”. Rô-nê Ma-răng, người được Viện Hàn lâm Pháp quảng cho một vòng hoa danh dự, đã trả lời Nguyễn Ái Quốc một cách dè dặt và quanh co.

- Tôi sinh ra trong một gia đình nhà nho An Nam. Những gia đình như thế ở nước chúng tôi không phải làm việc gì. Thanh niên trong những gia đình ấy thường học Khổng giáo, đồng chí chắc biết Khổng giáo không phải là tôn giáo mà là một thứ khoa học về kinh nghiệm đạo đức và phép ứng xử. Và trên cơ sở đó người ta đưa ra khái niệm về “thế giới đại đồng”. Khi tôi độ mười ba tuổi, lần đầu tiên tôi được nghe ba chữ Pháp: Tự do, Bình đẳng, Bác ái. Đối với chúng tôi, người da trắng nào cũng là người Pháp. Người Pháp đã nói thế. Và từ thuở ấy, tôi rất muốn làm quen với nền văn minh Pháp, muốn tìm xem những gì ẩn đằng sau những chữ ấy. Nhưng trong những trường học cho người bản xứ, bọn Pháp dạy người như dạy cho vẹt. Chúng giấu không cho người nước tôi xem sách báo. Không phải chỉ sách của các nhà văn mới, mà cả Rutxô và Mông-tê-xki-ơ cũng bị cấm. Vậy thì phải làm thế nào bây giờ? Tôi quyết định tìm cách đi ra nước ngoài. Thân phận người An Nam chỉ là thân phận người nông nô. Chúng tôi bị cấm, không phải chỉ là bị cấm đi du lịch ra nước ngoài mà cả đi trong nước cũng không được. Đường sắt được xây dựng với mục đích “chiến lược” riêng. Theo con mắt của bọn thực dân, chúng tôi chưa đủ trình độ để sử dụng loại đường này. Tôi lang thang ra bờ biển có tổng tuyển cử. Bọn tư sản Pháp đã dùng những thủ đoạn bẩn thỉu nhất để bôi nhọ lẫn nhau.

Gương mặt Nguyễn Ái Quốc nhàn lại một cách khinh bỉ. Đôi mắt nặng nề, u ám bỗng bừng lên. Trong đôi mắt mở to, ứa lệ, anh nhìn về xa xăm:

- Khi bọn Pháp đến cướp nước tôi, những gia đình nền nếp, gia giáo đã bỏ chạy hết không cộng tác với chúng. Bọn vô lại quen thói xu nịnh đã chiếm hết nhà cửa và vườn ruộng, chúng trở nên những tên tư sản mới giàu sụ, và chúng có khả năng giáo dục con cái theo kiểu Pháp. Bên chúng tôi coi những người thanh niên đi học các trường dòng của bọn Pháp là bọn người bỏ đi, là những đồ cặn bã. Thế mà người ta đã trả tiền để làm việc đó. Và dù những kẻ học ở các trường đó có dẫn đến mức nào chúng cũng cố để được đi làm cảnh sát, làm sen đầm. Bọn cố đạo ở nước tôi chiếm tới một phần năm tổng số ruộng đất cả nước. Chỉ có những chủ đồn điền mới so sánh được với họ.

Thực dân Pháp là gì? Ồ, đó là những kẻ bất tài và thiển cận. Việc quan tâm đầu tiên của chúng là hình thành nhóm người thân thuộc. Sau đó, là chiếm đoạt và cướp bóc thế nào cho thật nhiều và thật nhanh. Mục đích của toàn bộ chính sách này là có được một ngôi nhà nhỏ, “ngôi nhà nhỏ của mình” ở Pháp.

- Thực dân Pháp đầu độc nhân dân chúng tôi. Chúng bắt mọi người phải uống rượu. Chúng tôi có phong tục lấy gạo ngon làm ra rượu uống, khi có bạn tới chơi hoặc khi có ngày giỗ tổ tiên. Bọn thực dân Pháp đã lấy gạo xấu, rẻ tiền nấu rượu. Không ai thêm mua của chúng. Khốn thay rượu làm ra lại quá nhiều. Sau đó, người ta hạ lệnh cho các viên tỉnh trưởng cứ theo đầu người mà bắt buộc phải đi mua thứ rượu không ai uống.

Tôi đã hình dung ra được một cách rất cụ thể bọn thực dân đang dùng rượu đầu độc như thế nào dân tộc An Nam đáng yêu, một dân tộc rất lịch thiệp và độ lượng, rất ghét những gì thái quá. Đáng đấp của con người đang ngồi trước mặt tôi đây, Nguyễn Ái Quốc, cũng đang tỏa ra một cái gì thật lịch thiệp và tế nhị. Văn minh châu Âu trên đất nước ấy

dùng lưới lê và rượu độc và che giấu tất cả những cái đó dưới tà áo dài đen của bọn cố đạo. Từ Nguyễn Ái Quốc đã tỏa ra một thứ văn hóa, không phải văn hóa Âu châu, mà có lẽ là một nền văn hóa tương lai.

- Hiện nay, ở Paris, một nhóm các đồng chí từ các nước thuộc địa của Pháp, 5 - 6 người Nam Kỳ, Xuđăng, Mađagax-ca, Haiti đang xuất bản tờ báo *Le Paria* để chống lại chính sách thuộc địa của Pháp. Đó là tờ báo nhỏ. Các cộng tác viên phải bỏ tiền túi ra để xuất bản, thay cho việc nhận tiền nhuận bút.

Cây gậy tre với lời hiệu triệu in trên báo đã bí mật đến khắp các làng mạc. Nó được chuyển từ vùng này sang vùng khác, và đã có sự đồng tình với nhau. Nhưng người An Nam đã phải trả giá đắt cho việc đó, đã có những án tử hình và hàng trăm người đã bị mất đầu.

- Người dân An Nam không có linh mục, không có tôn giáo, theo cách nghĩ của châu Âu. Việc cúng bái tổ tiên hoàn toàn là một hiện tượng xã hội. Chúng tôi không có những người tư tế nào. Những người già trong gia đình hay các già bản là người thực hiện những nghi lễ tưởng niệm. Chúng tôi không biết uy tín của người thầy cúng, của linh mục là gì.

- Vâng, thật thú vị là chính quyền Pháp đã dạy cho những người nông dân chúng tôi biết những từ "bôn-sê-vích" và "Lênin". Chúng tôi bắt những người cộng sản trong dân chúng, trong khi chẳng có người cộng sản nào, hoàn toàn không có ngay cả trong ý niệm, và như vậy chính chúng đã tuyên truyền cho chủ nghĩa bôn-sê-vích và Lênin.

Dân An Nam là một dân tộc giản dị và lịch thiệp. Qua phong thái thanh cao, trong giọng nói trầm ấm của Nguyễn Ái Quốc, chúng ta như nghe thấy ngày mai, như thấy sự yên tĩnh mệnh mông của tình hữu ái toàn thế giới.

Trên bàn có một tập bản thảo, một bản báo cáo công tác rõ ràng, mang phong cách truyền tin của phóng viên. Anh đang tưởng tượng đến đề tài: Đại hội Quốc tế Cộng sản năm 1947. Anh như đang nhìn thấy, nghe thấy diễn biến của hội nghị, mà ở đó anh sẽ điều khiển chương trình nghị sự.

Lúc chia tay, Nguyễn Ái Quốc như nhớ điều gì.

- Vâng, chúng tôi còn có một cuộc "nổi dậy" nữa do vua An Nam trẻ tuổi Duy Tân phát động, chống lại việc đưa những người nông dân của chúng tôi đến chiến trường của Pháp. Vua Duy Tân đã chạy, bây giờ ông ấy đang sống lưu vong. Hãy kể về ông ấy nữa.

Trích từ *Báo Ogoniok* (Liên Xô), số 39, ngày 23/12/1923

**SÁNG LẬP NHÀ NƯỚC DÂN CHỦ NHÂN DÂN ĐẦU TIÊN Ở ĐÔNG NAM CHÂU Á,
XÂY DỰNG HỆ THỐNG CHÍNH QUYỀN NHÂN DÂN,
SỬ DỤNG NGOẠI GIAO ĐỂ BẢO VỆ THÀNH QUẢ CÁCH MẠNG (1945-1946)**

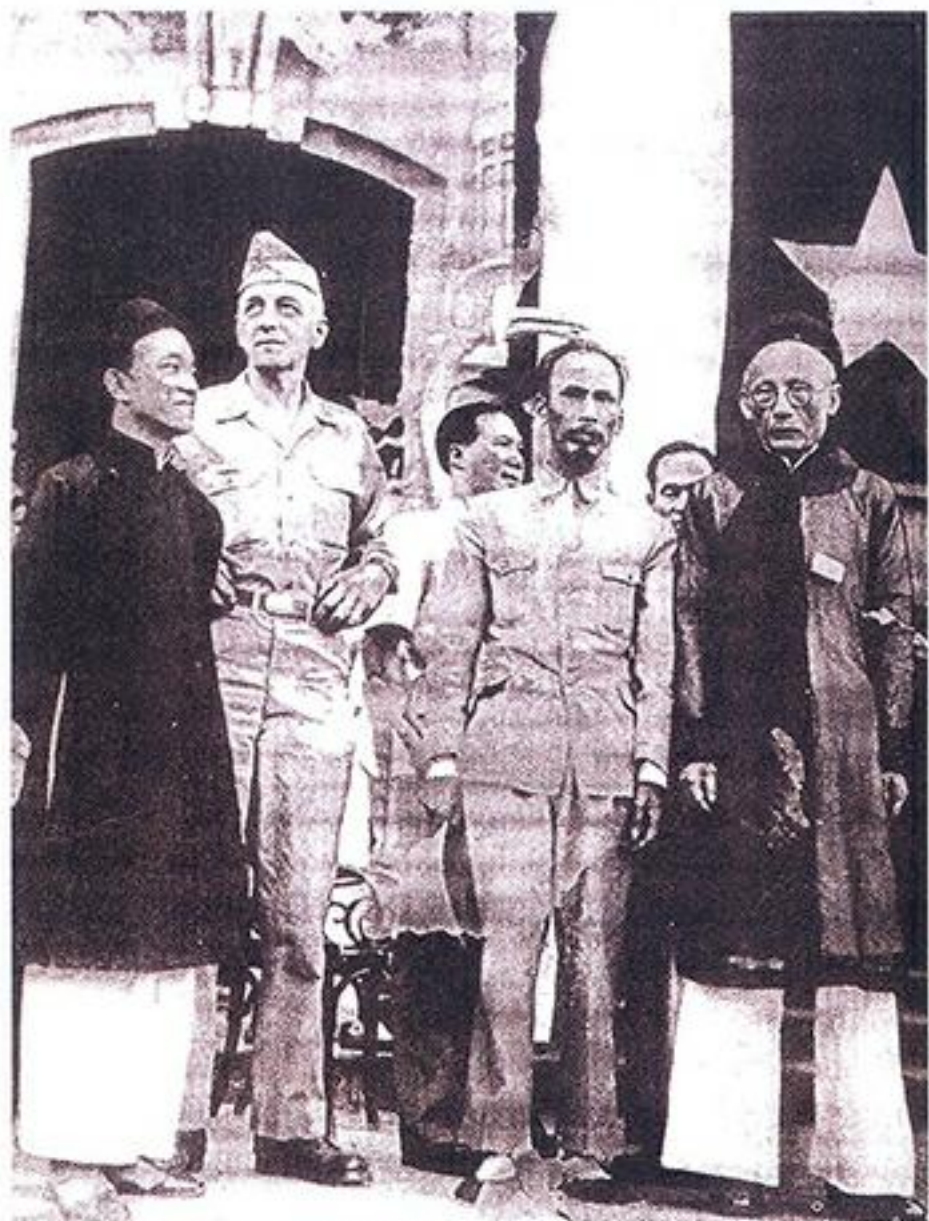
Lãnh đạo Việt Minh (Hồ Chí Minh và Võ Nguyên Giáp) chụp ảnh cùng toán Con Nai thuộc lực lượng Đồng minh tại Tuyên Quang, tháng 7/1945

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp phái đoàn Đồng minh Mỹ, Anh và Trung Quốc, tháng 9/1945

Chủ tịch Hồ Chí Minh và Chính phủ lâm thời
chiếu đãi hoàng thân Lào Xuphanuvông
tại Bắc Bộ phủ, tháng 9/1945

Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng đại diện Chính phủ lâm thời
và tướng Gallagher tại Hà Nội, ngày 12/10/1945

Chủ tịch Hồ Chí Minh và tướng Mỹ Gallagher
dự lễ xuất phát của Đoàn Tiểu trừ giặc đói tại
quảng trường Nhà hát Lớn, ngày 11/10/1945.

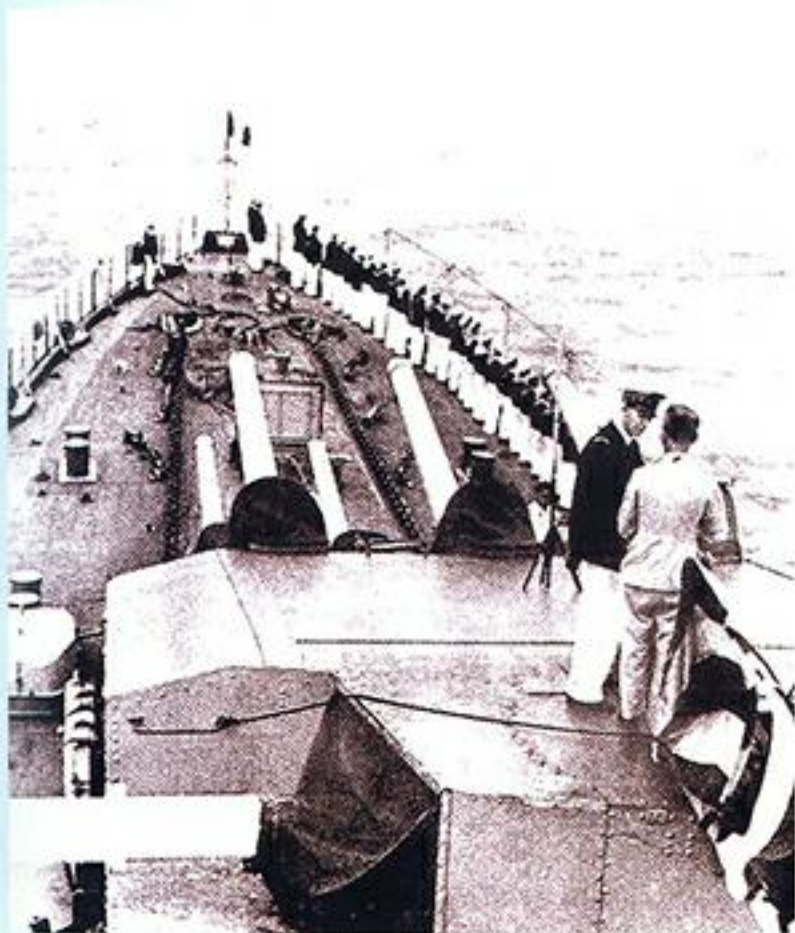
Chủ tịch Hồ Chí Minh và đại diện
Chính phủ Pháp J.Xanh-tơ-ny nghe đọc
thông qua bản Hiệp định sơ bộ
tại ngôi nhà 38 Lý Thái Tổ, ngày 6/3/1946

Chủ tịch Hồ Chí Minh
chụp ảnh cùng các đại diện Anh,
Pháp, Trung Hoa phía ngoài
ngôi nhà 38 Lý Thái Tổ
sau khi ký Hiệp định sơ bộ,
ngày 6/3/1946

Chủ tịch Hồ Chí Minh
tiếp đại diện Chính phủ Pháp
J.Xanh-tơ-ny và tướng Lơcléc -
Trưởng phái đoàn
quân sự Pháp, tại Bắc Bộ phủ,
tháng 3/1946

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện
với Cao uỷ Pháp Đắcgiănglơ
trên tuần dương hạm Êmin Béc tanh,
đậu tại vịnh Hạ Long, ngày 24/3/1946

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Kim tự tháp Sekherát, Cairo,
Thủ đô Ai Cập, ngày 9/6/1946

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp kiều bào ta tại Pháp
trong một tiệc trà chào mừng Người ở Biarritz,
ngày 13/6/1946

Chủ tịch Hồ Chí Minh đi dạo trên bãi biển Biarritz,
Pháp, ngày 14/6/1946

Chủ tịch Hồ Chí Minh
thăm phong cảnh
miền núi Piréné ở Biarritz, Pháp,
ngày 17/6/1946

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm ngọn núi Cirque Gavarnie - nơi có tuyết quanh năm ở Biarritz Pháp, tháng 6/1946

Lễ đón Chủ tịch Hồ Chí Minh và phái đoàn Việt Nam sang thăm chính thức nước Cộng hòa Pháp tại sân bay Le Bourget, Thủ đô Paris, Pháp, ngày 22/6/1946

Chủ tịch Hồ Chí Minh bước xuống sân bay Le Bourget, Thủ đô Paris, Pháp, ngày 22/6/1946

*Nhân dân Paris (Pháp) vui mừng chào đón Chủ tịch Hồ Chí Minh sang thăm nước Cộng hòa Pháp,
ngày 22/6/1946*

Chủ tịch Hồ Chí Minh gặp gỡ nhi đồng Việt kiều và trao cho đoàn thể nhi đồng Việt Kiều cây cờ do đoàn thể nhi đồng thủ đô Hà Nội gửi tặng trong sân khách sạn Royal Monceau, Pari, Pháp, ngày 27/6/1946

Chủ tịch Hồ Chí Minh và Thủ tướng Pháp G. Bidault chụp ảnh trước cửa Dinh Thủ tướng, tại Pari, Pháp, ngày 2/7/1946

Thủ tướng Pháp G. Bidault tiễn Chủ tịch Hồ Chí Minh ra cửa Dinh Thủ tướng sau bữa tiệc chiêu đãi Người, ngày 2/7/1946

Chủ tịch Hồ Chí Minh đặt vòng hoa
ở Mộ chiến sĩ vô danh dưới Khải Hoàn Môn
tại Pari, ngày 4/7/1946

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự buổi mít tinh do Thị trưởng Pari
tổ chức chào mừng Người tại Tòa Thị chính, ngày 4/7/1946

Chủ tịch Hồ Chí Minh và cụ Justin Godart,
chánh Hội trưởng Hội Pháp Việt
đến dự tiệc trà do Hội Pháp Việt mời
tại Viện Khảo cổ loài người (Musée de l'homme) Pari,
ngày 11/7/1946

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến dự Quốc khánh lần thứ 157 của Pháp, ngày 14/7/1946

Thủ tướng G. Bidault vui mừng bắt tay Chủ tịch Hồ Chí Minh tại buổi lễ Quốc khánh lần thứ 157 của Pháp, ngày 14/7/1946

Ngày 17/7/1946, Chủ tịch Hồ Chí Minh
cùng phái đoàn Việt Nam
thăm bãi biển Nordmandie
(tỉnh Nordmandie)

Chủ tịch Hồ Chí Minh
chụp ảnh với hai cháu bé sinh đôi
khi Người đến thăm
trường nuôi ngựa Le Pin au Haras, Pháp,
ngày 18/7/1946

Chủ tịch Hồ Chí Minh
chụp ảnh với các cháu
thiếu niên Pháp trên đường
đi thăm tỉnh Nordmandie,
ngày 17/7/1946

Chủ tịch Hồ Chí Minh và phái đoàn Việt Nam tham dự Hội nghị Phôngtennơblô, tại Pháp, ngày 26/7/1946

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm nhà gia đình R. Aubrac
tại Pháp, ngày 31/7/1946

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp chuyện các đại biểu
thanh niên Dân chủ Pháp tại gia đình R. Aubrac
tại Pháp, tháng 7/1946

Ngày 16/8/1946,
Chủ tịch Hồ Chí Minh
thăm một tỉnh kiểu mẫu
cho giới thợ (công nhân) Pháp

Chủ tịch Hồ Chí Minh và phái đoàn Việt Nam
thăm lâu đài Chantilly, ngày 11/8/1946

Chủ tịch Hồ Chí Minh
và phái đoàn Việt Nam
ngồi nghỉ trong khu rừng
bên cạnh lâu đài Chantilly,
ngày 11/8/1946

Chủ tịch Hồ Chí Minh trên tàu Dumont d Urville
chuẩn bị khởi hành về nước, ngày 18/9/1946

Bà con kiều bào và các bạn Pháp lưu luyến tiễn
Chủ tịch Hồ Chí Minh tại ga xe lửa Lyon, Pháp,
ngày 16/9/1946

MỘT SỐ CÂU CHUYỆN LIÊN QUAN ĐẾN NHỮNG HOẠT ĐỘNG CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GIAI ĐOẠN 1945 - 1946

1

Buổi trưa ngày 26/8/1945, Hồ Chí Minh mời cơm thiếu tá tình báo Mỹ A.L.Patti và nói chuyện đến 16 giờ. Ngày 29/8, Hồ Chí Minh gửi danh thiếp viết lời mời Patti đến gặp Người trước 12 giờ. Vào 10 giờ 30, Người tiếp Patti tại số nhà 48 Hàng Ngang cùng với đồng chí Trường Chinh. Sau khi trao đổi về một số kế hoạch hoạt động của Chính phủ lâm thời trong việc tổ chức ngày lễ Độc lập 2/9, Người cho gọi phiên dịch đến dịch cho Patti nghe bản dự thảo Tuyên ngôn độc lập. Hồ Chí Minh mời Patti dự lễ Độc lập. Patti nhận lời nhưng tỏ ý vì lý do tế nhị có thể sẽ không đến được. Ngày 30/8, Hồ Chí Minh thay mặt Chính phủ lâm thời gửi bức công điện cho Tổng thống Mỹ Truman qua Patti. Ngày 1/9, lúc 16 giờ 30, Hồ Chí Minh mời Patti và Greleki dự bữa cơm thân mật trước ngày lễ Độc lập tại Bắc Bộ phủ. Người tỏ lòng biết ơn những người bạn Mỹ về sự ủng hộ vật chất và tinh thần mà phong trào giải phóng dân tộc của Việt Nam đã nhận được trong mấy năm qua. Người tỏ ý mong rằng tinh thần "hợp tác hữu ái" đó sẽ tiếp tục phát triển trong các năm tới. Người cũng nói cho người Mỹ hiểu: phong trào dân tộc của Việt Nam bao gồm một cách dân chủ tất cả các đảng phái cách mạng ở Việt Nam.

(Trích theo sách *Why Vietnam - Tại sao Việt Nam*, Archimedes L.A.Patti, Nxb Đà Nẵng, 2000)

2

Ngày 2/9/1945, 14 giờ, tại quảng trường Ba Đình, Hà Nội, Chủ tịch Hồ Chí Minh đọc bản Tuyên ngôn độc lập khai sinh nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà. Thiếu tá tình báo Mỹ A.L. Patti đã mô tả ngày độc lập như sau: "Từ sớm tinh mơ, dân chúng Hà Nội như các bầy ong, từng đoàn lúc lớn, lúc nhỏ, lũ lượt dần dần kéo đến quảng trường Ba Đình ở nhiều chỗ là cả một khối dân chúng các làng ngoại ô. Đi theo trong biển người đó, có cả toán nhân dân miền núi với y phục địa phương của họ và nông dân trong những bộ khăn áo cổ truyền. Giữa các khối khác nhau, người ta dễ dàng nhận ra các tổ chức công nhân sơ mi trắng quần dài hoặc quần soóc trắng hoặc xanh. Phụ nữ mặc áo dài trắng hay màu sáng, tăng khoác nền. Có nhiều khẩu hiệu bằng tiếng Pháp, Anh, Việt Nam: "Việt Nam của người Việt Nam, Hoan nghênh đồng minh, Thà chết không nô lệ... Tôi quyết định từ chối lời mời của ông Hồ đến khu vực lễ đài dành cho quan khách, để đi xem buổi lễ chỉ như một người quan sát trong quần chúng. Tôi nhìn thấy một toán cố đạo thiên chúa giáo mặc áo thầy tu trắng và xanh đen, có cả các chức sắc mang khăn quàng và dải nền đỏ. Cách họ không xa là các nhà sư Phật giáo khoác áo cà sa màu da cam, rồi đến các chức sắc Cao Đài, áo dài trắng có tua và khăn quàng sặc sỡ. Đội danh dự và công tác bảo vệ được giao cho bộ đội của Võ Nguyên Giáp và Chu Văn Tấn, lực lượng được huấn luyện trang bị, có kỷ luật nhất của họ: mũ bấc, đồng phục kaki, quần soóc, tất cao. Họ trưng bày các vũ khí một cách hãnh diện. Ở đó còn có các đơn vị tự

vệ - dân quân mặc lẫn lộn quần áo nhà binh Pháp hoặc Nhật hoặc quần áo ngắn xanh hay đen, mang theo một loạt các vũ khí cũng lẫn lộn từ súng kíp, gươm, dao rựa, mã tấu có cán gỗ dài và cả gậy tày... Một tiếng loa phóng thanh nổi lên phá vỡ sự im lặng giới thiệu ông Hồ là người giải phóng, vị cứu tinh của dân tộc. Quần chúng được hướng dẫn của các đảng viên, lên tiếng hát và hô vang Độc lập trong mấy phút. Ông Hồ ngồi yên mỉm cười, nhỏ nháy trong tầm vóc, nhưng vĩ đại trong sự hoan hô của nhân dân ông. Ông giơ tay ra hiệu im lặng và bắt đầu đọc bản Tuyên ngôn, nay thành nổi tiếng của ông với những lời: "Mọi người sinh ra đều có quyền bình đẳng. Tạo hoá đã ban cho chúng ta những quyền bất khả xâm phạm: quyền sống, quyền được tự do và quyền được hưởng hạnh phúc". Ông Hồ dừng lại đột ngột và hỏi người nghe: "Đồng bào có nghe rõ tôi không?" quần chúng hô vang đáp lại "rõ". Thực là một nghệ thuật diễn thuyết bậc thầy.

(Trích theo sách *Why Vietnam - Tại sao Việt Nam, Sđđ*)

3

Sáng ngày 25/9/1945, Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư mời thiếu tá Mỹ A.L.Patti, ông Capthenique và ông Knapp tới dự bữa cơm thân mật vào lúc 19 giờ 30, tại nhà số 8, phố Lê Thái Tổ (Hà Nội). Thiếu tá A.L.Patti kể lại câu chuyện trong bữa cơm: "Chiều hôm đó, ông Hồ báo cho tôi biết ông muốn mời tôi đến dùng cơm tối khá khuya vào khoảng 9 giờ. Tôi biết ông bận rộn suốt ngày nên cái giờ muộn mằn làm tôi ngạc nhiên, và tôi đoán trước rằng ông có vấn đề quan trọng gì muốn nói. Tôi đến ngay và thấy ở đấy đã có nhiều người trong Bộ tham mưu thân tín của ông, có cả viên Giám đốc cảnh sát cũng đến cùng ăn cơm. Có lúc ông Hồ đã phải nói đến một cuộc chiến tranh không tuyên bố đã bắt đầu giữa Pháp và Việt Nam và cuộc xung đột công khai cũng không còn là xa xôi nữa. Dần dần trong bữa ăn, tôi mới biết được những tin tức khá sững sốt. Với một giọng kín đáo, ông Hồ tiết lộ cho biết nhân dân ông đang triển khai kế hoạch hoạt động chuẩn bị cho một cuộc chiến tranh lâu dài chống người Pháp..."

(Trích theo sách *Why Vietnam - Tại sao Việt Nam, Sđđ*)

4

Buổi tối ngày 30/9/1945, Chủ tịch Hồ Chí Minh mời cơm trước khi thiếu tá Mỹ A.L.Patti rời Hà Nội. Dự bữa cơm tiền này còn có các ông Võ Nguyên Giáp, Dương Đức Hiền, Nguyễn Mạnh Hà và Trần Huy Liệu. A.L.Patti nhớ lại: "Ngày 30/9, ông Hồ mời tôi dự bữa cơm chiều trước khi từ biệt. Đúng 7 giờ, tôi có mặt ở phòng khách Bắc Bộ phủ. Võ Nguyên Giáp chào tôi và cùng đi sang phòng ăn, nơi Chủ tịch Hồ ngồi cùng với Dương Đức Hiền, Nguyễn Mạnh Hà và Trần Huy Liệu. Ông Hồ chia bàn tay mảnh khảnh đón tôi và nói: Đây quả là một dịp không hay. Mong rằng ông chỉ xa chúng tôi một thời gian. Sau khi tôi đã thăm hỏi những người khác, ông Hồ và tôi dẫn cả đoàn tới bàn tiệc. Câu chuyện quanh bàn tiệc vẫn chung chung, vừa nói bằng tiếng Pháp vừa bằng tiếng Anh. Tôi thấy mọi người đều cố gắng tránh những lời có thể làm cho tôi lúng túng hoặc đặt tôi vào địa vị phải bảo vệ lập trường của Đồng minh. Sau bữa cơm, chúng tôi ngồi lại chung quanh bàn chừng mười mười lăm phút. Trừ ông Hồ và ông Giáp, mọi người xin rút lui sau khi chúc tôi một cuộc hành trình thú vị và tỏ ý mong tôi sẽ sớm trở lại để thăm hoặc công tác ở Việt Nam. Ba người chúng tôi chuyển sang một buồng nhỏ hơn để dùng cà phê. Mấy phút sau ông Giáp có việc phải đi ra ngoài và đã bắt tay tôi một cách nồng nhiệt, chúc tôi bon voyage (lên đường

may mắn) và tỏ ý mong rằng Việt Nam sẽ sớm có một người bạn ở Washington... Khi chỉ còn ông và tôi, ông Hồ hỏi ngay có phải Mỹ đang cho phép Pháp trở lại Việt Nam hay không? Chúng tôi đã nhiều lần trao đổi về vấn đề này. Nhưng trong lần cuối cùng này, tôi cảm thấy đã không để cho ông Hồ có một ảo tưởng hoặc hy vọng giả tạo về sự viện trợ quân sự của Mỹ cho Việt Nam. Ông Hồ lắng nghe một cách chăm chú rồi lắc đầu, ông nói, ông không thể hoà giải được lập trường của Mỹ ở Washington, Québec, Teheran và Potsdam với thái độ thụ động của các nước này trước tình hình khẩn cấp đang xảy ra ở Sài Gòn. Ông không thể nào hiểu được rằng Mỹ, một nước nổi tiếng chống chủ nghĩa thực dân mà lại làm ngơ và cho phép Anh và thậm chí cả Trung Quốc giúp Pháp trong mưu đồ nhằm áp đặt lại chế độ thuộc địa ở Việt Nam. Ông nói chẳng ai mù mà không thấy được sự thật hiển nhiên là quân đội Pháp được Mỹ trang bị và tiếp tế, sớm muộn sẽ xâm chiếm Lào, Campuchia, Trung Kỳ và cả Bắc Kỳ nữa, ông nói thêm: Điều đó, họ sẽ phải trả bằng một giá đắt...".

(Trích theo sách *Why Vietnam - Tại sao Việt Nam*, Sđd)

5

Trong ngày 15/10/1945, Người còn tiếp J. Xanhtony và Caput, đảng viên Đảng Xã hội Pháp. Trong cuốn hồi ký Đối diện với Hồ Chí Minh, J. Xanhtony ghi lại buổi gặp đầu tiên với Chủ tịch Hồ Chí Minh như sau: "Tôi có ấn tượng và tin chắc rằng Hồ Chí Minh là nhân vật hàng đầu của Việt Nam và chẳng bao lâu nữa sẽ nổi bật trên vũ đài chính trị châu Á. Mới thoạt nhìn, ông không có vẻ gì đặc biệt. Đó là một người tầm thường, có thể nói là nhỏ bé, gầy gò, mảnh dẻ. Tóc ông hói đó chưa bạc trắng mà hãy còn đen nhạt, cũng như bộ râu cằm nhà Nho, cùng với vầng trán cao rộng làm cho ông có vẻ giống như một trong những nhà trí thức An Nam hơn là một nhà chỉ huy quân sự hoặc nhà lãnh đạo một chính đảng. Điều gây ấn tượng nhất chính là cặp mắt sáng ngời, sắc sảo, linh hoạt, rực cháy một ngọn lửa khác thường. Tất cả nghị lực hình như đều tập trung trong cái nhìn của ông. Ông mặc một bộ đồng phục bằng vải kaki màu sáng, thường gọi là bộ đại cán, nhưng không ủi và ít khi cài khuy cổ. Chân ông đi đôi giày vải Văn Nam thuộc loại dân nghèo. Rõ ràng, ông không quan tâm đến trang phục bên ngoài...".

(Trích theo sách *Chuyện về một nền hòa bình bị bỏ lỡ*, Jean Sainteny, Nxb Công an nhân dân, 2000)

6

J. Xanhtony đã kể lại sự kiện ký Hiệp định sơ bộ ngày 6/3/1946 trong cuốn hồi ký nhan đề *Câu chuyện về một nền hoà bình bị bỏ lỡ* như sau: "... Ngay từ những cuộc tiếp xúc đầu tiên với Hồ Chí Minh, tôi đã có ấn tượng đây là một nhân vật khác khổ, có gương mặt thể hiện rõ tất cả sự thông minh, nghị lực tinh khôn và tế nhị. Đó là nhân vật hàng đầu nhanh chóng nổi bật rõ nét trên sân khấu chính trị châu Á không ai sánh kịp... Đó là con người mà nước Pháp phải đối mặt và tôi phải thương lượng đàm phán hơn mười sáu tháng. Do thông minh, học rộng, hoạt động phi thường, cuộc sống khổ hạnh, tuyệt đối vô tư không chút vụ lợi cá nhân, ông đã đạt được uy tín và sự gắn gũi nhân dân. Rất đáng tiếc là nước Pháp đã coi nhẹ, không hiểu hết giá trị và sức mạnh của nhân vật này. Những lời nói của ông, những cử chỉ của ông, thái độ của ông, con người thật của ông, tất cả đều khẳng định ông không muốn giải quyết vấn đề bằng biện pháp bạo lực. Có thể nói rằng suốt thời kỳ đó Hồ Chí Minh có khát vọng trở thành một Gandhi của Đông Dương. Chính tư tưởng này đã khiến ông

trở thành một nhân vật hiền từ, nhân hậu, được gọi là Bác Hồ, một người yêu thích trẻ em, sẵn sàng chụp ảnh cùng bảy trẻ thơ, nói chuyện thân mật với nhân dân trong suốt chặng đường dài đi thăm nước Pháp, thăm hỏi những người Pháp bị thương và ốm đau tại bệnh viện Lanesson... Thế nhưng, cũng phải khẳng định không chút hoài nghi là Hồ Chí Minh chỉ có một mục đích thật sự, một mục đích cuối cùng, đó là Độc lập của Việt Nam. Hồ Chí Minh không che giấu những tình cảm đó. Ngày 6/3/1946, sau khi ký những thoả thuận Việt - Pháp tại Hà Nội, khi tôi bày tỏ niềm vui mừng vì đã tránh xa được bóng ma xung đột vũ trang, ông trả lời: "Về phần tôi, tôi chưa hài lòng. Bởi vì xét cho cùng, chính các ông là người hiện nay được lợi. Ông biết đấy, tôi cũng muốn được hơn thế này. Nhưng, cuối cùng tôi cũng nghĩ rằng không thể đạt được tất cả mọi thứ chỉ trong một ngày". Để đạt được những mục đích cuối cùng, Hồ Chí Minh khôn khéo tỏ ra ít đòi hỏi hơn các đồng sự của ông. Trong khi những người này đòi bằng được nền độc lập hoàn toàn và ngay lập tức, coi đó như điều kiện sơ bộ cho mọi cuộc đàm phán, mọi sự thoả thuận thì Hồ Chí Minh lại tuyên bố rằng, ông nhận thức rất rõ không thể đạt được tất cả ngay tức khắc. Ông biết tạm thừa nhận một nền độc lập tương đối, tin vào lời tuyên bố của nước Pháp là một thời gian ngắn sắp tới sẽ trao trả độc lập hoàn toàn cho đất nước của ông. Về điểm này ông rất thành thật. Ông đã đấu tranh cho mục đích này trong 35 năm, ông biết chờ thêm một thời gian nữa. Ông sẵn sàng nhượng bộ Pháp, để Pháp tiếp tục giữ lại những quyền lợi thiết yếu về kinh tế và tài chính. Ông dự tính và hoàn toàn cảm thấy Việt Nam rồi sẽ đạt được tất cả từ sự thoả thuận này, ông nói: "Chúng tôi muốn tự mình cai quản đất nước mình và nếu tôi đề nghị các ông rút hết các quan cai trị người Pháp về nước thì ngược lại chúng tôi lại cần đến các ông để xây dựng một nước Việt Nam độc lập và hùng mạnh". Cuối cùng và đây chính là sự tinh tế trong tâm hồn châu Á của Hồ Chí Minh, nhân vật đó từng suốt đời chiến đấu chống đế quốc Pháp, nay lại vui vẻ đề xuất ý tưởng Việt Nam sẽ là nước đầu tiên tham gia xây dựng khối Liên hiệp Pháp mà các kế hoạch thành lập mới vừa soạn thảo xong. Ông muốn giành độc lập cho đất nước của mình và cũng muốn chính nước Pháp tự trao nền độc lập của Việt Nam. Sự thân mật, thoả thuận mà ông hy vọng đạt được với Pháp không phải xuất phát từ tình cảm mà ông muốn, mà là từ sự bất buộc và lợi ích dân tộc...".

(Trích theo sách *Chuyện về một nền hòa bình bị bỏ lỡ*, Sđd)

7

Ngày 24/3/1946, Chủ tịch Hồ Chí Minh đi hội kiến Đô đốc Đácgiăngliơ trên tuần dương hạm Emile Bertin, đậu tại vịnh Hạ Long. 9 giờ 20, Chủ tịch Hồ Chí Minh và Xanhtơny xuống thủy phi cơ đến kỳ hạm của Đô đốc. Chiến hạm Emile Bertin bắn 21 phát đại bác chào đón. Chủ tịch bước lên chiến hạm hồi 9 giờ 35. Đácgiăngliơ bước đến chào Chủ tịch và trò chuyện thân mật trong khoang làm việc. Cuộc trao đổi đầu tiên và ngắn gọn này chấm dứt khi Bertin nhổ neo tiến hành cuộc duyệt binh của hạm đội vào lúc 10 giờ. Sau cuộc duyệt binh, Bertin đi về phía đảo Nón để 12 giờ 57 sẽ dừng lại cách đảo Hòn Dấu 10.025m. 10 giờ, Chủ tịch Hồ Chí Minh hội kiến với Cao ủy Pháp Đácgiăngliơ, theo lời mời của Cao ủy. Tham dự, về phía Việt Nam có Bộ trưởng Bộ Ngoại giao Nguyễn Tường Tam, Thứ trưởng Bộ Nội vụ Hoàng Minh Giám. Về phía Pháp có tướng Lơcléc, Raun Xalăng. Cuộc tiếp đón rất long trọng. Tại tiệc rượu trên tàu, sau khi Đácgiăngliơ tỏ ý hài lòng về mối quan hệ hữu nghị truyền thống giữa Pháp và Việt Nam được lập lại. Chủ tịch Hồ Chí Minh nói: "Vâng, thưa Ngài Cao ủy, đúng là những quan hệ hữu nghị, nhưng quan hệ ấy phải trở thành quan hệ anh em". Ông Hoàng Minh Giám kể lại trong

hỏi ký: "... Xong cuộc duyệt binh, Đắcgiăngliơ mời Bác dự tiệc trà nhẹ, ngán với toàn thể quan khách, rồi sau đó mời Bác đến "phòng khách danh dự" để đàm thoại về những vấn đề thi hành các điều khoản của Hiệp định sơ bộ 6/3. Dự cuộc họp này, ngoài Bác và Đắcgiăngliơ, chỉ có tôi. Phát biểu trước, Bác nhắc Đắcgiăngliơ chú ý việc thi hành nghiêm chỉnh các điều khoản nói về trách nhiệm của hai bên phải đình chỉ ngay chiến sự ở miền Nam Việt Nam, quân đội mỗi bên đóng ở đâu phải ở nguyên đó. Nếu chiến sự tiếp tục như hiện nay thì tất nhiên không thể tạo nên không khí thuận lợi cho "cuộc đàm phán hữu nghị và chân thành" được nêu lên trong Hiệp định sơ bộ. Đắcgiăngliơ không đáp lời Bác, không tranh luận, mà đứng dậy, một cách long trọng, xoa tay và nói: Thưa Ngài Chủ tịch, tôi xin lưu ý Ngài một điều: xin Ngài đừng gọi tôi là "ông đồ đốc" mà gọi tôi là "ông Cao ủy". Ông ta ngồi xuống chờ Bác nói. Tôi sức nhớ rằng từ lúc đặt chân lên chiến hạm Emile Bertin, Bác chưa hề gọi Đắcgiăngliơ là "Ông Cao ủy". Sau khi Đắcgiăngliơ đã ngồi xuống, Bác liền nói, với một giọng nói và một nét mặt rất bình thản: "Thưa ông Cao ủy, chúng ta tiếp tục nói về việc thi hành Hiệp định sơ bộ 6/3. Trong Hiệp định đó, đã khẳng định sự cần thiết mở lập tức cuộc đàm phán hữu nghị và chân thật (ouverture immédiate des négociations amicales et franches). Đắcgiăngliơ nói: "Thưa Ngài Chủ tịch, nước Pháp sẽ nghiêm túc thi hành các điều khoản của Hiệp định sơ bộ. Nhưng hiện nay, Hội nghị nói trên chưa họp được, vì phải chờ cuộc tổng tuyển cử sắp tổ chức ở Pháp để thành lập một chính phủ mới. Vả lại, để giải quyết một số vấn đề còn mới, như vấn đề Liên hiệp Pháp (L'Union française) cần có thời gian nghiên cứu, thảo luận trong Quốc hội Pháp". Thấy rõ ý đồ của Đắcgiăngliơ là trì hoãn, kéo dài thời gian, Bác nói: "Không thể chờ lâu được. Kéo dài thời gian chờ đợi, thì rất nguy hiểm. Hiện nay, chiến tranh chưa được chấm dứt ở miền Nam Việt Nam, và không phải không có nguy cơ chiến tranh nổ ra ở miền Bắc. Quân đội Nhật, quân đội Trung Quốc cũng chưa rút... Tình hình có thể trở nên phức tạp, rối ren". Lúc đó tôi xin phép Bác phát biểu, và tôi nói mấy câu vắn tắt, nhấn mạnh ý: *không nên để cho dư luận trong công chúng Việt Nam mất tin tưởng vào thiện chí của phía Pháp và vào khả năng đi đến một giải pháp hoà bình, hữu nghị...* Cuộc tranh luận kéo dài, Bác nói: "Nhân dân chúng tôi rất có kỷ luật, nhưng hiện nay tình hình trong dư luận ngày càng căng thẳng. Cần có những hành động thiết thực cụ thể, để tránh một sự bùng nổ". Đắcgiăngliơ suy nghĩ rồi trả lời: "Trong khi chờ đợi nước Pháp có một quốc hội và một chính phủ mới, chúng tôi đề nghị tổ chức một hội nghị trù bị cho hội nghị chính thức". Để tránh một sự bế tắc, Bác đồng ý với Đắcgiăngliơ. Và sau khi trao đổi ý kiến, hai bên đi đến quyết định: một hội nghị trù bị Việt - Pháp sẽ họp ở Đà Lạt. Đắcgiăngliơ cũng tán thành ý kiến của Bác sẽ cử một đoàn đại biểu của Quốc hội Việt Nam đi thăm hữu nghị Quốc hội và nhân dân Pháp để tạo không khí thuận lợi cho Hội nghị Việt - Pháp chính thức sẽ họp sau Hội nghị trù bị Đà Lạt. Sau khi kết luận về tinh thần chung của cả hai bên, mọi người sang phòng ăn có tất cả 18 người cả chủ và khách. Viên Đồ đốc nâng cốc và phát biểu ca ngợi tình hữu nghị Việt Pháp và Hiệp định 6/3: "Hiệp định này là một cử chỉ anh minh về chính trị và chủ nghĩa nhân đạo sáng rực. Trong tinh thần ấy, tôi xin nâng cốc chúc sức khỏe Chủ tịch Hồ Chí Minh, chúc Chính phủ của Chủ tịch xứng đáng được đại diện trong buổi dự tiệc này bằng sự đoàn kết với nhân dân Việt Nam cùng với quá khứ cao thượng và anh dũng". Chủ tịch Hồ Chí Minh đứng dậy thân ái và nồng nhiệt trả lời bằng tiếng Pháp bài nói của Đồ đốc sau đó nâng cốc với một câu lịch sự: "Chúc Cao ủy Pháp và tương lai của hai dân tộc chúng ta". Từ 14 giờ đến 15 giờ, Chủ tịch và Đồ đốc dự buổi diễu binh, duyệt hạm đội của các tàu chiến Pháp theo lời mời của viên Cao ủy. Sau cuộc đi dạo ngán ngoài trời, hai bên lại vào phòng làm việc tiếp tục trao đổi công việc. 16 giờ 50, toàn bộ ban tham mưu và thủy thủ đã có mặt ở boong tàu để tiễn khách cùng 21 phút đại bác. Trên máy bay trở về Hà Nội, Chủ tịch Hồ Chí Minh nói với tướng Raul Salan: "Nếu Đồ đốc muốn

đem tàu bè ra để lung lạc tôi thì ông ta đã làm to. Những tàu đó không thể nào đi ngược các dòng sông của chúng tôi”.

(Trích theo sách *Hồ Chí Minh - 474 ngày độc lập đầu tiên*, Đỗ Hoàng Linh, Nxb Thanh niên, 2008)

8

Sáng ngày 18/6/1946, Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng J. Xanhtony đặt vòng hoa trước Đài kỷ niệm chiến sĩ trận vong tại Biarritz nhân kỷ niệm ngày tướng Sác-lơ Đờ Gôn (Charles de Gaulle) ra lời hiệu triệu kháng chiến. Cùng ngày, tuần báo Paris đã đăng một bài viết đầu tiên, sớm nhất về phong cách Hồ Chí Minh như sau: “Chủ tịch nước Việt Nam là một người quá đỗi giản dị. Quanh năm ông chỉ mặc một bộ áo kaki xoàng xĩnh và khi những người công tác quanh ông để ý, nói với ông rằng với địa vị ông ngày nay, nhiều khi cần phải ăn mặc cho trang trọng thì ông mỉm cười trả lời: Chúng ta tưởng rằng chúng ta được quý trọng vì có áo đẹp mặc, trong khi bao nhiêu đồng bào mình trần đang rét run trong thành phố và các vùng quê sao? Sự ăn ở giản dị đến cực độ như một nhà ẩn sĩ đó là một đức tính rõ rệt nhất của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Một tuần lễ ông nhịn ăn một bữa, không phải để hành hạ mình cho khổ sở mà là nêu gương dè sẻn gạo cho đồng bào, nhằm làm giảm bớt nạn đói trong nước. Hết thấy mọi người xung quanh đều bắt chước hành động đó của ông... Tính giản dị và thân mật của ông còn biểu lộ trong những bài diễn văn. Không bao giờ ông tỏ vẻ thông thái, vốn rất rộng của mình. Ông thông thạo bảy thứ tiếng khác nhau và nói được rất nhiều tiếng thổ âm, trái lại ông chỉ dùng những câu nôm na, khiến cho một người dù quê mùa chất phác nhất nghe cũng hiểu được ngay... Chủ tịch Hồ Chí Minh rất ghét lối nói khoa trương văn vẻ. Mỗi bài diễn văn của ông là một bài học nhỏ kết luận bằng một ý kiến đạo đức. Bởi những ý tưởng hết sức giản đơn ấy mà bài diễn văn của ông có một tiếng vang lớn trong giới trí thức và dân chúng...”.

(Trích theo sách *Người là Bác Hồ của tất cả chúng ta*, Lê Ngân Mai, Nxb Chính trị quốc gia, tập 1, 2005)

9

17 giờ ngày 26/6/1946, Người tiếp luật sư Max Clainville Bloncourt đến thăm. Luật sư kể lại: “Năm 1945, sau Chiến tranh thế giới thứ hai, một hôm xem báo và xem phim ở Paris tôi thấy ảnh và tiểu sử vị Chủ tịch đầu tiên của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà: Chủ tịch Hồ Chí Minh. Tôi nhận ra ngay người bạn cũ của tôi và tôi reo lên: “Chính đây là anh Nguyễn Ái Quốc!”. Chỉ khác là anh có thêm một chòm râu. Mùa hè năm 1946 tôi được tin Chủ tịch Hồ Chí Minh sang Pháp để đàm phán với Chính phủ Pháp. Được biết Chủ tịch Hồ Chí Minh ở khách sạn Roayan Môngxô, Paris, tôi viết thư cho Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi lời chào và hỏi thăm, mong được gặp Chủ tịch Hồ Chí Minh và, nếu được, thì đó là một điều vô cùng sung sướng đối với tôi. Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư trả lời ngay và mời tôi đến chơi ở khách sạn Roayan Môngxô. Hôm ấy, Chủ tịch Hồ Chí Minh cho một chiếc xe hơi đến tận nhà riêng tôi ở số nhà 51, phố Clốt Bécna, quận 5 ở Pari để đón tôi đưa đến khách sạn Roayan Môngxô. Người đến đón cho tôi biết Chủ tịch Hồ Chí Minh không đến nhà tôi được vì có những sự phiền phức về ngoại giao và để tránh sự theo dõi của cảnh sát và mật thám Pháp. Tôi vừa tới khách sạn, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chạy ra ôm chầm lấy tôi. Tôi cảm động và nghẹn ngào gặp lại người bạn cũ. Chủ tịch Hồ Chí Minh vẫn như xưa, giản

dị, dịu dàng, vui tính, tuy có già đi ít nhiều. Chủ tịch Hồ Chí Minh kể chuyện cho tôi nghe và nói cho tôi biết Người đến Pháp để làm gì. Chủ tịch Hồ Chí Minh nói với tôi: "Anh biết tôi. Anh hiểu tư tưởng tôi. Tôi không hề căm thù người Pháp. Tôi không hề ghét bỏ nhân dân Pháp. Tôi yêu mến nước Pháp và nhân dân Pháp. Tôi đến đây để đàm phán, để đòi độc lập và tự do cho nhân dân tôi. Chỉ có thế thôi". Khi tôi xin phép Chủ tịch Hồ Chí Minh để ra về, Chủ tịch Hồ Chí Minh bảo tôi:

"Ngày trước, khi tôi đến chơi nhà anh, bà chị của tôi cho tôi ăn bánh ngọt. Tôi không có bánh ngọt nhưng tôi có ít hoa quả gửi anh để nhờ anh đưa về biếu chị và cháu". Rồi Chủ tịch Hồ Chí Minh gọi người đưa đến cam, táo đặt trong một cái làn và trao tay cho tôi. Một hôm sau Chủ tịch Hồ Chí Minh còn mời tôi đến dự một buổi chiều dài ở vườn Bagatell trong rừng Bulônhơ, và một buổi chiều dài khác ở Viện Bảo tàng nhân chủng học trên Quảng trường Trôcadêrô. Tôi đến chào Chủ tịch Hồ Chí Minh trong buổi chiều dài và Chủ tịch Hồ Chí Minh lại hỏi thăm sức khỏe, công việc làm ăn của tôi. Tôi sung sướng đứng nhìn Chủ tịch Hồ Chí Minh đi lại nhanh nhẹn giữa các quan chức, các nhân vật chính trị, các trí thức có tên tuổi của Paris. Tôi sung sướng vì thấy Chủ tịch Hồ Chí Minh là người sáng tạo ra nền độc lập của nhân dân Việt Nam, là người đã đưa cách mạng Việt Nam đến thành công hết sức vẻ vang. Tôi sung sướng vì thấy Chủ tịch Hồ Chí Minh đã dẫn đầu trong số những nước thuộc địa châu Á, châu Phi và Mỹ Latinh giành lại chính quyền cho nhân dân mình".

(Trích theo sách *Người là Bác Hồ của tất cả chúng ta*, Sđd)

10

16 giờ ngày 12/7/1946, Chủ tịch Hồ Chí Minh gặp một đại diện các nhà báo cánh tả và hữu tại khách sạn Rooyan Môngxô. Sau khi tuyên bố 6 điểm lập trường của Việt Nam tại hội nghị Phôngtennôblô, Người đồng ý trả lời câu hỏi của các nhà báo. Thế là các phóng viên nhà báo dồn dập nêu câu hỏi:

Phóng viên (PV): Nếu như xứ Nam bộ tự ý muốn tách khỏi nước Việt Nam thì Ngài tính sao?

Chủ tịch (CT): Sao lại có chuyện như thế được? Chúng tôi cùng nói một thứ tiếng, cùng một tổ tiên, cùng một phong tục, tất nhiên chúng tôi là anh em ruột thịt.

PV: Thưa Chủ tịch, Ngài nói vậy thì người Anh và người Mỹ cùng nói một thứ tiếng, vậy mà họ có nhập vào làm một nước đâu?

CT: Nhưng một đại trùng dương đó ngăn họ cách biệt? Ngài đã vừa lòng về câu hỏi ấy chưa?

PV: Chúng tôi nghe nói Ngài tranh đấu 40 năm trong vùng bí mật, chuyện đó có đúng sự thật không, thưa Chủ tịch?

CT: Đúng, đúng là như vậy

PV: Chúng tôi cũng nghe nói Chủ tịch bị cầm tù ở Hồng Kông và Singapore, chuyện đó có đúng sự thật không, thưa Chủ tịch?

CT: Sự thật đúng là như vậy

PV: Ngài cũng bị cầm tù ở đâu nữa không và bao nhiêu lần?

CT: Ở khắp mọi nơi và mỗi nơi một ít (Tất cả mọi người cùng cười)

PV: Thưa Chủ tịch, dưới chế độ Pháp thuộc trước đây ở nước Ngải, có nhiều điều sai trái và lạm dụng. Vậy sau này dân tộc Việt Nam có thể quên được những chuyện đấy mà thân thiện với người Pháp được không?

CT: Chúng tôi tranh đấu, chống lại một chế độ chứ không chống lại một dân tộc!

Những báo ủng hộ phong trào giải phóng các thuộc địa rất hài lòng, còn các báo phản động rất hậm hực. Hôm sau trong bài tường thuật buổi họp báo này, có báo đó viết: Hồ Chí Minh làm cố vấn cho phái bộ Việt Nam tại Phôngtenơblô làm chúng ta sảy vẩy cũng đừng lấy làm lạ!

(Trích theo sách *Người là Bác Hồ của tất cả chúng ta*, Sđd)

11

10 giờ 30 ngày 28/7/1946, nhận lời mời của ông bà Raymond Aubrac, cựu Ủy viên Cộng hòa ở Mácxây, nghị sĩ Quốc hội Pháp, Chủ tịch Hồ Chí Minh chuyển về ở tại gia đình ông bà ở 190 đường Pari, Soisy sous Montmorency, quận Seine et Oise cách Pari 10 km. Sau này, Aubrac kể lại: "... Bác Hồ sang Pháp với tư cách là khách mời của Chính phủ Pháp để chỉ đạo phái đoàn Việt Nam trong cuộc đàm phán khó khăn tại Phôngtenơblô, một cơ hội lịch sử mà tôi cho rằng người ta đã bỏ lỡ mất. Bác Hồ xuống sân bay Boócđô, đến ở Biarritz (tây - nam nước Pháp) một thời gian rồi về Paris. Trong một cuộc chiêu đãi do Việt kiều tổ chức chào mừng Bác tại khu vườn hồng Bagaten, (cạnh rừng Bulônơ, Paris) tôi được các bạn Việt Nam giới thiệu với Bác. Bác nắm cánh tay tôi, và vừa đi vừa cảm ơn tôi, năm 1944 đã quan tâm đến đời sống trong các trại người lao động Đồng Dương bị đưa sang Pháp làm việc trong các công binh xưởng và bị tập trung tại Mácxây từ năm 1940. Lúc ấy, tôi được tướng Đờ Gôn phái về làm "Ủy viên Cộng hòa", khi mới giải phóng. Là một kỹ sư còn trẻ, tôi rất lúng túng khi nói chuyện với vị Chủ tịch nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa giữa hàng nghìn quan khách, dù cho là ở giữa các khóm hoa hồng: "Thưa Chủ tịch, Ngải có thích Paris không?", "Có chứ, ông bạn. Từ nhiều năm, tôi đã là người Pari". Sau một giây yên lặng, tôi lại mạnh dạn hỏi: "Thưa Chủ tịch, chỗ ăn ở của Ngải đã được xếp đặt tốt rồi chứ?", "Chính phủ của ông đã cho tôi một căn hộ rộng rãi trong một lâu đài gần quảng trường Ngôi sao. Tôi không thích thú cho lắm. Tôi cần một mảnh vườn, mà ở đây lại không có vườn". "Thưa Chủ tịch, nhà tôi có một khu vườn rộng, tiếc thay, ngài lại không có điều kiện sử dụng...", "Ông bạn ơi, tôi sẽ rất sung sướng đến thăm khu vườn của bạn. Thế này nhé, thứ ba sau tôi đến uống trà với ông, có tiện không?". Tối hôm đó, khi từ Paris trở về, tôi báo cho vợ tôi, Luyxi, lúc sắp đến ngày sinh nở rằng Chủ tịch Hồ Chí Minh thứ ba sau khoảng 5 giờ chiều, sẽ đến thăm vườn nhà. Vợ tôi ngày ấy đang dạy ở trường trung học thị xã Ănggiêng và là báo cáo viên tại Ủy ban lịch sử Chiến tranh thế giới thứ hai. Vợ tôi nói: "Được thôi, tôi sẽ đi kiểm tra". Nói cho đúng ra, xưa nay chúng tôi chưa bao giờ có thói quen dùng trà, đây cũng là một thay đổi trong sinh hoạt của chúng tôi.

... Thế là, Chủ tịch cùng với một số người giúp việc, có đoàn xe mô tô đi hộ tống, đã đến tòa nhà cổ của chúng tôi tại Xoadixú Môngmôngrăngxi. Chủ tịch rất thích khu vườn có hàng cây cao bao quanh, nhưng có lẽ không ưa chuộng cho lắm món trà của chúng tôi... Điều mà Chủ tịch thích thú hơn cả, theo tôi nghĩ, là được gặp và tiếp chuyện bà mẹ vợ tôi, một

nông dân vùng Buốcgôhơ (đông nước Pháp) lên ở với chúng tôi vài tuần, vì nhà tôi sắp đến ngày sinh nở. Gia đình chúng tôi ở bốn phòng tầng thứ nhất, dưới nhà (tầng trệt) là nhà bếp, phòng ăn và phòng khách. Tầng thứ hai lúc ấy vẫn còn bỏ trống. Còn trên tầng thứ ba tôi đặt một bàn làm việc nhỏ. Từng đàn bồ câu trắng lượn quanh mái nhà... Ba ngày sau, Chủ tịch đến ở tầng thứ hai cùng với ba người bạn của Người. Chúng tôi vội vã đi mượn thêm một số bàn ghế, thảm và cả bát đĩa, chén tách vì lúc đó chiến tranh vừa kết thúc, mọi cái đều thiếu thốn. Theo yêu cầu của tôi, Tổng giám đốc công an (vốn là người kháng chiến, quen biết tôi) chỉ bố trí hệ thống an ninh phía ngoài tòa nhà. Còn ở bên trong một số đồng đội kháng chiến của tôi, được trang bị tiểu liên Sten, bảo đảm việc canh gác, bảo vệ. Những tuần sống chung với Chủ tịch Hồ Chí Minh thật đáng ghi nhớ. Khi đó tôi phụ trách đối ngoại trong Bộ Tái thiết cho nên bận suốt ngày. Vợ tôi, Luyxi, được nghỉ để chuẩn bị sinh cháu, hàng ngày, có nhiều thời gian tiếp xúc với Chủ tịch... Mỗi đến tối, tôi mới có dịp gặp lại mọi người. Từ sáng sớm đã có báo đem đến cho Chủ tịch, hàng chông báo đủ mọi nước, mọi thứ tiếng Anh, Pháp, Đức, Nga. Chủ tịch ngồi đọc báo ngay trên sân cỏ. Đọc như thế chừng một, hai giờ, tay luôn luôn cầm một cây bút chì đỏ để gạch dưới những đoạn quan trọng. Thật là một mùa hè đẹp... Chủ tịch nói chuyện với bà mẹ của Luyxi cũng thoải mái như với các bộ trưởng, nhà báo, các nguyên thủ quốc gia hay bè bạn của Người. Ai nấy đều cảm thấy dễ chịu tự nhiên ngay từ phút đầu. Trong khi trò chuyện với mẹ vợ tôi, Chủ tịch hỏi nhiều về điều kiện canh tác và sinh hoạt của những người nông dân trồng nho vùng Macông (gần Lyons) và so sánh với điều kiện sinh sống của nông dân Việt Nam... Chủ tịch nói: "Ở nông thôn Việt Nam, vì còn nghèo khó, phần đông trẻ em "hữu sinh vô dưỡng". Chủ tịch cũng thường hỏi và kể chuyện về điều kiện sinh hoạt trong các chiến khu, Cụ nói: "Ở căn cứ du kích đốt lửa ngồi sưởi, thì nóng trước mặt, lạnh sau lưng"... Cho đến khi qua đời, cách đây chừng vài năm, bà mẹ vợ tôi vẫn thường nhắc đến Chủ tịch Hồ Chí Minh với lòng kính mến và thân thiết. Ngoài giờ làm việc, Chủ tịch thường dắt cháu Giăng Pie, con trai đầu lòng của chúng tôi, lúc đó bảy tuổi đi dạo chơi trong làng, hai ông cháu trò chuyện với nhau "tâm đắc" lắm (Giăng Pie nay là kỹ sư làm việc tại châu Phi). Có khi hai ông cháu nằm ngủ trưa ngay trong vườn cỏ. Ngày 15/8/1946, Luyxi sinh hạ một cháu gái tại nhà hộ sinh đường PoRoayan (quận 5, Paris). Chủ tịch với đoàn xe mô-tô hộ tống, đã đến thăm vợ tôi. 20 năm sau các y sĩ và các nữ y tá già vẫn còn nhớ tới sự kiện Chủ tịch nước Việt Nam đã phân phát quà cho mọi nhân viên tại nhà hộ sinh. Lúc ấy Chủ tịch đã nhận đỡ đầu cho cháu Êlida-bét, tức Babét. Hàng năm, trong chiến tranh chống thực dân Pháp và cả chiến tranh chống Mỹ, Chủ tịch vẫn tìm cách gửi đến cháu Babét một tín hiệu nào đó vào khoảng 15/8, thường là thông qua các nhà báo hoặc bạn bè nước ngoài có dịp đến Việt Nam: khi thì một bức ảnh của Chủ tịch, khi thì những quả cầu nhỏ hoặc một con trâu bằng ngà, một đồng tiền vàng có mang hình của Người".

(Trích theo sách *Người là Bác Hồ của tất cả chúng ta*, Sđd)

12

Ngày 18/10/1946, chiến hạm Dumont d'Urville tiến vào vịnh Cam Ranh. Đô đốc Đácgiăngliơ mời Chủ tịch Hồ Chí Minh vào căn cứ hải quân Cam Ranh để trao đổi về việc thi hành Tạm ước 14/9 và Bác đã nhận lời. Trước khi đi, Bác nói với ông

Vũ Đình Huỳnh, lúc ấy mang chức danh là Đại tá cận vệ Chủ tịch nước: "Bọn hải quân này chúng nó bày nhiều thứ luật lệ, nội quy lắm. Chú bây giờ là quân sự, không nên đi, để một mình chú Tước đi theo tôi, coi như bác sỹ riêng của tôi là đủ". Một chiếc tàu chiến nhỏ ra đón Bác và ông Tước lên chiếc thiết giáp hạm Suffren để hội kiến với Đô đốc hải quân Đácgiăngliơ và Tướng tư lệnh lục quân Morliere. Mục đích của người Pháp là phô trương lực lượng và sức mạnh của mình nên quân Pháp kéo hết các loại cờ, giương tất cả các loại súng theo lễ nghi đón tiếp nguyên thủ quốc gia. Trên chiến hạm cũng có một rất nhiều các nhà báo Việt Nam và quốc tế chờ lấy tin viết bài. Bác vẫn mặc bộ quần áo giản dị, tay cầm gậy, tay cầm mũ bước lên chiến hạm. Đô đốc Đácgiăngliơ và tùy tùng quân phục chỉnh tề, kiểm màu sắc loè loẹt ra đón Bác, hai bên cạnh y còn hai lính vác kiếm kích sáng loáng cho tăng thêm vẻ uy nghi. Ông Trần Hữu Tước kể rằng khi gặp mặt, Bác chủ động ôm hôn viên Đô đốc khiến những người tháp tùng Bác tỏ ý thắc mắc, Người giải thích: "Đánh nhau thì đánh nhau, mình hôn nó một cái thì có mất gì?". Hôm sau báo chí đăng ảnh và bình luận: Hồ Chủ tịch ôm hôn Đô đốc chính là ôm chặt để bóp chết...". Sau phần nghi lễ, viên Đô đốc mời Bác vào bàn tiệc. Trong buổi tiệc chiêu đãi, viên Đô đốc bố trí Bác ngồi giữa y và Morliere rồi đắc ý bóng gió: "Thưa Chủ tịch, Ngài đang bị đóng khung (encadré) giữa Lục quân và Hải quân đó!", Bác thản nhiên cười, trả lời: "Nhưng thưa Đô đốc, chính bức họa (tableau) mới làm cho khung tranh có chút giá trị!". Tất cả tướng tá quân đội Pháp bị một vố choáng váng, từ lúc ấy đến cuối bữa tiệc không ai dám bóng gió gì nữa mà chỉ tập trung vào các điều khoản Tạm ước. Đácgiăngliơ đã phản đối kịch liệt quyết định của Chính phủ ta khi công bố Sắc lệnh số 182 tổ chức lại Ủy ban kháng chiến Nam bộ để tạo điều kiện dễ dàng cho phía Pháp áp dụng những điều khoản của Hiệp định 6/3 và Tạm ước 14/9. Y cho rằng đây là sự can thiệp không thể chấp nhận được của Hà Nội vào một lãnh thổ thuộc chủ quyền của Pháp bằng một Chính phủ hợp pháp và áp đặt cho nhân dân bằng cách phổ biến sự lật đổ và khủng bố. Nhưng Bác cương quyết bác bỏ những quan điểm trên của y và không đồng ý trên nguyên tắc việc cho hồi hương về miền Bắc Việt Nam các chiến sĩ tình nguyện đã tham gia phong trào Nam tiến. Nhiều nhà báo cũng được mời tới dự nên trong cuộc họp báo sau đó, trong khi thái độ của Đácgiăngliơ tỏ ra trầm lặng, căng thẳng thì Bác lại rất nhẹ nhàng thoải mái khuyên họ góp phần tuyên truyền cho việc thi hành các điều khoản đã được thoả thuận trong Tạm ước. Người phát biểu rằng: "Ngài Đô đốc và tôi đều có ý kiến chung rằng, các báo Sài Gòn và Hà Nội chỗ này, chỗ khác đã tỏ ra quá căng thẳng. Người ta có thể nói lên sự thật và dĩ nhiên không thể nào luôn luôn tặng hoa cho nhau, nhưng có thể tránh được việc chửi rủa nhau... Phải làm tất cả để chấm dứt cuộc chiến và làm nguôi các đầu óc. Tôi tin rằng bằng việc thực hiện một cách trung thực bản Tạm ước, chúng ta cải thiện được rất nhiều quan hệ giữa chúng ta trong khi chờ đợi cuộc họp vào tháng Giêng tới...". Ngay trong hôm đó, Đácgiăngliơ đã viết báo cáo gửi về Pháp, trong có đoạn như sau: "Cuộc hội kiến theo ý tôi có mang lại kết quả. Tôi có cảm giác rằng Chủ tịch Hồ Chí Minh rất lo ngại về tình hình thực tế mà ông sẽ gặp khi bước chân về nước. Dù sao, tôi vẫn có suy nghĩ rằng ông Hồ chân thành mong muốn, ít ra là trong một thời gian, sẽ tìm thấy ở sự hoà hoãn với Pháp một sự củng cố lại các kết quả đã giành được và khởi đầu cho những tiến bộ mới. Tôi cũng tin chắc rằng ông Hồ sẽ cố gắng bằng cách kết hợp những lời tuyên bố thân thiện với những lời dọa dẫm tố cáo, giành được tại Nam kỳ những lợi ích tối đa nhờ lợi thế cụ thể mà Điều 9 của Tạm ước đã mang lại cho ông...".

(Trích theo sách *Chủ tịch Hồ Chí Minh với nước Pháp*, Phạm Hoàng Điệp, Nxb Chính trị quốc gia, 2010)

Chiều ngày 3/12/1946, mặc dù ốm mệt, Chủ tịch Hồ Chí Minh vẫn tiếp J. Xanhtơny. Cùng dự có các ông Hoàng Minh Giám và Hoàng Hữu Nam. Người cho rằng Pháp phải chịu trách nhiệm về các vụ xung đột ở Hải Phòng và Lạng Sơn. Người đề nghị các Ủy ban hỗn hợp đã được tổ chức sẽ tiếp tục công việc trước đây; thành lập hai ban đặc biệt để giải quyết vấn đề về quân sự và thuế quan. Cuối cùng, Người đề nghị các lực lượng Pháp và Việt Nam trở về các vị trí chiếm đóng cũ trước khi xảy ra các vụ xung đột. Buổi tối, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến ở và làm việc tại làng Vạn Phúc, Hà Đông, còn Xanhtơny viết ngay một bản báo cáo theo chủ quan gửi tướng Valluy, Tổng chỉ huy quân đội Pháp ở Đông Dương: "Cảm giác của tôi là ông Hồ Chí Minh và những cộng sự trung kiên của ông sẽ làm tất cả để tránh sự tuyệt giao. Giờ đây tôi chưa thể nào biết được những cộng sự đó là ai và họ có những quyền hành nào, không những bên cạnh Chủ tịch, mà nhất là đối với dự luận công chúng, nhưng một điều chắc chắn là họ cảm nhận sâu sắc chúng ta đang chơi lá bài cuối cùng trước lúc thi hành biện pháp sức mạnh toàn diện. Đó cũng là điều mà tôi cố tình làm cho họ hiểu được, tuy bề ngoài tôi vẫn đóng vai trung kiên hoà giải".

(Trích theo sách *Chủ tịch Hồ Chí Minh với nước Pháp, Sđd*)

**CUỘC TRƯỜNG KỲ KHÁNG CHIẾN BẢO VỆ NỀN ĐỘC LẬP NON TRẺ
CỦA NƯỚC VIỆT NAM DÂN CHỦ CỘNG HÒA,
BẮT ĐẦU PHÁT TRIỂN ĐẤU TRANH NGOẠI GIAO (1946 - 1954)**

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp Hoàng thân Lào Xuphanuvông
tại Việt Bắc, năm 1948

Chủ tịch Hồ Chí Minh làm việc với đồng chí Trần Canh,
cố vấn quân sự Trung Quốc, tháng 9/1950

Chủ tịch Hồ Chí Minh chụp ảnh với các cháu thiếu nhi và đại biểu Đảng Cộng sản Pháp, phóng viên Leo Figere tại chiến khu Việt Bắc, tháng 9/1950

Chủ tịch Hồ Chí Minh với các cố vấn quân sự Trung Quốc tại chiến khu Việt Bắc, tháng 9/1950

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự tiệc chiêu đãi do lãnh đạo Chính quyền tỉnh Quảng Tây mời tại Nam Ninh, Trung Quốc, ngày 20/1/1950

Chủ tịch Hồ Chí Minh trong chuyến thăm bí mật Trung Quốc, mùa đông năm 1952.

MỘT SỐ CÂU CHUYỆN LIÊN QUAN

ĐẾN NHỮNG HOẠT ĐỘNG CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GIAI ĐOẠN 1946 - 1954

1

Đầu tháng 5/1947, đặc phái viên Paul Mus của Cao ủy Pháp Bollaert đề nghị được gặp Chủ tịch Hồ Chí Minh để đàm phán, hai bên thỏa thuận địa điểm tại thị xã Thái Nguyên. Để phòng tình huống bị phục kích, đồng chí Võ Nguyên Giáp điều một tiểu đoàn quân chủ lực thiện chiến với vũ khí tốt nhất về ém quân trước gần địa điểm đàm phán, còn lực lượng cận vệ, bảo vệ tiếp cận do đồng chí Trần Đăng Ninh chỉ đạo dàn đều ra các nơi, đặc biệt trên tuyến đường Định Hoá - Thái Nguyên. Ngày 11/5, 20 giờ, trên chiếc xe Ford V8 màu đen, Bác cùng hai cận vệ bắt đầu xuất phát. 22 giờ, trong một ngôi nhà gạch duy nhất còn sót lại giữa thị xã Thái Nguyên đổ nát, dưới ánh sáng đèn măngxông, Chủ tịch Hồ Chí Minh bắt đầu buổi tiếp khách rất giản dị và lịch sự. Paul Mus đưa ra bốn điều kiện đầu hàng: quân đội Việt Nam phải nộp vũ khí cho Pháp; quân đội Pháp được quyền tự do đi lại trên đất nước Việt Nam; Chính phủ Việt Nam phải trả lại cho Pháp tất cả những người bị bắt; Chính phủ Việt Nam phải trao cho Pháp tất cả những người nước ngoài đã chạy sang phía Việt Nam. Chủ tịch Hồ Chí Minh trả lời: "Ông Paul, tôi biết ông đã tham gia cuộc kháng chiến của nhân dân Pháp chống Hitler, vậy nếu ông ở địa vị tôi, ông sẽ có thái độ như thế nào đối với những điều kiện này? Phải là một kẻ hèn nhát mới chấp nhận điều đó. Và tôi nghĩ rằng trong Liên hiệp Pháp, không có chỗ cho những kẻ hèn nhát", Paul thừa nhận: "Thưa Chủ tịch, Ngài nói đúng. Chấp nhận những điều kiện trên đây có nghĩa là đầu hàng. Tôi đoán trước thế nào Chủ tịch cũng không nhận. Tuy vậy, vì nhiệm vụ tôi vẫn phải đi. Xin hứa với Chủ tịch, sau khi tôi về, sẽ có công hàm chính thức của Chính phủ Pháp trả lời những ý kiến của Chủ tịch", trước khi chia tay ông ta nói: "Chúc Chủ tịch dũng cảm", Chủ tịch Hồ Chí Minh bắt tay ông ta: "Luôn luôn như vậy, tất nhiên". Đồng chí phục vụ đưa ra mấy ly sâm panh, Paul Mus cạn ly rồi ra về. Năm năm sau, trong cuốn hồi ký của mình, Paul Mus đã phê phán nội dung bức thông điệp do chính ông ta chuyển đến cho Chủ tịch Hồ Chí Minh.

(Trích theo sách *Chủ tịch Hồ Chí Minh với hành trình kháng chiến*, Đỗ Hoàng Linh, Nxb Công an nhân dân, 2005)

2

Ngày 28/5/1948 là một ngày đáng nhớ của quân đội nhân dân Việt Nam nói chung và các tướng lĩnh đầu đàn nói riêng. Hôm đó Chính phủ tổ chức lễ thụ phong hàm Đại tướng cho đồng chí Võ Nguyên Giáp, Tổng chỉ huy Quân đội quốc gia và dân quân tự vệ Việt Nam, theo Sắc lệnh 110/SL do Chủ tịch Hồ Chí Minh ký từ ngày 20/1/1948. Buổi lễ được tiến hành trong một căn nhà gỗ, phen nửa, lợp tranh, bên bờ con suối lớn. Sau buổi lễ đó có một nhà báo Pháp xin phỏng vấn Chủ tịch Hồ Chí Minh qua đài và đặt câu hỏi không mấy thiện ý: "Xin Chủ tịch cho biết dựa trên nguyên tắc nào mà phong

chức tướng?”. Bác trả lời một cách hóm hỉnh: “Chúng tôi đánh du kích chống thực dân Pháp nên cũng phong hàm quân đội một cách du kích. Ví dụ một cán bộ quân đội nào đánh thắng một quan ba Pháp thì chúng tôi phong đồng chí ấy làm quan ba. Theo nguyên tắc này (chắc các ông thừa nhận là đúng) thì đồng chí Võ Nguyên Giáp của chúng tôi đáng lẽ phải được phong mấy lần Đại tướng và Đô đốc (vì đã đánh thắng nhiều tướng và đô đốc Pháp)”. Nhà báo này đã đăng nguyên văn câu trả lời của Bác và nhiều đài quốc tế khác cũng phát lại.

(Trích theo sách *Chủ tịch Hồ Chí Minh với hành trình kháng chiến*, Sdd)

3

Tháng 1/1950, Chủ tịch Hồ Chí Minh bí mật đi thăm Trung Quốc, Liên Xô. Được biết Hồ Chí Minh sẽ đến thăm Liên Xô sớm, ngày 1/2/1950 Mao Trạch Đông, Chu Ân Lai đã gửi điện cho Lưu Thiếu Kỳ và yêu cầu báo cho Hồ Chí Minh: Hai nước Trung - Việt đã công nhận lẫn nhau và sắp thiết lập quan hệ ngoại giao, Liên Xô đã công nhận Việt Nam, các nước dân chủ mới khác dự tính cũng có thể công nhận (công hàm của Việt Nam yêu cầu các nước công nhận và thiết lập quan hệ ngoại giao, Đại sứ quán Trung Quốc tại Liên Xô đã chuyển đến sứ quán các nước dân chủ mới tại Liên Xô). Chúng tôi chúc mừng thiết Việt Nam gia nhập đại gia đình dân chủ chống đế quốc do Liên Xô đứng đầu. Ngay tối hôm 6/2 Hồ Chí Minh đến Moscva, Bộ Chính trị Trung ương Đảng Cộng sản Liên Xô mở tiệc hoan nghênh.

Một ngày thượng tuần tháng 2, Stalin cuối cùng tiếp Hồ Chí Minh ở văn phòng làm việc của mình. Malenkov, Molotov, Bunganin trong Bộ Chính trị Đảng Cộng sản Liên Xô, Trần Đăng Ninh – Việt Nam và Vương Gia Tường – Đại sứ Trung Quốc tại Liên Xô v.v... đã tham gia hội đàm lần đó. Stalin nói: “Chúng ta là bạn bè và anh em thân thiết”. “Gặp các đồng chí hơi muộn, mong thông cảm”. “Không dám, không dám”, Hồ Chí Minh nói rất phấn khởi, rất cảm động được đồng chí Stalin nhiệt tình đón tiếp, nghe báo cáo tình hình. Hồ Chí Minh trình bày tóm tắt với Stalin về Đảng Cộng sản Việt Nam, về chiến tranh chống Pháp và kiến nghị, yêu cầu viện trợ. Sau khi nói xong, Hồ Chí Minh nhìn Stalin, trong ánh mắt của Người có thể thấy rõ niềm hy vọng và chờ đợi. “Chúng tôi rất cảm ơn những giới thiệu của đồng chí Hồ Chí Minh”. Stalin nói chậm rãi thông thả, nhưng đi thẳng vào nội dung: “Đảng Cộng sản Liên Xô và nhân dân Liên Xô hoàn toàn nên viện trợ cuộc đấu tranh chống Pháp của các đồng chí. Song, chúng tôi đã trao đổi với các đồng chí Trung Quốc, công việc viện trợ chiến tranh chống Pháp của Việt Nam chủ yếu do Trung Quốc phụ trách thích hợp hơn”. Stalin nói: “Trung Quốc ở sát Việt Nam, hiểu rõ tình hình Việt Nam hơn chúng tôi, kinh nghiệm đấu tranh của Trung Quốc càng có tác dụng làm gương đối với Việt Nam, giúp các đồng chí sẽ thuận tiện hơn”. Theo dòng suy nghĩ của mình, Stalin tiếp tục phát biểu quan điểm: “Đánh bại người Pháp, chi viện của nước ngoài là cần thiết, điều quan trọng hơn vẫn là phải làm tốt công tác mọi mặt trong nước. Phát động quần chúng, thật sự động viên và tổ chức đông đảo quần chúng là điều then chốt để đánh bại người Pháp”. Cuộc hội đàm giữa hai Đảng Cộng Sản Liên Xô và Việt Nam kết thúc. Hồ Chí Minh biết công tác viện trợ từ nay về sau sẽ chủ yếu do Trung Quốc gánh vác. Hồ Chí Minh rất tán thưởng dùng biện pháp như “Hiệp ước tương trợ đồng minh hữu nghị Trung - Xô” để xác định rõ và củng cố hơn nữa mối quan hệ giữa các nước anh em xã hội chủ nghĩa, tin chắc đó là một nguồn sức mạnh to lớn. Hồ Chí Minh rất muốn giữa Cộng sản Việt Nam và Liên Xô cũng có một hiệp ước tương tự và tìm cơ hội nêu vấn đề này với Stalin. Ngày 16/2, Chính phủ Liên Xô tổ chức chiêu đãi trọng thể. Stalin rất vui, trong bữa tiệc luôn luôn trò chuyện với khách. Hồ Chí Minh nắm lấy thời cơ này, mỉm cười hỏi Stalin: “Đồng chí còn có chỉ thị gì nữa đối với

công tác của Việt Nam chúng tôi không?”. Stalin cười: “Tôi làm sao có thể chỉ thị cho đồng chí, đồng chí là Chủ tịch nước, quan còn to hơn tôi mà!”. Hồ Chí Minh lại nói: “ Các đồng chí đã ký hiệp ước với Trung Quốc, nhân tôi ở đây, chúng tôi cũng muốn ký một hiệp ước!”. Stalin nói: “Thế người ta hỏi đồng chí từ đâu ra? Chúng tôi giải thích như thế nào!”. Hồ Chí Minh nói: “Điều đó rất dễ, đồng chí cho chiếc máy bay chở tôi lượn một vòng trên trời, sau đó cho người ra sân bay đón tôi, đưa một tin trên báo, không được sao?”. Stalin cười lớn nói: “Đó quả là sức tưởng tượng đặc biệt của người phương Đông các anh”. Mọi người dự tiệc đều cười vang lên.

(Trích theo sách *Chủ tịch Hồ Chí Minh với hành trình kháng chiến*, Sđd)

4

Năm 1950, Leo Fiegie, nguyên Ủy viên Trung ương Đảng Cộng sản Pháp, Phó Chủ tịch Liên đoàn Thanh niên dân chủ thế giới đã sang Việt Nam và đã kể lại trong hồi ký: “Cuối năm 1950, tôi lại được gặp đồng chí ở chính ngay trên đất Việt Nam, khi mà cuộc “chiến tranh bẩn thỉu” (của thực dân Pháp ở Việt Nam) đã kéo dài trên ba năm rồi. Lúc ấy tôi vừa là Tổng Bí thư Đoàn Thanh niên Cộng hòa Pháp, vừa là chủ nhiệm tờ báo *Tiến phong* (của Đoàn Thanh niên Cộng hòa Pháp); tôi là người Pháp đầu tiên bắt lại liên lạc với các nhà lãnh đạo Việt Nam từ sau tấn bi kịch năm 1946.

Tôi được Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp hai lần tại nơi ở của Người ở chiến khu giữa núi rừng Việt Bắc... Đồng chí tiếp tôi với một tình cảm đặc biệt. Qua bản thân tôi, một chiến sĩ của giai cấp công nhân Pháp, đồng chí đã thấy lại nước Pháp. Đồng chí biết rất cặn kẽ những cuộc đấu tranh của giai cấp công nhân và nhân dân Pháp chống chiến tranh (của bọn thực dân Pháp) ở Đông Dương và đó là vấn đề đầu tiên chúng tôi đề cập. Đồng chí hỏi tôi: “Nhân dân Pháp có bị ảnh hưởng vì sự tuyên truyền của bọn thực dân Pháp không? Người Pháp có hiểu rằng chúng tôi không thù ghét gì họ không?”. Được tin ở Pháp vừa xảy ra một vụ đàn áp cuộc biểu tình của những người vợ và những bà mẹ có chồng con chết và bị thương trong chiến tranh (ở Việt Nam), đồng chí Hồ Chí Minh rất lấy làm cảm phẫn và cảm động trước tình thân dưng cảm mà những người vợ và những người mẹ đó phải trải qua. Ở đồng chí, tất cả đều giản dị. Nhà lãnh đạo kiệt xuất ấy mặc chiếc áo cổ truyền của nông dân Việt Nam và đi đôi dép lốp. Đồng chí là một người Việt Nam sống giữa những người Việt Nam. Đồng chí làm tất cả mọi việc mà những người Việt Nam đang làm trong thời kỳ ấy. Ở Việt Bắc, ai nấy đều tự sản xuất lấy lương thực và tất cả mọi người, bộ đội cũng như thường dân, đều cày cuốc những mảnh đất nhỏ ở gần các bờ nương, bờ suối, để trồng rau. Đồng chí Hồ Chí Minh đã làm gương trong việc này. Đồng chí có một vườn rau rất tốt; mỗi ngày đồng chí dành hơn một tiếng đồng hồ để chăm bón mảnh vườn đó. Tất cả những công việc ấy, đồng chí làm rất thoải mái, không chút câu nệ, gò bó. Không phải chỉ vì đồng chí kêu gọi các người khác làm như vậy, mà là vì lối sống giản dị ấy ở đồng chí cũng là một đặc tính của dân tộc Việt Nam.

(Trích theo sách *Chủ tịch Hồ Chí Minh với hành trình kháng chiến*, Sđd)

5

Cuối tháng 3/1954, nhà báo Australia W. Burchett được gặp Chủ tịch Hồ Chí Minh tại chiến khu Việt Bắc, ông kể lại: “Thật khó tin là chỉ vài giờ sau khi đến nơi, chúng tôi đã có thể ngồi đối diện với nhà lãnh tụ cách mạng huyền thoại này.

Nhưng mà ông ở đó, gương mặt hiền từ không lẫn với ai được, đôi mắt đen sâu thẳm lấp lánh, bộ râu mỏng rối bời. Ông bất ngờ xuất hiện từ bóng tối của rừng rậm, một chiếc áo gió vắt ngang vai như khăn choàng, rảo bước với một chiếc gậy tre dài, mũ cối nghiêng cao trước trán. Sau khi đã khiến chúng tôi thấy thoải mái bằng cả tiếng Pháp và tiếng Anh rất lưu loát và cả mấy câu tiếng Ý với bạn đồng sự người Ý của tôi, chúng tôi mới hỏi Chủ tịch Hồ tại sao các đài phát thanh lại đang rùm beng về Điện Biên Phủ đến thế. Thật ra ở đó đang có chuyện gì vậy?. "Đây là Điện Biên Phủ," ông vừa nói vừa lật ngửa chiếc mũ cối trên mặt bàn. "Đây là núi hết", những ngón tay mảnh dẻ nhưng mạnh mẽ của ông đưa vuốt quanh vành ngoài của chiếc mũ, "chúng ta đang ở đó. Còn dưới này", ông nắm tay đặt sâu xuống lòng mũ, "là lòng chảo Điện Biên Phủ. Ở đó là người Pháp. Họ không thể thoát ra ngoài được. Có thể mất thời gian đấy, nhưng họ không thể thoát được", ông nhắc lại. Đó là trận Điện Biên Phủ trong một chiếc mũ cối. Hình ảnh đó cứ hiển hiện trước mắt tôi trong nhiều tuần lễ sau đó".

(Trích theo sách *Chủ tịch Hồ Chí Minh với hành trình kháng chiến*, Sđd)

6

Ngày 12/10/1954, tại đình Viên Sơn, thị xã Sơn Tây, Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ trì phiên họp Hội đồng Chính phủ và sau đó Người tiếp các phóng viên, nhà báo quốc tế. Nhà văn Ba Lan M. Giulapxky kể lại buổi gặp tại Sơn Tây: "Tôi được gặp Hồ Chủ tịch lần đầu tiên đã khá lâu. Đó là vào năm 1946 tại Paris khi Người sang Pháp để đàm phán hòa bình... Lần thứ hai, tôi may mắn được gặp Bác vào tám năm sau, mùa thu năm 1954. Chính xác hơn là hai ngày sau khi Quân đội nhân dân Việt Nam tiến vào Hà Nội. Tôi có mặt ở Việt Nam lúc bấy giờ cùng mấy nhà báo châu Âu khác nữa. Đang viết dở bài phóng sự về những ngày đầu giải phóng thủ đô thì các bạn Việt Nam đưa cho tôi một tờ giấy mời tới gặp Thủ tướng Phạm Văn Đồng lúc bấy giờ đang ở Sơn Tây. Chúng tôi được dẫn tới một căn nhà lợp rạ, tường quét vôi trắng. Một chiếc bàn nhỏ, giản đơn kê giữa phòng và trên đó là những chiếc cốc thủy tinh dày màu xám. Ngồi xuống ghế, chúng tôi chưa kịp nhấp một ngụm nước thì chiếc rèm che cửa vào phòng bên làm bằng vải dù khê mở và có tiếng chào bằng tiếng Nga. Chúng tôi quay lại, Bác! Bác vẫn giản dị, gần gũi hết như tám năm về trước. Người mặc chiếc áo sơ mi đen mỏng song tôi bỗng cảm thấy Bác đẹp, trẻ hơn và tất nhiên là vui hơn trước. Tôi nói với Người điều đó không một chút ngần ngại. Bác cười: Ai cũng bảo vậy cả. Cuộc sống giữa rừng sâu và trước hết là chiến thắng đã làm tôi rất sung sướng. Người ra hiệu cho đồng chí phiên dịch không cần thiết phiên dịch rồi nghe phóng viên báo Sự thật nói, thỉnh thoảng Bác trả lời bằng tiếng Nga. Sau đó, Người nói chuyện bằng tiếng Ý với phóng viên tạp chí *Unita*, bằng tiếng Anh với phóng viên báo *Công nhân*. Có lẽ đọc được sự ngạc nhiên của chúng tôi - Bác cười vui vẻ: - Cả nhà báo nước ngoài - Người nói bằng tiếng Pháp - thường hay kể những chuyện phóng đại về tôi. Nhưng cũng có những chuyện đúng. Khi còn trẻ quả thật tôi có làm bếp trên tàu, có đến Mỹ, Anh, Đức. Tôi cũng đã từng sống ở Paris và bắt đầu hoạt động cách mạng cùng các đồng chí Pháp. Nhiều lần tôi quan Liên Xô, Trung Quốc. Ở đâu tôi cũng được công nhân dạy tiếng nước họ. Tôi sống cùng với công nhân ở Italy rồi cả ở châu Mỹ nữa...".

(Trích theo sách *Chủ tịch Hồ Chí Minh với hành trình kháng chiến*, Sđd)

**CẢI TẠO XÂY DỰNG XHCN Ở MIỀN BẮC, ĐỒNG THỜI TIẾN HÀNH CÁCH MẠNG DÂN TỘC
DÂN CHỦ Ở MIỀN NAM, THIẾT LẬP CÁC QUAN HỆ NGOẠI GIAO MỚI, GIỮNG CAO
NGỌN CỜ ĐỘC LẬP DÂN TỘC VÀ THỐNG NHẤT TỔ QUỐC (1954-1964)**

*Chủ tịch Hồ Chí Minh chụp ảnh kỷ niệm sau lễ trình Quốc thư của Lavrôtsép -
Đại sứ đặc mệnh toàn quyền đầu tiên của Liên Xô tại Phủ Chủ tịch, ngày 4/11/1954*

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp G. Xanhtany,
Đặc sứ nước Cộng hòa Pháp tại Phủ Chủ tịch,
tháng 12/1954

Chủ tịch Hồ Chí Minh
tiếp đoàn Đại biểu Phụ nữ hòa bình Pháp
tại Phủ Chủ tịch, Hà Nội, tháng 5/1955

Lãnh đạo Đảng và nhân dân Trung Quốc
chào mừng Chủ tịch Hồ Chí Minh sang thăm
nước bạn tại sân bay Bắc Kinh, ngày 25/6/1955

Chủ tịch Mao Trạch Đông
tiếp Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Thủ đô Bắc Kinh,
Trung Quốc, ngày 25/ 6/1955

Chủ tịch Hồ Chí Minh
với Lưu Thiếu Kỳ
trong buổi tiệc
chiều đãi Người
tại Trung Quốc,
tháng 6/1955

Thủ tướng Xêđơnban
chiều đãi Chủ tịch Hồ Chí Minh
và Đoàn đại biểu Việt Nam
trong chuyến thăm Mông Cổ
tại Thủ đô Ulan Bato, ngày 8/7/1955

Chủ tịch Hồ Chí Minh phát biểu tại sân bay Thủ đô Mátxcơva trong chuyến thăm Liên Xô, ngày 9/7/1955

Chủ tịch Hồ Chí Minh chụp ảnh cùng đoàn đại biểu sinh viên quốc tế sang thăm Việt Nam tại Phủ Chủ tịch, ngày 01/02/1956

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Thủ đô Mátxcơva, Liên Xô, tháng 7/1955

Chủ tịch Hồ Chí Minh và Đoàn đại biểu Chính phủ Liên Xô trên lễ đài Quảng trường Ba Đình, Hà Nội, ngày 3/4/1956

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp chuyện Đoàn đại biểu Liên đoàn Thanh niên Dân chủ thế giới trong khu Phủ Chủ tịch, Hà Nội, ngày 13/10/1956

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp Bộ trưởng Y tế Tiệp Khắc tại Phủ Chủ tịch, Hà Nội, ngày 29/5/1956

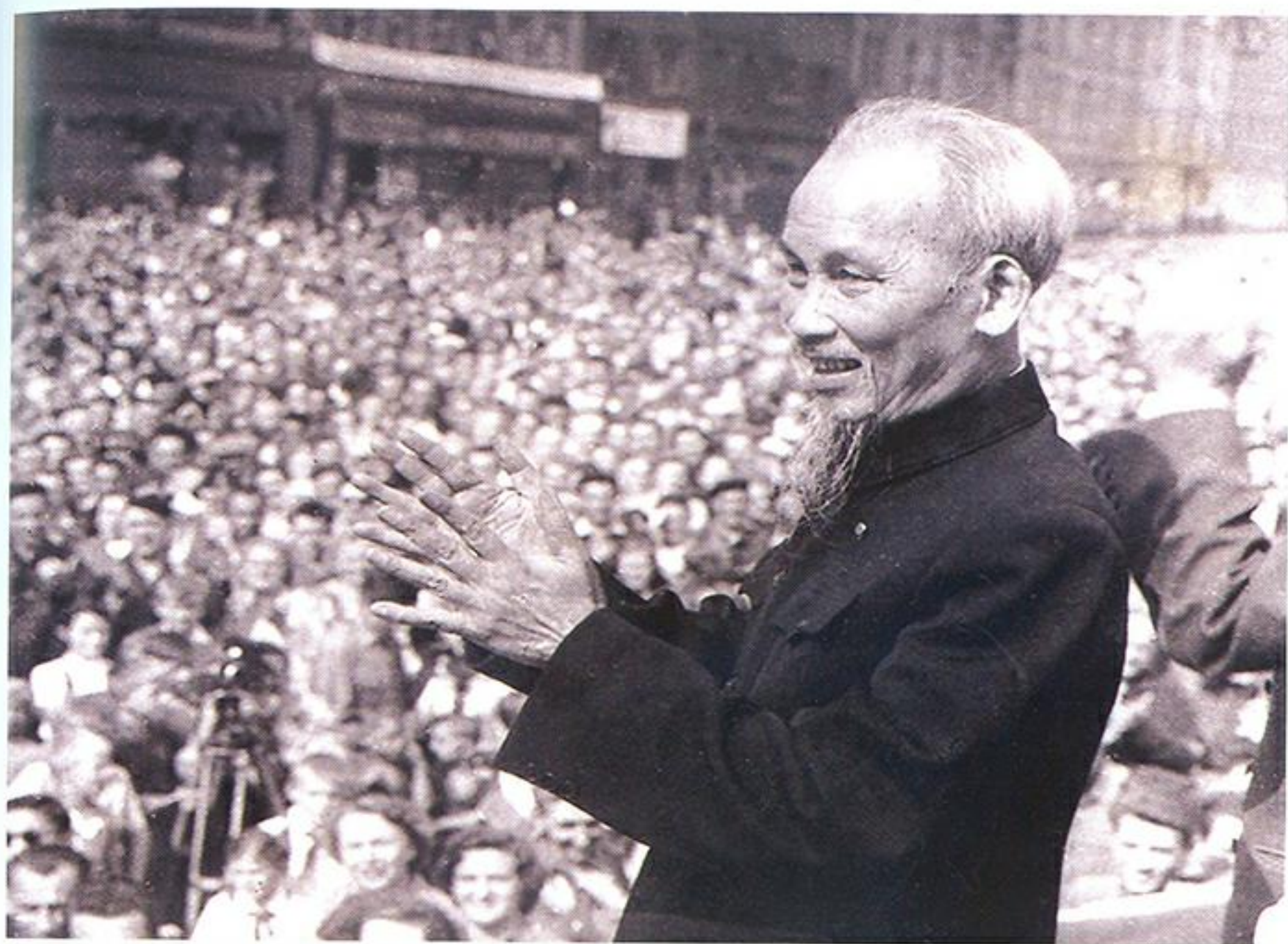
Chủ tịch Hồ Chí Minh trong buổi chiêu đãi
Đoàn đại biểu Chính phủ Trung Quốc tại
Phủ Chủ tịch Hà Nội, ngày 21/11/1956

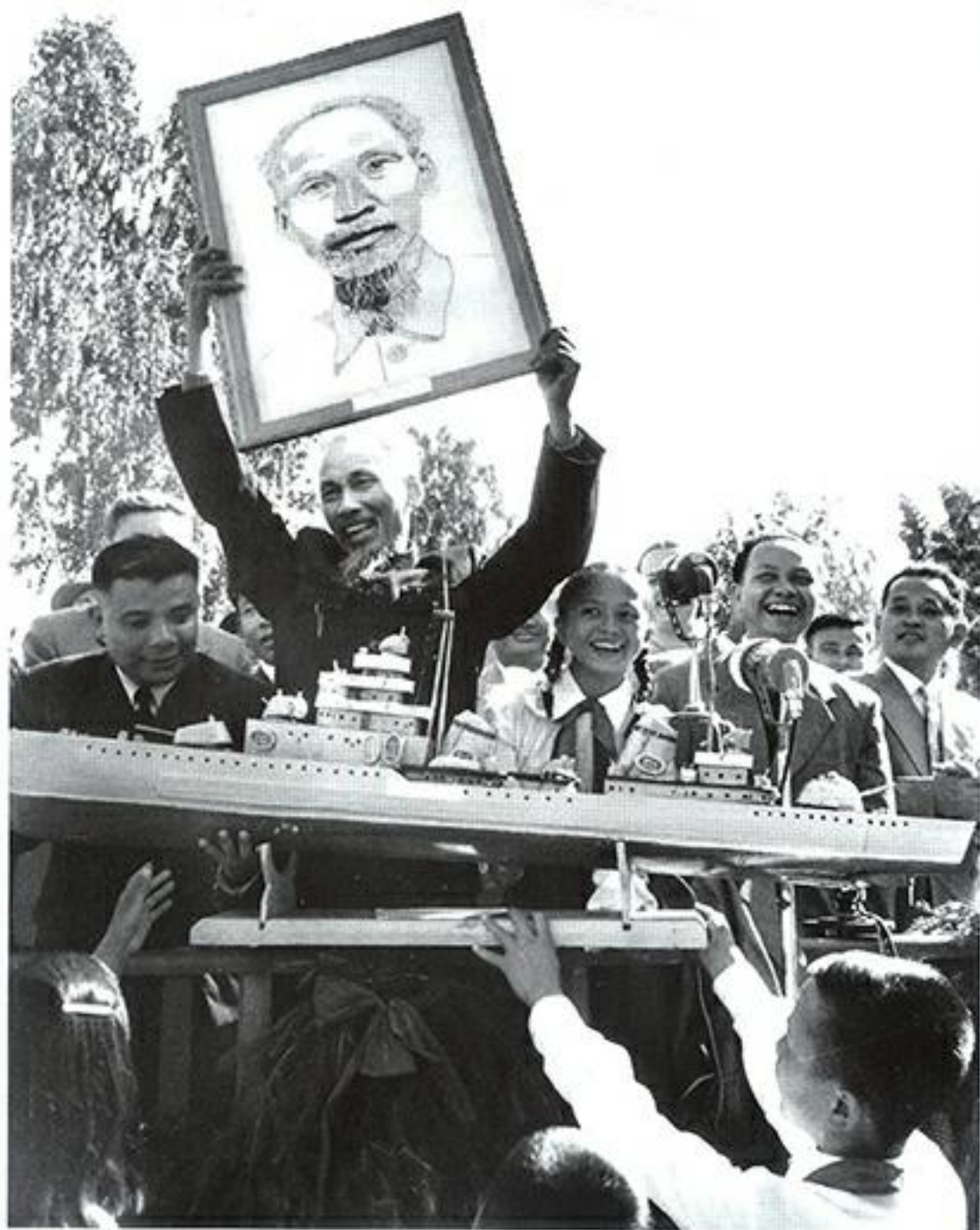
Chủ tịch Hồ Chí Minh chúc mừng Thủ tướng Ba Lan
trong buổi chiêu đãi đoàn Đại biểu Ba Lan
sang thăm Việt Nam tại Phủ Chủ tịch, Hà Nội,
ngày 5/4/1957

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến viếng Lăng Lenin
tại Thủ đô Mátxcơva, Liên Xô, ngày 16/7/1957

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với nhân dân Thủ đô Praha, Tiệp Khắc, ngày 18/7/1957

Chủ tịch Hồ Chí Minh
được người dân Tiệp Khắc
chào mừng nhiệt liệt, tháng 7/1957

Chủ tịch Hồ Chí Minh
và Chủ tịch Dostoevsky tại Praha,
Tiệp Khắc ngày 18/7/1957

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm các cháu thiếu nhi
trại hè Tiệp Khắc, ngày 18/7/1957

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm nhà máy CKD
ở Xécôlôvô, Tiệp Khắc, ngày 18/7/1957

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Thủ đô Vácxava của Ba Lan, tháng 7/1957

Chủ tịch Hồ Chí Minh phát biểu trong buổi lễ đón Đoàn đại biểu Chính phủ Việt Nam sang thăm Ba Lan tại sân bay Vácxava, ngày 21/7/1957

Chủ tịch Hồ Chí Minh vẫy chào nhân dân Vácxava (Ba Lan) đón chào Người sang thăm Ba Lan, ngày 21/7/1957

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm xưởng đóng tàu biển lớn nhất Ba Lan ở Góđanxcơ, ngày 23/7/1957

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự bữa tiệc chiêu đãi đoàn đại biểu Chính phủ Việt Nam tại Béclin, Đức, ngày 25/7/1957

Chủ tịch Hồ Chí Minh với các cháu thiếu nhi trại hè thiếu nhi Đức - Hung, trong chuyến Người đi thăm Hungary, ngày 28/7/1957

Chủ tịch Hồ Chí Minh và lãnh đạo Đảng,
Nhà nước Albania tại buổi đón ở sân bay Tirana,
ngày 8/8/1957

Chủ tịch Hồ Chí Minh và các vị Bộ trưởng
Rumani trong chuyến thăm hữu nghị nước
Rumani, ngày 18/8/1957

Chủ tịch Hồ Chí Minh với các cháu thiếu nhi
thành phố Xtalingrat, Liên Xô,
ngày 25/8/1957

Chủ tịch Hồ Chí Minh được Lãnh đạo Đảng, Nhà nước
Liên Xô đón tại sân bay Mátxcơva, ngày 26/8/1957

Chủ tịch Hồ Chí Minh với các đại biểu phụ nữ Liên Xô, tháng 8/1957

Chủ tịch Hồ Chí Minh và Chủ tịch Mao Trạch Đông tại Bắc Kinh, Trung Quốc, ngày 29/8/1957

Chủ tịch Hồ Chí Minh hội đàm với Đoàn đại biểu Chính phủ Liên Xô tại điện Kremli, ngày 26/8/1957

Tổng thống Ấn Độ R. Praxát
đón Chủ tịch Hồ Chí Minh
tại sân bay Pa Lam, Niu Đêli
trong chuyến Người thăm Ấn Độ
ngày 5/2/1958

Chủ tịch Hồ Chí Minh đặt vòng hoa tưởng niệm thánh Găngđi
trong chuyến thăm Ấn Độ, ngày 5/2/1958

Chủ tịch Hồ Chí Minh
trồng cây ở Bangalo
trong chuyến thăm Ấn Độ,
ngày 11/2/1958

Nhân dân Miến Điện (Myanmar) chào đón
Chủ tịch Hồ Chí Minh và Tổng thống nước nhà
tại sân bay Rănggun, ngày 14/2/1958

Nhân dân Miến Điện (Myanmar) chào mừng
Chủ tịch Hồ Chí Minh sang thăm hữu nghị nước
Cộng hoà Liên bang Myanmar, ngày 14/2/1958

Chủ tịch Hồ Chí Minh
nói chuyện với Tổng thống
Miến Điện (Myanmar)
và phu nhân,
tháng 2/1958

Chủ tịch Hồ Chí Minh
nhận bằng Tiến sĩ danh dự
tại Myanmar, tháng 2/1958

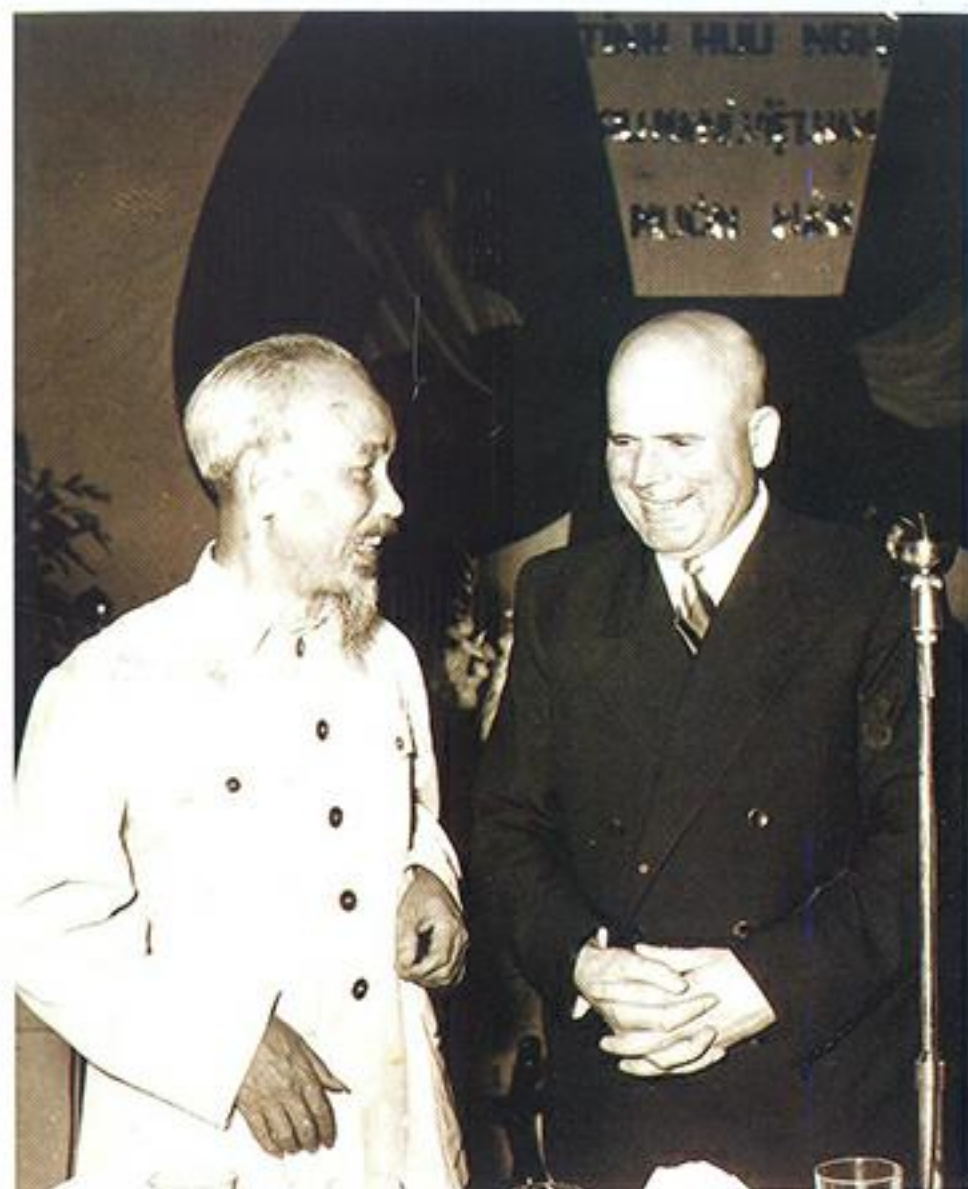
Chủ tịch Hồ Chí Minh
tạm biệt nhân dân
Miến Điện (Myanmar)
trước khi lên máy bay về nước,
ngày 17/2/1958

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến xem buổi biểu diễn của Đoàn xiếc Tê Tê Cáp Nhi Trung Quốc tại Việt Nam, ngày 6/3/1958

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp đoàn Đại biểu Văn hóa Liên Xô sang thăm Việt Nam trong khu Phủ Chủ tịch, Hà Nội, ngày 15/4/1958

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp Chủ tịch Hội đồng nhà nước Rumani tại Phủ Chủ tịch, Hà Nội, ngày 23/3/1958

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp Thủ tướng Kim Nhật Thành
và phu nhân tại Phủ Chủ tịch, Hà Nội,
ngày 28/11/1958

Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng Đoàn đại biểu Đức
xem biểu diễn nghệ thuật tại sân Phủ Chủ tịch,
Hà Nội, tháng 1/1959

Chủ tịch Hồ Chí Minh nhận bằng Tiến sĩ danh dự tại trường Đại học Băng Đung (Indônêxia), ngày 2/3/1959

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm đền Brôbabia trong dịp Người sang thăm hữu nghị nước Cộng hoà Indônêxia, tháng 2/1959

Chủ tịch Hồ Chí Minh chụp ảnh lưu niệm với Đoàn Vũ kịch ba lê Hungary nhân dịp Đoàn sang thăm và biểu diễn ở Việt Nam tại Phủ Chủ tịch, ngày 24/4/1959

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với các nhà báo Ý và Trung Quốc tại giàn hoa trong khu Phủ Chủ tịch, Hà Nội, ngày 12/5/1959

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp Đoàn y được Trung Quốc tại giàn hoa trong khu Phủ Chủ tịch, Hà Nội tháng 6/1959

Chủ tịch Hồ Chí Minh
khiêu vũ cùng Tổng thống Indônêxia
tại Phủ Chủ tịch, Hà Nội, tháng 6/1959

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm triển lãm thành tựu kinh tế
và khoa học kỹ thuật Liên Xô tại Mátxcơva,
ngày 3/7/1959

Chủ tịch Hồ Chí Minh đi dã ngoại
cùng Bí thư Trung ương Đảng Cộng sản
Liên Xô Bregianhep và gia đình, tháng 7/1959

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm
nước Cộng hòa Xôviết Ucraina, ngày 6/7/1959

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Nhà máy thủy điện
Dniep ở nước Cộng hòa Xôviết Ucraina,
ngày 8/7/1959

Chủ tịch Hồ Chí Minh
chụp ảnh cùng các cháu thiếu nhi
thành phố Kiép, tháng 7/1959

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm trại hè của Nhi đồng trên
bờ sông Dniep ở Melitópôn, ngày 9/7/1959

Chủ tịch Hồ Chí Minh
thăm nước Cộng hòa Xô viết Adecbaizan,
ngày 23/7/1959

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm nhà máy thủy điện nước Cộng hòa Xôviết Acmeni, ngày 21/7/1959

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm trại hè thiếu nhi của con em cán bộ công nhân ngành thực phẩm nước Cộng hòa Xôviết Acmeni ngày 22/7/1959

Chủ tịch Hồ Chí Minh và Chủ tịch Đoàn Chủ tịch
Xô viết tối cao Liên Xô Vôrôsilốp thăm nước
Cộng hòa Xôviết Grudia, ngày 21/7/1959

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Trường Đại học
Nông nghiệp Atxkhabát của nước
Cộng hòa Tuốcmenia (Liên Xô), ngày 24/7/1959

Chủ tịch Hồ Chí Minh với các cháu dự trại hè thiếu nhi ở Phêruda nước Cộng hòa Xôviết Tuốc-mê-ni-a, ngày 24/7/1959

Chủ tịch Hồ Chí Minh và nhân dân các dân tộc nước Cộng hòa Kazaktan (Liên Xô), ngày 27/7/1959

Chủ tịch Hồ Chí Minh và Chủ tịch Mông Cổ Xendeban
chụp ảnh kỷ niệm với thiếu nhi Hà Nội
tại Câu lạc bộ Hà Nội, ngày 30/8/1959

Chủ tịch Hồ Chí Minh và Chủ tịch Ba Lan Adovatski
ra trước cửa Phủ Chủ tịch chào nhân dân Hà Nội,
ngày 6/10/1959

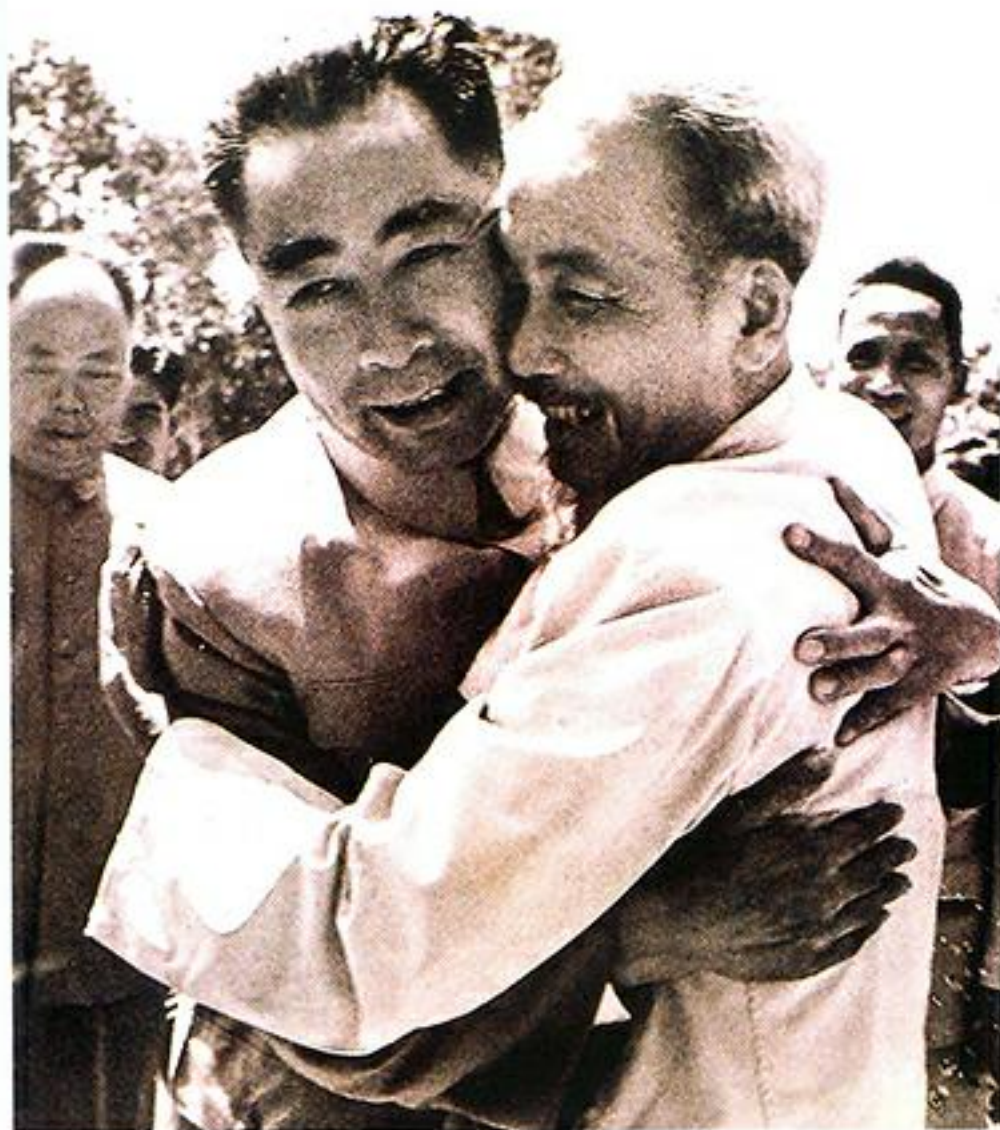

Chủ tịch Hồ Chí Minh chụp ảnh cùng các nhà lãnh đạo
Trung Quốc tại Thủ đô Bắc Kinh, tháng 10/1959

Chủ tịch Hồ Chí Minh và gia đình Luật sư Looseby
tại nhà sàn trong khu Phủ Chủ tịch, Hà Nội,
ngày 2/2/1960

Chủ tịch Hồ Chí Minh và Đoàn đại biểu
quốc hội Tiệp Khắc bên ngôi nhà sàn
trong khu Phủ Chủ tịch, Hà Nội, ngày 3/2/1960

Chủ tịch Hồ Chí Minh
và Thủ tướng Trung Quốc Chu Ân Lai
tại Bắc Kinh Trung Quốc, tháng 5/1960

Chủ tịch Hồ Chí Minh và lãnh đạo
thành phố Nam Ninh, Trung Quốc
du thuyền trên sông Ung Giang, tháng 5/1960

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện
với các nữ đại biểu quốc hội Anbani
trong khu Phủ Chủ tịch, Hà Nội, tháng 6/1960

Chủ tịch Hồ Chí Minh và Đoàn đại biểu
Anbani thăm nhà máy xà phòng, Hà Nội,
ngày 17/6/1960

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp khách Trung Quốc
tại nhà sàn trong khu Phủ Chủ tịch, Hà Nội,
ngày 12/9/1960

Chủ tịch Hồ Chí Minh và Tổng thống Ghinê
tại Hà Nội, ngày 15/9/1960

Chủ tịch Hồ Chí Minh
tiếp Chủ nhiệm Ban Đối ngoại báo "Ngày nay"
Cuba tại Phủ Chủ tịch, Hà Nội, ngày 23/10/1960

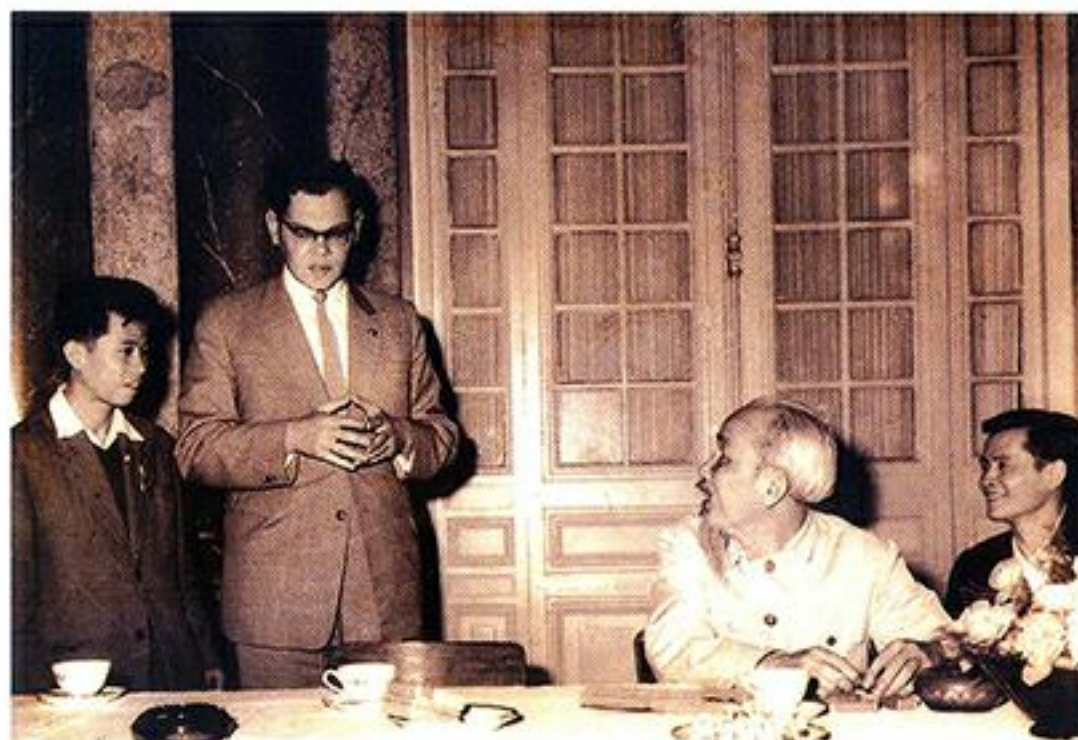

Chủ tịch Hồ Chí Minh
và Thủ tướng Trung Quốc Chu Ân Lai
tại Mátxcơva, Liên Xô, tháng 11/1960

Chủ tịch Hồ Chí Minh trong Lễ ký Tuyên bố chung
tại Hội nghị Đại biểu các Đảng Cộng sản và
công nhân quốc tế họp ở Mátxcơva, Liên Xô,
ngày 1/12/1960

Chủ tịch Hồ Chí Minh và phu nhân Thủ tướng Trung Quốc Chu Ân Lai trồng cây lưu niệm tại Đá Chông, Ba Vì, Sơn Tây, Hà Nội, tháng 3/1961

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp Đoàn đại biểu thanh niên Liên Xô sang dự Đại hội Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam lần thứ III tại Phủ Chủ tịch, Hà Nội, ngày 26/3/1961

Chủ tịch Hồ Chí Minh với Hoàng thân Lào
Xuphanuvông, tháng 4/1961

Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng đoàn đại biểu
Chính phủ Vương quốc Lào
trong khu Phủ Chủ tịch, Hà Nội, ngày 26/4/1961

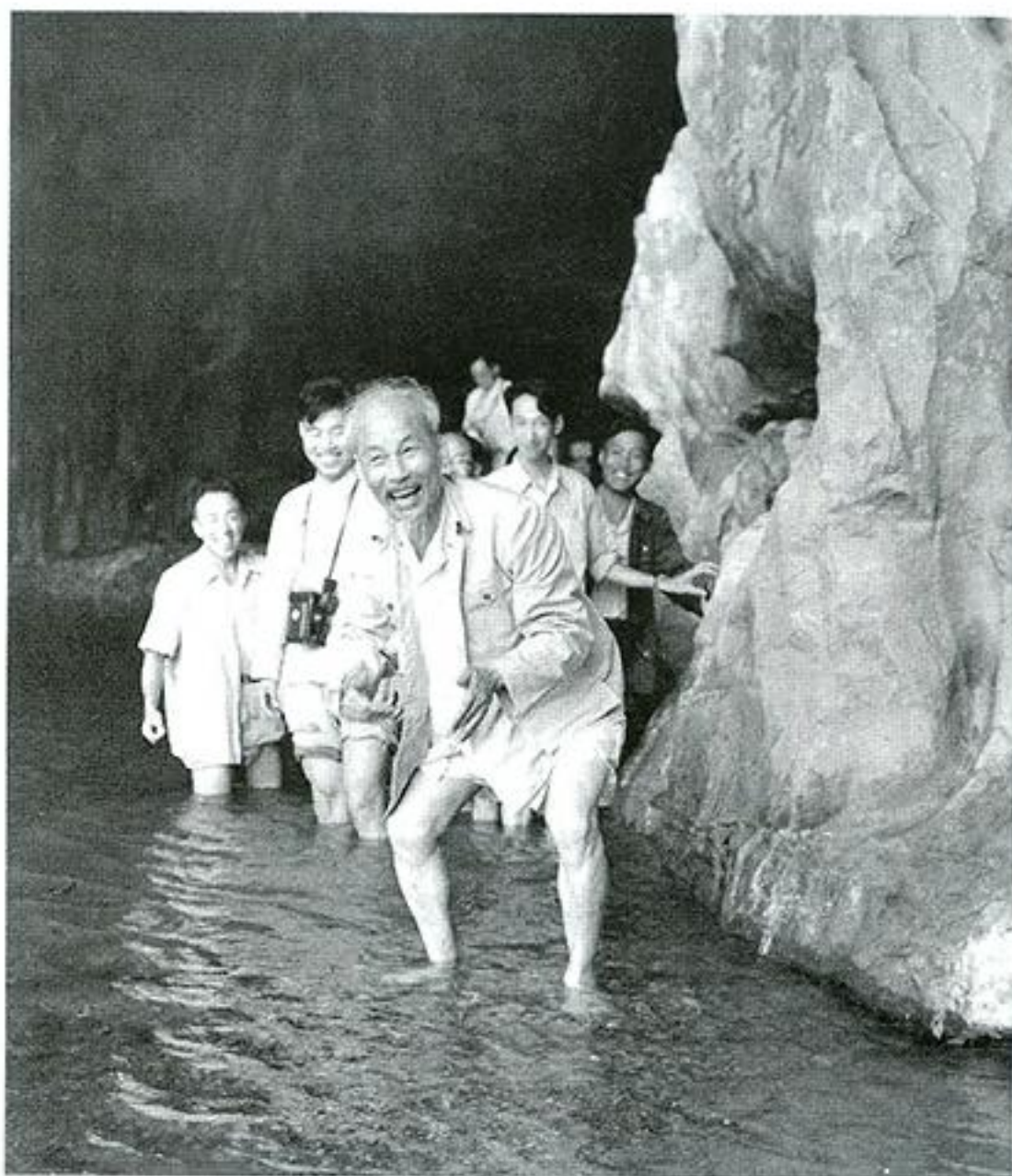
“桂林山水甲天下” 诗人即兴挥笔

——胡志明主席在桂林题词

Chủ tịch Hồ Chí Minh viết lại bài thơ
“Phong cảnh Quế Lâm” tại khách sạn
Dung Hồ, Quảng Tây, tháng 5/1961

Chủ tịch Hồ Chí Minh
thăm nhà tưởng niệm Tôn Trung Sơn,
tháng 5/1961

Chủ tịch Hồ Chí Minh tham quan động Quán Nham,
Trung Quốc, tháng 5/1961

Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng Bí thư thứ nhất Ban Chấp hành Trung ương Đảng Lê Duẩn dự Đại hội của Đảng Cộng sản Liên Xô lần thứ XXII, tháng 10/1961

Chủ tịch Hồ Chí Minh và các đại biểu dự Đại hội Đảng Cộng sản Liên Xô lần thứ XXII tại điện Kremli, tháng 10/1961

Chủ tịch Hồ Chí Minh trao tặng Huân chương
cho Anh hùng vũ trụ Liên Xô Glécman Titốp
tại Phủ Chủ tịch, Hà Nội, ngày 21/1/1962

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp ông Bành Chấn,
Ủy viên Bộ Chính trị Đảng Cộng sản Trung Quốc
và phu nhân tại Phủ Chủ tịch, Hà Nội, ngày 30/9/1962

Chủ tịch Hồ Chí Minh
và Đoàn đại biểu Thanh niên
cộng sản Lênin và báo Sự thật
tại Phủ Chủ tịch, Hà Nội,
ngày 01/12/1962

Chủ tịch Hồ Chí Minh
và Chủ tịch nước CHXHCN Tiệp Khắc A. Nôvôtni
duyet đội danh dự tại sân bay Gia Lâm, Hà Nội,
ngày 22/1/1963

Chủ tịch Hồ Chí Minh đón nhà vua Lào
Xixavang Vátthana tại sân bay Gia Lâm,
Hà Nội, ngày 10/3/1963

Chủ tịch Hồ Chí Minh và Chủ tịch Trung Quốc Lưu Thiếu Kỳ
ký Tuyên bố chung giữa hai nước tại Phủ Chủ tịch, Hà Nội, tháng 5/1963

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm ruộng lúa
thí nghiệm của huyện Tùng Hóa,
Quảng Đông, Trung Quốc, tháng 9/1963

Chủ tịch Hồ Chí Minh
chụp ảnh với đoàn ca múa dân gian Nhật Bản
sang thăm và biểu diễn ở Việt Nam
trước cửa Phủ Chủ tịch, ngày 11/11/1963

MỘT SỐ CÂU CHUYỆN LIÊN QUAN ĐẾN NHỮNG HOẠT ĐỘNG CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GIAI ĐOẠN 1954 - 1964

1

Chủ tịch Hồ Chí Minh dẫn đầu đoàn đại biểu Đảng và Chính phủ Việt Nam sang thăm nước Cộng hòa Dân chủ Đức. 22 giờ ngày 17/7/1957, vợ chồng Thủ tướng Đức Ôtô và Johana đến thăm Người tại nhà khách. Chủ tịch Hồ Chí Minh đề nghị: "Đồng chí Ôtô ơi, chúng ta đã thường thức và đàm luận chính trị, nghệ thuật nhiều rồi. Bây giờ tôi muốn được đi dạo trên đường phố Beclin vào ban đêm?". Thủ tướng Đức ngạc nhiên và lo lắng nhưng không thể chối từ nên đành lên xe đi ngay mà không có hộ tống hay bảo vệ. Đến ngã tư đại lộ Stalin, nơi mọi người đi lại tấp nập thì Chủ tịch Hồ Chí Minh bảo xe dừng lại và Người rủ vợ chồng Thủ tướng Đức xuống đi bộ. Vừa ra khỏi xe, người đi đường đã nhận ra và xúm lại, vây quanh. Chủ tịch Hồ Chí Minh bắt tay từng người rồi hỏi chuyện một đôi nam nữ trẻ tuổi bằng tiếng Đức: "Các cháu có biết không, sang đến đây Bác mới biết mình là người giàu nhất nước Đức này?", Người giơ tay chỉ và nói: "Các cửa hàng lớn đều để tên HO là của Bác! (HO tiếng Đức là viết tắt tên cửa hàng quốc doanh)". Thế là tất cả mọi người đều vỗ tay cười trước câu nói dí dỏm đó. Chủ tịch Hồ Chí Minh đi vòng quanh bồn hoa, hỏi chuyện và chúc mọi người một đêm tốt lành theo phong tục Đức. Rồi Người rủ vợ chồng Thủ tướng Đức lên tầng lầu 12 uống cà phê và ngắm cảnh thành phố về đêm. Khi đoàn xe của đội bảo vệ đến đón mọi người về nhà, bà Johana mới thở phào: "Thưa Bác Hồ, Bác đi ra phố không có bảo vệ làm chúng tôi sợ quá!". Với ánh mắt rạng ngời niềm vui, Chủ tịch Hồ Chí Minh trả lời: "Nhân dân là người bảo vệ tốt nhất".

(Trích theo sách *Bác Hồ sống mãi với chúng ta*, Bảo tàng Hồ Chí Minh, Nxb Chính trị quốc gia, tập 2, 2005)

2

Rời nước Đức, Chủ tịch Hồ Chí Minh dẫn đầu đoàn đại biểu Đảng và Chính phủ Việt Nam sang thăm chính thức nước Cộng hòa Nhân dân Ba Lan. Buổi trưa ngày 23/7/1957, Chủ tịch Ba Lan Zawadzki mời cơm thân mật Người và các thành viên trong đoàn. Sáng hôm sau, lễ tiễn đoàn đại biểu Việt Nam được tổ chức tại sân nhà Chủ tịch Zawadzki. Đúng 9 giờ sáng, Chủ tịch Zawadzki và Chủ tịch Hồ Chí Minh từ trên gác đi xuống tầng dưới. Đến phòng khánh tiết rộng hàng nghìn mét vuông, có ba chùm đèn với mấy trăm bóng vẫn đang sáng trưng khi mặt trời đã lên cao, đột nhiên Chủ tịch Hồ Chí Minh hỏi: "Vụ trưởng Vụ Lễ tân có mặt ở đây không?". Mọi người ngạc nhiên chưa biết Người cần gấp để làm gì thì Bộ trưởng Bộ Ngoại giao nước bạn tiến lại gần nói: "Thưa Chủ tịch, Vụ trưởng Vụ Lễ tân đang ở ngoài sân bay. Tôi là Bộ trưởng Bộ Ngoại giao, xin Chủ tịch cho chỉ thị?". Chủ tịch Hồ Chí Minh hỏi: "Chỗ tắt điện ở đâu?". Mấy chiến sỹ bảo vệ vội vàng chạy đi tắt đèn điện. Sau đó, Chủ tịch Zawadzki quay lại đứng đối diện với Chủ tịch Hồ Chí Minh, nói nghiêm trang: "Xin cảm ơn đồng chí Hồ Chí Minh. Tôi chân thành nhận khuyết điểm chưa nghiêm túc thực hiện chỉ thị tiết kiệm của Lenin!".

(Trích theo sách *Bác Hồ sống mãi với chúng ta*, Sđd)

3

Tháng 2/1958, Chủ tịch Hồ Chí Minh dẫn đầu đoàn đại biểu Đảng và Chính phủ Việt Nam sang thăm chính thức nước Cộng hoà Ấn Độ. Sau khi thăm Newdehli, tối ngày 7/2, Chủ tịch Hồ Chí Minh và đoàn lên chuyến tàu đặc biệt đi thăm Nang-gan. Thủ tướng Neru và con gái Indira Ganhai cùng đồng đạo đại diện ngoại giao các nước và nhân dân Thủ đô cùng có mặt ở sân ga để tiễn Người. Chủ tịch Hồ Chí Minh đi chào các đại biểu trong phòng khách của nhà ga rồi ra sân ga. Các thành viên trong đoàn Việt Nam đã lên toa, Thủ tướng Neru và Vụ trưởng Vụ Lễ tân tiễn Chủ tịch Hồ Chí Minh đến tận toa riêng, nhưng Người chưa vào toa mà đứng lại trên bậc cửa nói chuyện với Thủ tướng Neru. Lúc còi tàu vang lên báo hiệu tàu sắp chuyển bánh, Thủ tướng Neru thân mật và ân cần nói với Chủ tịch Hồ Chí Minh: "Chủ tịch hãy cẩn thận, tàu sắp chuyển bánh đấy!". Chủ tịch Hồ Chí Minh tươi cười nói: "Ông bạn thân mến cứ yên tâm, đây là cánh cửa của hoà bình!". Thủ tướng Neru vui vẻ cười và nói rất xúc động: "Thưa Chủ tịch, cánh cửa hoà bình luôn luôn rộng mở!". Câu chuyện thân tình và nhiều ý nghĩa này đã được các báo Ấn Độ và nước ngoài rất chú ý và sáng hôm sau đồng loạt đăng tiêu đề câu nói của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Đây là cánh cửa hoà bình. Còn Thủ tướng Neru phát biểu: "Không một vị khách quý nào của chúng ta từ trước đến nay lại giản dị đến thế và chỉ nhìn thấy Người là chúng ta bị cuốn hút ngay. Đây là con người có trái tim vĩ đại và được đón tiếp Người, chúng ta dường như lớn thêm lên".

(Trích theo sách *Thư ký Bác Hồ kể chuyện*, Vũ Kỳ, Nxb Chính trị quốc gia, 2008)

4

Tháng 2/1959, Chủ tịch Hồ Chí Minh sang thăm Indonesia. Tại Thủ đô Jakarta, Tổng thống Sukarno đón tiếp Người rất trọng thị và mời Người ở tại dinh Độc Lập. Buổi đầu dùng bữa, Chủ tịch Hồ Chí Minh báo cho nhà bếp chuẩn bị hai suất ăn và mời Trung tá cận vệ của Indonesia được giao trách nhiệm bảo vệ Người là Xuhacgio cùng ăn. Vị Trung tá lúng túng nhưng rồi cũng ngồi vào bàn ăn. Hai người nói chuyện bằng tiếng Anh vui vẻ, thân tình như hai người bạn. Ăn xong, Chủ tịch Hồ Chí Minh nói với Trung tá Xuhacgio là muốn đi dạo mát, thực ra Người muốn tìm hiểu cuộc sống của người dân Jakarta. Trên xe chỉ có 2 người, không cấm còi, không có hộ tống, đi dọc kênh đào Tjiliwung, qua chợ Pasa Baru, ra ngoại ô, vòng về khu Kemajoran rồi quay lại dinh Độc Lập. Khi đoàn đại biểu Việt Nam đến Băngđung, nhân dân chờ đón tiếp rất đông. Ông thị trưởng đọc diễn văn chào mừng xong, Chủ tịch Hồ Chí Minh bước đến micro nói bằng tiếng... Indonesia: "Các bạn thân mến!" Hàng nghìn người cùng hô vang: "Hidup Paman Ho (Bác Hồ muôn năm)!" Trung tá Xuhacgio kể lại: "Tài trí của Người không còn có thể nghi ngờ gì nữa. Tôi khâm phục tài ứng phó của Người đối với bất kỳ tình huống nào, cách ứng phó làm cho người ta vui cười, cách kết luận nhanh như chớp, cũng như phản ứng của giác quan và hành động rất nhanh nhẹn. Người có tâm hồn nghệ sĩ. Người có thể đọc và giải thích thơ cổ rất khó của Trung Quốc. Đôi khi, nếu Người nói hay chỉ thị điều gì, tôi có thể nhìn qua ánh mắt Người trong giây lát thôi cũng đã đủ hiểu rằng chỉ thị cần được chấp hành".

(Trích theo sách *Hồ Chí Minh - Một người châu Á của mọi thời đại*, Nxb Chính trị quốc gia, 2008)

Đúng 2 giờ chiều ngày 2/7/1959, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến Mátxcơva bắt đầu chuyến đi nghỉ hè theo lời mời của Chính phủ Liên Xô. Chủ tịch Xôviết tối cao Liên bang Xô viết Vôrôsilốp ra sân bay đón Người về nghỉ trong điện Kremli. Trước khi sang đây, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã gửi điện đề nghị các đồng chí Liên Xô để Người đi nghỉ như một khách du lịch bình thường, miễn tất cả các hình thức đón tiếp theo nghi lễ ngoại giao. Vì vậy, Chủ tịch Vôrôsilốp đã tổ chức một bữa ăn thân mật tại nhà riêng cùng với một số thành viên Chính phủ và mời Chủ tịch Hồ Chí Minh tới dự. Trong bữa ăn, Chủ tịch Vôrôsilốp nói nửa đùa nửa thật với Chủ tịch Hồ Chí Minh rằng: "Đồng chí cần phải khám sức khỏe, đó là ý kiến của Trung ương Đảng Cộng sản Liên Xô". Sau đó, sáng sớm ngày 4/7, các bác sĩ Liên Xô đã đến khám sức khỏe cho Chủ tịch Hồ Chí Minh. Các bác sĩ hỏi: "Thưa Chủ tịch, Chủ tịch thấy sức khỏe của mình so với vài năm trước đây ra sao?". Chủ tịch Hồ Chí Minh tỏ ý thoái thác, không muốn khám sức khỏe vì sợ làm phiền đến nhiều người nên bèn chỉ tay sang thư ký Vũ Kỳ và cười nói: "Tôi mãi lo công việc cho nên không để ý đến sức khỏe của mình. Nếu các đồng chí muốn biết thì xin hỏi đồng chí này sẽ rõ". Nhưng các bác sĩ giải thích với Chủ tịch Hồ Chí Minh rằng việc khám sức khỏe cho Người là làm theo chỉ thị của Chủ tịch Vôrôsilốp. Nghe vậy, Chủ tịch Hồ Chí Minh vui vẻ trả lời: "Nếu Trung ương đã chỉ thị thì tôi xin chấp hành!".

(Trích theo sách *Bác Hồ sống mãi với chúng ta*, Sđd)

Trong chuyến nghỉ hè và thăm 15 nước cộng hoà thuộc Liên bang Xô viết tháng 7/1959 của Chủ tịch Hồ Chí Minh, nước bạn cử những đồng chí đã từng phục vụ Người đi cùng, trong đó có phiên dịch Đêlenxốp. Đây là một người nói tiếng Việt khá thạo và cũng biết khá nhiều chuyện tiểu lâm Việt Nam cũng như các nước khác. Một lần, Đêlenxốp đưa Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm Viện Tự động hoá. Sau khi tham quan các phòng nghiên cứu với nhiều máy móc tinh vi. Ông giáo sư - Viện trưởng thuyết trình về một thành tựu mới là chiếc máy điều khiển từ xa. Khi ông Viện trưởng ấn nút điều khiển thì cách căn phòng độ 10m, ở ngoài trời, chiếc gàu của cái máy xúc ngóc lên, quay đi quay lại, vục lên vục xuống như đang được điều khiển trực tiếp vậy. Chủ tịch Hồ Chí Minh hỏi: "Các đồng chí đã trang bị máy này cho các nông trường chưa?". "Thưa Chủ tịch, đây mới chỉ là hoàn thành thí nghiệm. Dự kiến trong vài năm tới có thể sản xuất vài ngàn chiếc cung cấp cho các ngành công nghiệp nặng". Chủ tịch Hồ Chí Minh nói đồng dục: "Ồ Việt Nam nhà nào cũng có!". Phiên dịch Đêlenxốp sợ nghe chưa đúng, chưa dám dịch ngay mà hỏi lại: "Thưa, có phải Chủ tịch nói rằng: nhà nào cũng có?". "Đúng thế". Nghe Đêlenxốp dịch xong, mọi người xung quanh ngơ ngác không tin. Ông Viện trưởng còn thắc mắc: "Thưa Chủ tịch, sao ở Việt Nam đã có máy tự động nhiều đến thế?". Chủ tịch Hồ Chí Minh nghiêm trang đáp: "Vâng, gia đình nào cũng có, nhưng do... phụ nữ điều khiển nam giới!". Đêlenxốp không thể nhịn được cười và khi dịch lại câu nói đó xong thì tất cả mọi người đều cười ồ lên.

(Trích theo sách *Bác Hồ sống mãi với chúng ta*, Sđd)

Ngày 14/5/1961, Chủ tịch Hồ Chí Minh rời Hà Nội đi thăm Quế Lâm (Quảng Tây, Trung Quốc) - nơi mà những năm 1939 - 1940, Người đã từng công tác tại Văn phòng Bát Lộ quân với chức danh Thiếu tá Hồ Quang. Ngày 15/5, Chủ tịch Hồ Chí Minh đi thuyền trên Ly Giang - con sông đẹp nổi tiếng Quế Lâm. Dọc đường đi, lúc thì Người trầm ngâm tựa lan can ngắm cảnh đôi bờ, lúc thân mật chuyện trò vui vẻ và chụp ảnh kỷ niệm với các thủy thủ. Đến Quan Nham, Người lên bờ vào thăm Dung Cốc để ngắm sơn thủy kỳ thú trong động. Lội qua dòng suối ngắm một cách dễ dàng bằng đôi dép cao su trong khi những người khác còn loay hoay với giày da, Chủ tịch Hồ Chí Minh nói vui: "Xem ra đôi dép kháng chiến của tôi tiện hơn nhiều!". Đến Dương Sóc, nơi phong cảnh đẹp nhất, Chủ tịch Hồ Chí Minh trèo lên Vọng Giang Lầu để ngắm cảnh và dùng bút lông viết 5 chữ Hán: Dương Sóc phong cảnh hảo. Trở lại thuyền, Người còn phác thảo một bài thơ vịnh cảnh Quế Lâm cũng bằng chữ Hán. Sau khi về nghỉ tại khách sạn Dung Hồ, Chủ tịch Hồ Chí Minh dùng bút lông viết lại bài thơ này để tặng khách sạn, nội dung tạm dịch:

*Quế Lâm phong cảnh tuyệt vời
Thơ đan trong họa, họa cài trong thơ
Tiểu phu trên núi hát ca
Dưới sông thuyền khách vào ra điệu kỳ!*

(Trích theo sách *Chủ tịch Hồ Chí Minh với Trung Quốc*, Đặng Quang Huy, Nxb Chính trị quốc gia, 2011)

Tháng 1/1962, anh hùng vũ trụ Liên Xô G. Titốp sang thăm Việt Nam được Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp đón trọng thể. Titốp viết: "Chủ tịch Hồ Chí Minh là người rất anh minh, thân thiện và hết sức chu đáo. Người dẫn chúng tôi đi dạo chơi vòng quanh vịnh Hạ Long - nơi có hơn 3000 hòn đảo lớn nhỏ hình thù khác nhau giống một con rồng khổng lồ đang ngủ dưới nước. Nhiệt độ ở vịnh hôm đó là 16°C khá lạnh. Đến trưa mặt trời lên, trời ấm dần, tôi xin phép Người: "Thưa Bác, Bác cho phép chúng cháu được tắm ở vịnh Hạ Long ạ!". Người mỉm cười thân mật hỏi: "Cháu không thấy lạnh sao?". Một lúc sau, chúng tôi đã có mặt trên con tàu đi đến một hòn đảo nhỏ. Chúng tôi ghé vào nơi có vệt cát vàng tạo thành một bãi tắm nhỏ. Chủ tịch Hồ Chí Minh hỏi đồng chí lái tàu: "Đảo này là đảo gì vậy chú?". Anh lái tàu trả lời: "Thưa Bác, đây là hòn đảo số 46 ạ!". Chủ tịch Hồ Chí Minh vỗ vai tôi nói: "Bác nghĩ đồng chí Titốp không thể ở Việt Nam với chúng ta mãi được, chúng ta sẽ giữ đồng chí ấy theo cách khác: Chúng tôi tặng đồng chí hòn đảo này. Đồng chí hãy đến đây bất cứ lúc nào có thể, đối với chúng tôi, lúc nào đồng chí cũng là vị khách quý!". Sau đó, Người quay sang đồng chí thuyền trưởng giải thích rõ ý định của mình và dặn: "Hãy sửa lại trên bản đồ, từ nay hòn đảo này mang tên G. Titốp".

(Trích theo sách *Người Nga nói về Hồ Chí Minh*, Nxb Chính trị - Hành chính, 2010)

Tháng 3/1963, hai đồng chí Caysôn Phômvihản (Tổng bí thư Đảng Nhân dân cách mạng Lào) và Xuphanuvông (Chủ tịch nước CHDCND Lào) đến thăm Chủ tịch Hồ Chí Minh. Buổi gặp vô cùng thân mật, thăm thiết. Lúc đó, gió mùa đông bắc đang tràn về, lùa hơi lạnh vào phòng khách. Tuy các cánh cửa đã khép, rèm cửa đã buông xuống, căn phòng đã ấm hơn nhưng Chủ tịch Hồ Chí Minh thỉnh thoảng lại húng hắng ho. Đồng chí Caysôn Phômvihản xúc động nói nhỏ: "Hình như Bác không được khỏe lắm!". Chủ tịch Hồ Chí Minh lại hỏi: "Ở Lào không rét như ở Việt Nam thì phải. Sang đây các đồng chí rét lắm phải không? Sao các đồng chí không quàng khăn cổ?". "Dạ, hôm sang Hà Nội thì trời chưa trở gió mùa đông bắc". Chủ tịch Hồ Chí Minh nói: "Vậy thì rét lắm rồi," và Người chậm rãi đứng dậy, đi vào phía trong, mở tủ lấy ra hai chiếc khăn quàng cổ mới rồi nhẹ nhàng nói: "Đồng chí Xuphanuvông và tôi tuổi cao, là người già, nên hai chiếc khăn quàng mới này dành cho chúng tôi mỗi người một cái". Nói rồi, Người trao một chiếc cho đồng chí Xuphanuvông, rồi tháo chiếc khăn đang quàng cổ mình ra, quàng chiếc khăn mới vào và cầm chiếc khăn vừa tháo trao cho đồng chí Caysôn Phômvihản: "Đồng chí Caysôn Phômvihản, Bác trao lại chiếc khăn của Bác cho đồng chí". Thế là trên đường về, mỗi người có một suy nghĩ riêng. Đồng chí Xuphanuvông quay sang nói: "Bác Hồ và tôi, mỗi người một chiếc khăn quàng mới, như thế là hai người già, hai khăn quàng cổ như nhau". Đồng chí Caysôn Phômvihản tiếp lời: "Còn tôi, tôi được thừa kế chiếc khăn quàng của Bác Hồ!".

(Trích theo sách *Người là Bác Hồ của tất cả chúng ta*, Nxb Chính trị quốc gia, 2009)

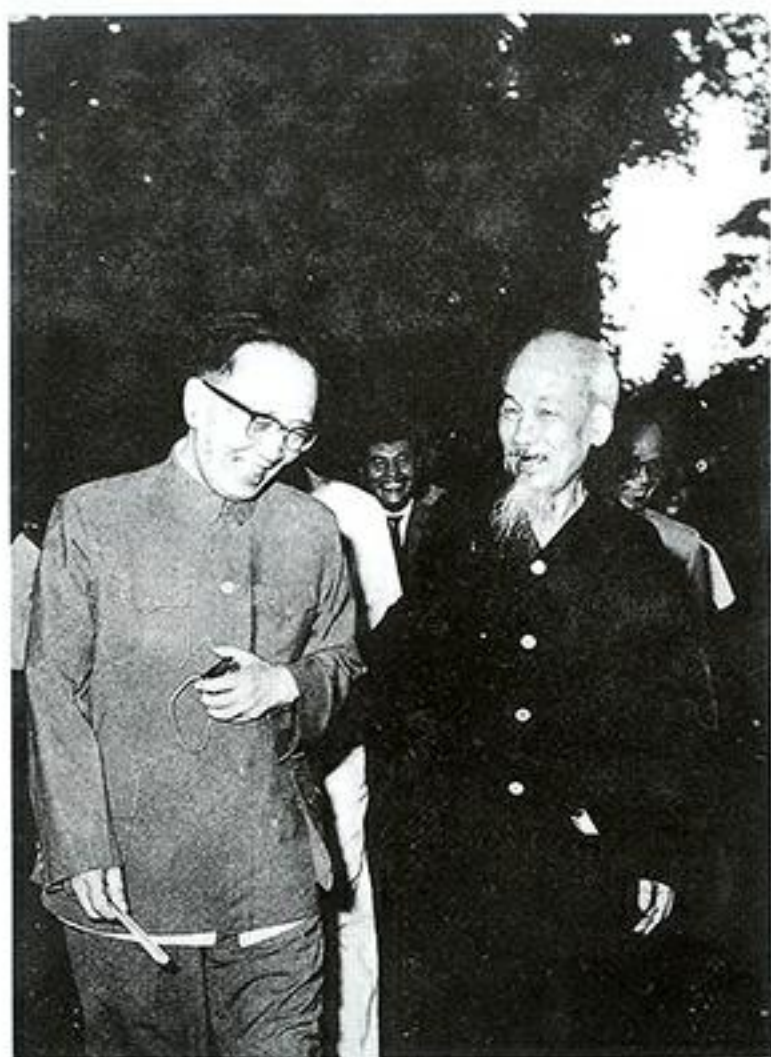
**BẢO VỆ MIỀN BẮC XHCN TRƯỚC CUỘC CHIẾN TRANH PHÁ HOẠI BẰNG KHÔNG QUÂN,
ĐÁNH BẠI CÁC CUỘC TẤN CÔNG CHIẾN LƯỢC Ở MIỀN NAM, MỞ RỘNG HOẠT ĐỘNG QUỐC
TẾ, TRANH THỦ SỰ ỦNG HỘ VÀ GIÚP ĐỖ CỦA CÁC LỰC LƯỢNG HOÀ BÌNH,
DÂN CHỦ, TIẾN BỘ TRÊN THẾ GIỚI (1964-1969)**

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp đồng chí Đặng Tiểu Bình -
Tổng Bí thư Đảng Cộng sản Trung Quốc nhân dịp
sang thăm Việt Nam tại Phủ Chủ tịch, Hà Nội,
ngày 27/2/1964

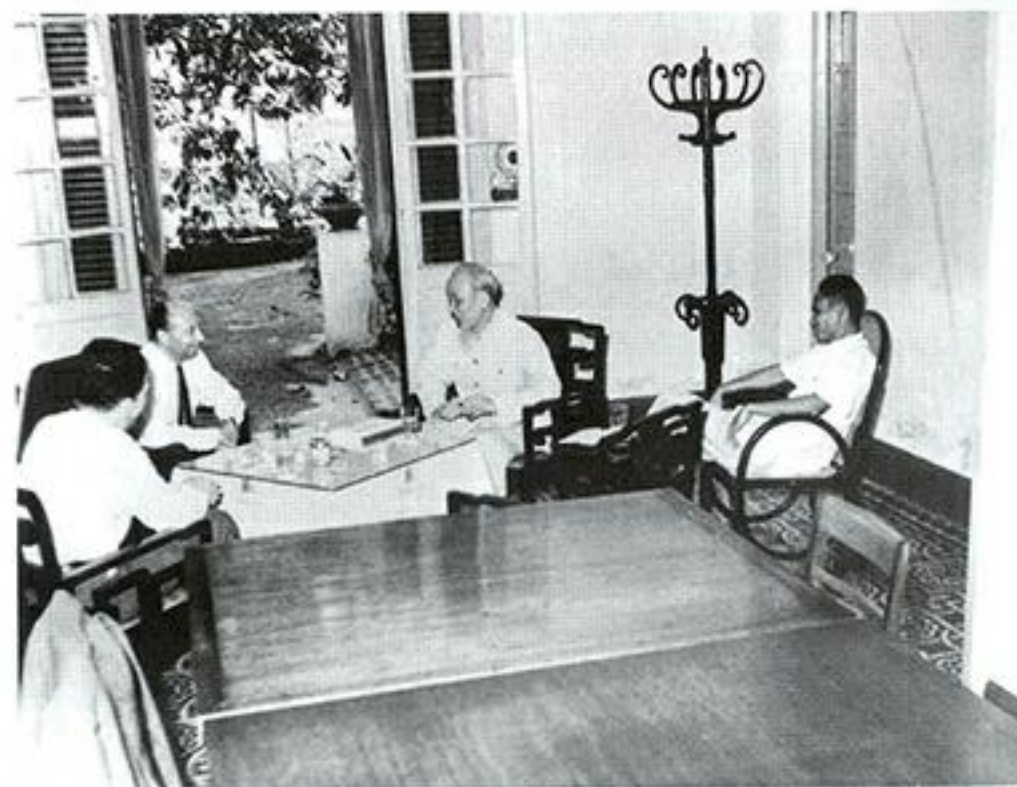
Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm hồ Ôn Tuyền,
Quảng Châu, Trung Quốc, ngày 31/5/1964

Chủ tịch Hồ Chí Minh
và nhà thơ Trung Quốc Quách Mạt Nhược
trong khu Phủ Chủ tịch, Hà Nội,
ngày 15/7/1964

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp đoàn đại biểu phát thanh truyền hình
Trung Quốc tại Phủ Chủ tịch, Hà Nội, tháng 9/1964

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp đoàn đại biểu
Hữu nghị Pháp - Việt sang thăm Việt Nam
trong khu Phủ Chủ tịch, Hà Nội, ngày 19/10/1964

Chủ tịch Hồ Chí Minh và đại biểu các nước tham dự Hội nghị Quốc tế đoàn kết với nhân dân Việt Nam chống đế quốc Mỹ, tại Hà Nội, tháng 11/1964

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp Đoàn văn công
Neo Lào Hắc-xát sang thăm và biểu diễn ở Việt Nam
tại Phủ Chủ tịch, Hà Nội, ngày 12/12/1964

Chủ tịch Hồ Chí Minh đón đại diện Đoàn vô tuyến truyền hình
Nhật Bản tại Phủ Chủ tịch, Hà Nội, ngày 4/2/1965

Chủ tịch Hồ Chí Minh tại buổi chiêu đãi đoàn đại biểu Chính phủ Liên Xô sang thăm Việt Nam tại Phủ Chủ tịch, Hà Nội, ngày 6/2/1965

Chủ tịch Hồ Chí Minh và đoàn đại biểu Chính phủ Liên Xô chụp ảnh với các cháu thiếu nhi Hà Nội, ngày 9/2/1965

Chủ tịch Hồ Chí Minh xem bài thơ do đồng chí
Đổng Tất Vũ làm tặng Người tại Trung Quốc,
tháng 5/1965

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm các cháu nhi đồng
Hoàng Sơn, Trung Quốc, tháng 5/1965

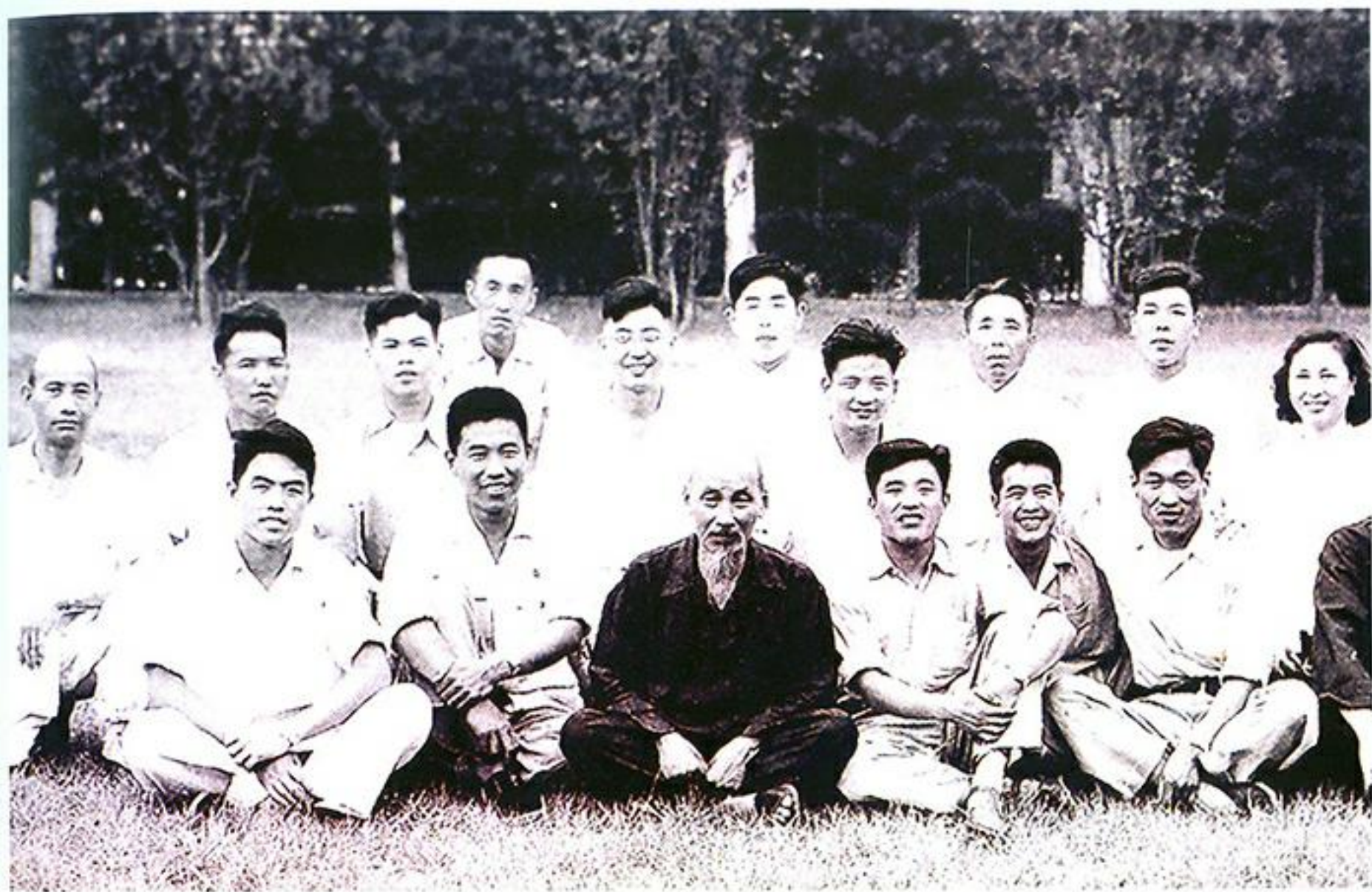
Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp Đoàn đại biểu Đoàn Thanh niên Cộng sản Liên Xô
sang thăm Việt Nam tại Phủ Chủ tịch, Hà Nội, ngày 10/3/1966

Chủ tịch Hồ Chí Minh và nhà báo Australia Wilfred Burchett tại sân Phủ Chủ tịch, Hà Nội, ngày 20/4/1966

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm ruộng lúa bậc thang ở Diên An, Thiểm Tây, Trung Quốc, ngày 7/6/1966

*Chủ tịch Hồ Chí Minh chụp ảnh cùng các đồng chí Trung Quốc
trong dịp Người sang thăm nước bạn, tháng 6/1966*

Chủ tịch Hồ Chí Minh gặp gỡ thân mật các nghệ sỹ của thành phố Diên An sau buổi biểu diễn văn nghệ tại Trung Quốc, tháng 6/1966

Chủ tịch Hồ Chí Minh và Chủ tịch Mao Trạch Đông tại Hàng Châu, Trung Quốc, tháng 6/1966

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp phóng viên Pháp Madelen Ripho tại phòng họp Bộ Chính trị trong khu Phủ Chủ tịch, Hà Nội, tháng 8/1966

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp đồng chí G. Maor Trưởng đoàn đại biểu Đảng và Chính phủ Rumani tại Phủ Chủ tịch, Hà Nội, ngày 2/10/1966

Chủ tịch Hồ Chí Minh trong buổi chiêu đãi Đoàn đại biểu nước Cộng hòa Nhân dân Bungari tại Phủ Chủ tịch, Hà Nội, ngày 14/10/1966

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp đồng chí Trưởng đoàn đại biểu Đảng Cộng sản Italia Enricô Bécclinhiơ thăm Việt Nam trong khu Phủ Chủ tịch, Hà Nội, năm 1966

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp Đoàn đại biểu Đảng, Chính phủ nước Cộng hòa Cuba tại nhà sàn trong khu Phủ Chủ tịch, Hà Nội, ngày 31/10/1966

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp Đại sứ
nước Cộng hòa Nhân dân Anbani
tại Phủ Chủ tịch, Hà Nội, ngày 18/2/1968

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp Đoàn đại biểu
Ủy ban ủng hộ Việt Nam của Cộng hòa Dân chủ Đức
tại phòng họp Bộ Chính trị trong Khu Phủ Chủ tịch,
ngày 23/01/1969

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp đoàn Ủy ban hoà bình Cuba
tại Phủ Chủ tịch, Hà Nội, ngày 13/2/1969

MỘT SỐ CÂU CHUYỆN LIÊN QUAN ĐẾN NHỮNG HOẠT ĐỘNG CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GIAI ĐOẠN 1964-1969

1

Ngày 7/10/1965, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm Đại sứ quán Đức tại Hà Nội để gặp mặt, cảm ơn hai vợ chồng nhà báo, phóng viên thường trú của Thông tấn xã Đức tại Việt Nam I. Faber đã dịch Truyện Kiều sang tiếng Đức và gửi tặng Người một cuốn năm 1964. Được biết hai vợ chồng nhà báo đã dịch Truyện Kiều trong 7 năm, Chủ tịch Hồ Chí Minh nói trêu mếu: "Như vậy là trong suốt 7 năm đó, các đồng chí chỉ nghĩ đến Việt Nam". Nữ nhà báo I. Faber kể lại: "Trong buổi gặp mặt đó, Người dành nhiều thời gian để nói chuyện với chúng tôi về tầm quan trọng của Truyện Kiều nói riêng cũng như toàn bộ tác phẩm của Nguyễn Du trong nền văn học cổ điển Việt Nam. Tôi rất nhớ câu nói của Người: Nguyễn Du là một nhà thơ cổ điển vĩ đại của chúng tôi. Với tác phẩm của mình, Nguyễn Du đã và đang đấu tranh cho một xã hội bình đẳng. Viết một tác phẩm như vậy trong thời đại của ông là dũng cảm lắm. Qua câu chuyện với Người, chúng tôi càng thấy rõ Người có một kho kiến thức phong phú về nền văn học cổ điển Việt Nam, Đức, Nga, Pháp, Anh, Trung Quốc... Người nói: Những người cộng sản chúng ta phải rất quý trọng cổ điển. Có nhiều dòng suối tiến bộ bắt nguồn từ ngọn núi cổ điển đó. Càng thấm nhuần chủ nghĩa Mác-Lênin, càng phải coi trọng những truyền thống tốt đẹp của cha ông. Được biết chúng tôi có dịch Nguyễn Trãi sang tiếng Đức, Người gật đầu hài lòng và nói: Đó là một nghệ sĩ lớn, một anh hùng dân tộc của chúng tôi. Tác phẩm của Nguyễn Trãi có giá trị nghệ thuật rất sâu sắc.

(Trích theo sách *Hồ Chí Minh với văn nghệ sĩ - Văn nghệ sĩ với Hồ Chí Minh*, Nxb Hội nhà văn, tập 3, 2010)

2

Ngày 20/4/1966, Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng Thủ tướng Phạm Văn Đồng đã tiếp nhà báo Australia W. Burchett, nhà báo nhớ lại: "Chủ tịch Hồ Chí Minh đến chỗ chúng tôi lúc vừa xong cuộc phỏng vấn và cũng như Phạm Văn Đồng, Người mặc một bộ kaki giản dị, má ửng hồng, rạng rỡ phấn chấn và tươi cười. Chỉ một, hai tuần nữa là đến sinh nhật lần thứ 76 của Người. Người đồng ý trả lời chỉ một câu hỏi, nhưng bằng cả tiếng Anh và Pháp. Tôi hỏi Người nghĩ gì về giả thuyết: bẻ gãy miền Bắc để chiến thắng ở miền Nam? Chủ tịch Hồ Chí Minh cười một lúc rồi trả lời: Người Mỹ đang tự lừa dối mình, khi tưởng rằng ném bom miền Bắc thì họ có thể thắng ở miền Nam. Không bao giờ, không bao giờ họ thắng được cuộc chiến này. Không bao giờ, không bao giờ chúng tôi chịu thua - vì đây là cuộc chiến tranh vệ quốc, một cuộc chiến vì chính nghĩa và chúng tôi quyết tâm chiến đấu cho dù phải mất 5, 10, 20 năm hoặc lâu hơn nữa. Chúng tôi sẽ chiến thắng vì chúng tôi có lẽ phải, vì chúng tôi được hầu hết thế giới ủng hộ, kể cả nhân dân Mỹ".

(Trích theo sách *Hồ Chí Minh với văn nghệ sĩ - Văn nghệ sĩ với Hồ Chí Minh*, Sđd)

Tháng 5/1966, Chủ tịch Hồ Chí Minh sang thăm Trung Quốc. Ông Văn Trang - đã từng công tác ở chiến khu Việt Bắc và Đại sứ quán Trung Quốc tại Việt Nam hơn 10 năm- người đã nhiều lần được phiên dịch và tháp tùng Chủ tịch Hồ Chí Minh kể lại: "Chủ tịch Hồ Chí Minh sang nghỉ nhưng mục đích chủ yếu là đi thăm Diên An, nơi vào cuối năm 1938, Người từ Liên Xô tới đó bất liên lạc với Đảng Cộng sản Trung Quốc rồi tiếp tục chặng đường về Tổ quốc. Chiếc máy bay hạ cánh xuống sân bay Diên An, các đồng chí địa phương và thiếu nhi đón tiếp nồng nhiệt. Chủ tịch Hồ Chí Minh vừa vẫy tay chào quần chúng đứng đông đặc hai bên đường hoan nghênh Người, vừa ngắm cảnh sắc cũ. Đến thăm nhà hang ở Tảo Viên, Người vui vẻ nói: Năm 1938 Bác ở đây này. Bác còn nhớ lúc ấy là mùa đông, Bác giặt một chiếc khăn tay phơi ở cửa hang, tưởng đã khô, lấy gấp lại thì bị gãy! Hoá ra nó chưa khô mà là bị đông cứng. Nhớ lại những ngày sống ở Diên An, Người thích thú kể: Hồi mới đến đây, ăn không quen cơm kê. Hạt kê nhỏ bé lăn tròn trong miệng như nhai không được. Sau đó dần dần ăn quen, thấy cơm kê cũng ngon! Để chào đón Chủ tịch Hồ Chí Minh, các cháu thiếu nhi địa phương đã tổ chức buổi dạ hội ca vũ nhạc. Khi Bác Hồ đến, cả hội trường vang lên tiếng vỗ tay như sấm dậy, các tiết mục ca múa nhạc đậm đà bản sắc vùng Thiểm Bắc. Lúc kết thúc buổi diễn, Chủ tịch Hồ Chí Minh vui vẻ bước lên sân khấu bắt nhịp cho cả hội trường cùng hát vang bài Đồng Phương Hồng. Sau đó Hồ Chủ tịch đến Hàng Châu gặp Mao Chủ tịch. Sau vài câu chuyện, Hồ Chủ tịch đã kể khái quát tình hình cuộc chiến đấu chống chiến tranh phá hoại ở Việt Nam. Người nhấn mạnh câu nói trong bài trả lời phỏng vấn nhà báo Anh Felix Gerlin: "Nhân dân chúng tôi quyết kiên trì chiến đấu chịu đựng hy sinh dù 10 năm, 20 năm hoặc lâu hơn nữa, cho đến thắng lợi hoàn toàn". Mao Chủ tịch nói: "Tốt, tốt lắm" rồi nhắc đến đại cách mạng văn hoá của Trung Quốc và đề nghị Hồ Chủ tịch đến trường Đại học Chiết Giang để xem báo chữ to. Hồ Chủ tịch nói nhất định sẽ đến xem và cho rằng: "Việt Nam trước mắt không thể làm đại cách mạng văn hoá, chúng tôi còn làm đại cách mạng vô hoá đó". Mao Chủ tịch tán thành: "Đúng vậy, Việt Nam không thể làm đại cách mạng văn hoá được".

(Trích theo sách *Chủ tịch Hồ Chí Minh với Trung Quốc*, Sđd)

Ngày 10/10/1966, nữ nhà văn Bungary Blaga Dimitrova được đến gặp Chủ tịch Hồ Chí Minh tại nơi Người ở và làm việc khi Hà Nội đang là mục tiêu ném bom của không quân Mỹ: "Tôi được đến thăm Người lúc 6 giờ sáng. Tôi không bao giờ quên cảm giác trong mát và sáng khoải của buổi sớm hôm đó dưới bầu trời ửng hồng của Hà Nội đang chiến đấu. Chúng tôi bước vào một vườn cây xanh, sương ban mai còn đọng trên lá, dừng lại trước cánh cửa mở của một ngôi nhà nhỏ phủ đầy bóng mát. Cảnh đầu tiên hiện ra trước mắt tôi là lọ hoa hồng trên bàn và một cụ già vóc tầm thước mà tôi đã được biết qua tranh ảnh. Đó là người Việt Nam cao nhất trong những người Việt Nam mà tôi gặp. Người có đôi mắt đậm chiều và có thể là người đậm chiều nhất ở Việt Nam. Chúng tôi nói chuyện bằng tiếng Pháp, thứ tiếng mà Người nói rất giỏi. Người là chủ nhà, là chủ cả đất nước mà chỉ mặc bộ quần áo bà ba giản dị, chân đi đôi dép cao su không tất. Bất gặp tôi đang chăm chú nhìn lọ hoa hồng - biểu tượng của đất nước tôi - Người giải thích bằng lời lẽ dễ hiểu rằng trong mọi hoàn cảnh, Người vẫn có lọ hoa đặt trên bàn làm việc, chỉ có sự hà khắc của của nhà tù mới tước mất thói quen đó của Người. Khi tiễn tôi ra về, chúng tôi dừng lại hồi lâu trước cửa, nói về văn thơ của Người mà không muốn chia tay. Người cười dí dỏm

nói rằng Người không phải là nhà thơ. Trong nhà tù không có việc gì làm nên Người tập ghép vần! Tôi rút trong túi xách ra tập Nhật ký trong tù của Người đã được dịch sang tiếng Pháp và xin Người cho chữ ký kỷ niệm... Con người vĩ đại có một thứ ánh sáng rất kỳ diệu, Người có phong cách rất tự nhiên và bình dị".

(Trích theo sách *Hồ Chí Minh với văn nghệ sĩ - Văn nghệ sĩ với Hồ Chí Minh*, Sđd)

5

Ngày 25/2/1969, cùng với đoàn đại biểu thanh niên Nga, phóng viên thường trú thông tấn xã TASS tại Việt Nam Xergei Aphonhim được đến gặp Chủ tịch Hồ Chí Minh và kể lại: "Khi mọi người đã ngồi vào bàn, Bác Hồ cầm hộp thuốc lá và mời thuốc. Không hiểu sao chúng tôi đều từ chối, nhưng ngay sau đó chợt hiểu rằng đáng lẽ nên nhận những điếu thuốc đó từ tay Người để làm quà kỷ niệm. Người không hút thuốc mà bắt đầu nói chuyện rất nhiệt tình về nước Nga, kể lại những kỷ niệm khi Người sống ở Mátxcơva bằng tiếng Nga. Chúng tôi cùng nghe những hồi ức của Bác Hồ, cùng nhìn ngắm khuôn mặt cười mở của Người. Qua cặp kính, đôi mắt Người sáng động mặc dù có chút mệt mỏi. Chủ tịch Hồ Chí Minh còn cho chúng tôi xem những bức ảnh chụp các cuộc gặp gỡ với thanh niên miền Bắc Việt Nam, với các chiến sĩ lực lượng vũ trang giải phóng miền Nam. Chủ tịch Hồ Chí Minh nói: Nhiều người đến đây và ngạc nhiên tại sao một đất nước nhỏ bé và lạc hậu như vậy lại chiến thắng cuộc xâm lược của Mỹ? Nhưng khi nhìn thấy bức ảnh này, điều đó trở nên dễ hiểu, Người chỉ tay vào bức ảnh một cô gái Việt Nam mảnh khảnh đang áp giải một viên phi công cao lớn. Và Chủ tịch Hồ Chí Minh kết thúc buổi trò chuyện bằng câu nói: "Mọi thắng lợi của chúng tôi đều gắn chặt với tên tuổi của Lenin. Chúng tôi cảm ơn đất nước cách mạng Tháng Mười vì tất cả mọi điều"."

(Trích theo sách *Hồ Chí Minh với văn nghệ sĩ - Văn nghệ sĩ với Hồ Chí Minh*, Sđd)

6

Ngày 14/7/1969, nữ phóng viên báo Granma (Cuba) Marta Rohat đã xin gặp phỏng vấn Chủ tịch Hồ Chí Minh. Sau khi nói về tình cảm của mình đối với nhân dân Việt Nam nói chung và nhân dân miền Nam nói riêng, Chủ tịch Hồ Chí Minh trả lời câu hỏi về sức mạnh của dân tộc Việt Nam và ý nghĩa của tinh thần đoàn kết quốc tế như sau: "Sức mạnh, sự vĩ đại và sự bền bỉ của nhân dân Việt Nam cơ bản là ở sự đoàn kết của nhân dân Việt Nam và ở sự ủng hộ của nhân dân thế giới... Sự đoàn kết quốc tế có một ý nghĩa to lớn đối với chúng tôi. Đúng là trước hết chúng tôi phải dựa vào sức mình, song chúng tôi còn được sự ủng hộ về vật chất và tinh thần của nhân dân các nước khác. Và như vậy, chúng tôi vừa có cả sức mạnh của mình, vừa có cả sức mạnh của sự đoàn kết quốc tế".

(Trích theo sách *Hồ Chí Minh với văn nghệ sĩ - Văn nghệ sĩ với Hồ Chí Minh*, Sđd)

7

Charles Fournio, nhà sử học, nhà báo và là Chủ tịch hội hữu nghị Pháp - Việt viết trong hồi ký: "Ngày 15/7/1969 hồi 7 giờ sáng, tại một trong những ngôi nhà xinh xắn, xây dựng chung quanh dinh Chủ tịch, tôi ngồi đợi Chủ tịch Hồ Chí Minh tới."

Người đã nhận lời cho tôi phỏng vấn. Người đến trong bộ quần áo nâu - bao giờ người ta cũng thấy Người mặc thứ quần áo này, như tất cả mọi nông dân Việt Nam và đầu đội mũ vải, tay chống gậy nhỏ. Giọng nói của Người yếu hơn những lần trước tôi được gặp hồi 1964 - 1965, nhưng con mắt vẫn tinh nhanh như xưa, vừa hóm hỉnh, sâu sắc, vừa hiền từ. Thấy tôi, Người nói đùa ngay một câu về mái tóc ngày càng bạc trắng của tôi. Giọng nói của Người rất tự chủ, lúc nào cũng đi thẳng vào vấn đề, không một chút nghi thức. Chúng tôi cùng ngồi xuống bên cạnh nhau trước một cái bàn bày bánh ngọt và cà phê mà tôi không lúc nào thấy Người đụng tới. Chúng tôi bắt đầu vào công việc. Cũng vẫn là con người tôi đã được biết cách đây mấy năm, con người mà sự có mặt phi thường như choán hết cả gian phòng, có thể nói làm xóa nhòa sự có mặt của những người khác, nhưng sự săn sóc, thái độ ân cần hết sức lịch thiệp và hòa nhã của Người đối với khách làm cho người ta trong những phút đầu thấy đôi chút lúng túng, nhưng sau đó lại tạo ra một bầu không khí thân mật thoải mái ngay. Nét mặt Hồ Chủ tịch trông có vẻ rất trẻ nếu không có đôi mắt sáng ngời và chòm râu dài. Ở Người, hình hài hình như thu lại đến mức nhỏ nhất chỉ còn toát ra ý chí và trí tuệ, tuy đã thoát ra ngoài thể xác nhưng vẫn hoàn toàn hiện thực. Giờ phút tôi được gặp Chủ tịch Hồ Chí Minh hôm ấy là một trong những giờ phút đáng ghi nhớ trong đời kinh nghiệm của một người. Người không để lộ với tôi những bí mật nhà nước - chúng tôi nói chuyện về Lenin: không tìm cách dạy tôi một bài học về đạo đức hay chính trị, Người kể lại những chuyện cũ năm xưa - nhưng càng nghe tôi càng thấy Người vừa nói về một vấn đề lớn của Nhà nước, vừa dạy cho tôi một bài học luân lý và chính trị. Có hai điểm làm tôi chú ý đặc biệt. Trong đề cương đưa đồng chí Hồ Chí Minh, Người đã gạch tất cả những công thức tiêu cực để thay bằng những công thức tích cực cùng nghĩa. Người không viết: "Không có chủ nghĩa xã hội thì các dân tộc không thể đi đến giải phóng hoàn toàn" mà viết: "Chỉ có chủ nghĩa xã hội mới có thể đảm bảo cho các dân tộc được giải phóng hoàn toàn"... Đây không phải là một thói quen trong cách sử dụng ngôn ngữ mà đây chính là một nếp suy nghĩ của Người. Nếp suy nghĩ ấy thể hiện ra như vậy, làm cho người ta thấy rằng trong tất cả mọi tình huống dù là đen tối nhất, Người đã phân biệt rõ cái gì là tích cực, cái gì hướng về cuộc sống và tương lai. Khi nghe nói đến những dự kiến tổ chức mừng thọ Người 80 tuổi (vào ngày 19/5 sang năm) Hồ Chủ tịch tỏ ý không tán thành tất cả mọi biểu hiện chú ý đặc biệt đến Người và nói rõ là không được bày vẽ gì nhân dịp này chừng nào còn cần thêm tiền để làm nhà giữ trẻ, trường học, bệnh viện hay phòng đọc sách. Người nói mấy câu rất nhanh bằng tiếng Việt với các cán bộ giúp việc Người, rồi theo phép lịch sự quay lại phía tôi tóm tắt bằng tiếng Pháp một cách hết sức thoải mái, dễ dàng những lời Người vừa nói bằng tiếng Việt mà tôi cũng đã nắm được ý chính. Sau đó, chúng tôi lại quay về công việc. Một giờ sau, Bác Hồ đứng dậy nói mấy lời thân ái hỏi thăm các cháu tôi, rồi chống can đi ra, vẫn nhanh nhẹn, để trở về chỗ làm việc".

Trong bản Di chúc để lại cho muôn đời sau, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã dành một phần nói về phong trào cộng sản thế giới, Người căn dặn: "Tôi mong rằng Đảng ta sẽ ra sức hoạt động, góp phần đắc lực vào việc khôi phục lại khối đoàn kết giữa các đảng anh em trên nền tảng chủ nghĩa Mác-Lênin và chủ nghĩa quốc tế vô sản, có lý, có tình. Tôi tin chắc rằng các đảng anh em và các nước anh em nhất định sẽ phải đoàn kết lại".

(Trích theo sách *Hồ Chí Minh với văn nghệ sĩ - Văn nghệ sĩ với Hồ Chí Minh*, Sdd)

PHẦN II

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH BIỂU TƯỢNG CỦA HÒA BÌNH HỮU NGHỊ VÀ ĐOÀN KẾT QUỐC TẾ

THẾ GIỚI THƯƠNG TIẾC VÀ CA NGỢI HỒ CHÍ MINH

Chủ tịch Hồ Chí Minh – Anh hùng giải phóng dân tộc của Việt Nam, Nhà văn hóa kiệt xuất đã cống hiến cả cuộc đời mình cho sự nghiệp giải phóng dân tộc Việt Nam, qua đó góp phần vào cuộc đấu tranh chung của toàn nhân loại vì hòa bình, độc lập, dân chủ và tiến bộ xã hội. Cuộc đời, sự nghiệp, tư tưởng và đạo đức của Chủ tịch Hồ Chí Minh đã để lại một ấn tượng lịch sử và sự kính trọng sâu sắc không chỉ đối với nhân dân Việt Nam mà còn với tất cả nhân dân tiến bộ và yêu chuộng hòa bình trên toàn thế giới, qua đó khẳng định giá trị, ý nghĩa của tư tưởng đoàn kết, hữu nghị, hợp tác, phát triển giữa các dân tộc trên khắp hành tinh trước đây, ngày nay và mãi mãi sau này. Ngày 2/9/1969, Người đã đi xa về cõi vĩnh hằng, nhưng đối với người dân Việt Nam và thế giới, Người vẫn sống mãi, là biểu tượng của hòa bình, hữu nghị và đoàn kết quốc tế.

Chủ tịch Hồ Chí Minh ra đi trong niềm tiếc thương vô hạn của đồng bào cả nước

*Đoàn Đại biểu Đảng, Chính phủ Trung Quốc viếng Chủ tịch Hồ Chí Minh
tại Phủ Chủ tịch, Hà Nội, ngày 3/9/1969*

*Đoàn Đại biểu Đảng, Chính phủ Liên Xô viếng Chủ tịch Hồ Chí Minh
tại Hội trường Ba Đình, Hà Nội, ngày 8/9/1969*

*Đoàn Đại biểu Đảng Cộng sản Nhật Bản viếng Chủ tịch Hồ Chí Minh
tại Hội trường Ba Đình, Hà Nội, ngày 8/9/1969*

*Đoàn Đại biểu Chính phủ, Mặt trận Giải phóng dân tộc Angiêri viếng Chủ tịch Hồ Chí Minh
tại Phủ Chủ tịch, Hà Nội, ngày 8/9/1969*

*Đoàn Đại biểu Đảng Cộng sản Pháp viếng Chủ tịch Hồ Chí Minh
tại Hội trường Ba Đình, Hà Nội, ngày 8/9/1969*

*Đoàn Đại biểu Đảng Cộng sản Ý viếng Chủ tịch Hồ Chí Minh
tại Hội trường Ba Đình, Hà Nội, ngày 8/9/1969*

*Đoàn Đại biểu Vương quốc Campuchia viếng Chủ tịch Hồ Chí Minh
tại Hội trường Ba Đình, Hà Nội, ngày 8/9/1969*

Chủ tịch Hồ Chí Minh là một nhà cách mạng vô sản lỗi lạc. Đồng chí đã đem chân lý phổ biến của chủ nghĩa Mác - Lênin vận dụng vào thực tiễn cụ thể của cách mạng Việt Nam. Đồng chí đã cống hiến tất cả cuộc đời của mình cho công cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc Việt Nam và sự nghiệp cộng sản chủ nghĩa.

- Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Trung Quốc.
Ngày 4 tháng 9 năm 1969. *Thế giới ca ngợi và thương tiếc Hồ Chủ tịch*,
Nxb. Sự thật, Hà Nội, 1970, t.1, tr.12.

Đồng chí Hồ Chí Minh đã cống hiến toàn bộ hoạt động cách mạng của mình cho cuộc đấu tranh anh hùng giải phóng dân tộc và giải phóng xã hội của nhân dân Việt Nam, chống ách thực dân nước ngoài, thành lập chính quyền nhân dân, một nước Việt Nam tự do, thống nhất và độc lập mà nhân dân lao động làm chủ vận mệnh của mình.

- Ban Chấp hành Trung ương Đảng Lao động Anbani.
Ngày 4 tháng 9 năm 1969. *Thế giới ca ngợi và thương tiếc Hồ Chủ tịch*, Sđd, t.1, tr.19.

Cuộc đời của Người là một tấm gương sáng chói những phẩm chất cách mạng và nhân đạo cao cả nhất. Hiếm có một nhà lãnh đạo nào trong những giờ phút thử thách lại tỏ ra sáng suốt, bình tĩnh, gan dạ, quên mình, kiên nghị và dũng cảm một cách phi thường như vậy. Chưa bao giờ trên một mảnh đất hẹp như vậy, trong một thời gian ngắn ngủi như vậy lại diễn ra một cuộc chiến đấu có tính chất quyết định vì loài người như cuộc chiến đấu mà Đồng chí Hồ Chí Minh đã tiến hành chống đế quốc Mỹ và tay sai của chúng ở Việt Nam, chiến lũy bất khả xâm phạm của cuộc đấu tranh cách mạng trên toàn thế giới và tấm gương cao cả về hy sinh, về khí phách anh hùng và danh dự.

Đồng chí Hồ Chí Minh thuộc lớp những người đặc biệt mà cái chết là mầm mống của sự sống và là nguồn cổ vũ đời đời bất diệt và vì vậy Đồng chí vẫn như còn tiếp tục lãnh đạo nhân dân Việt Nam đến chiến thắng hoàn toàn và cuối cùng, chiến thắng này đã tới gần.

- Phiden Caxtrô, Bí thư thứ nhất Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Cuba.
Bác sĩ Ôxvanđô Doócticốt, Tổng thống nước Cộng hòa Cuba.
Ngày 4 tháng 9 năm 1969. *Thế giới ca ngợi và thương tiếc Hồ Chủ tịch*, Sđd, t.1, tr. 26- 27.

Bất kỳ một thắng lợi về vang nào, bất kỳ một thành quả nào từ trước đến nay của nhân dân Việt Nam anh hùng đều gắn liền với cuộc đời cách mạng của Đồng chí Hồ Chí Minh.

- Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Nhật Bản.
Ngày 4 tháng 9 năm 1969. *Thế giới ca ngợi và thương tiếc Hồ Chủ tịch*, Sđd, t.1, tr. 66

Nếu di sản của một dân tộc bao hàm tất cả những thử thách mà dân tộc đó phải đương đầu, bao hàm những cuộc chiến đấu mà dân tộc đó phải trải qua, bao hàm những bước gian lao và trắc trở mà người ta ghi nhớ và rút ra những bài học quý báu, bao hàm niềm phấn khởi của những thắng lợi đã giành được, những triển vọng được vạch ra, nếu từ những

điều đó mà kinh nghiệm lịch sử của một cuộc cách mạng được vun đắp nên thì phải nói rằng Đồng chí Hồ Chí Minh, với cuộc sống chiến đấu, cách mạng phong phú của Người, đã kết tinh toàn bộ kinh nghiệm của các đồng chí.

- Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Ý. Ngày 4 tháng 9 năm 1969.
Thế giới ca ngợi và thương tiếc Hồ Chủ tịch, Sđd, t.1, tr. 72 - 73.

Đồng chí Hồ Chí Minh là một lãnh tụ và là một nhà tư tưởng Mác-xít - Lênin-nít vĩ đại của thế giới.

Đồng chí Hồ Chí Minh là con người cần thiết xuất hiện đúng lúc, đúng yêu cầu của lịch sử, với những tư tưởng và ý kiến đúng. Chính vì vậy mà đồng chí làm ra lịch sử.

Đồng chí Hồ Chí Minh là một lãnh tụ thế giới vào lúc lịch sử loài người đang ở bước ngoặt có tính chất cách mạng nhất. Đồng chí là một nhà kiến trúc và tạo hình làm nên quá trình cách mạng thế giới. Người am hiểu một cách vô cùng sáng suốt phương hướng và mục tiêu của quá trình đó. Người biết rõ động lực và sức mạnh của nó.

- Đồng chí Gớt hân, Tổng Bí thư Đảng Cộng sản Mỹ.
Thế giới ca ngợi và thương tiếc Hồ Chủ tịch, Sđd, t.1, tr. 78.

Sự nghiệp chiến đấu kiên cường và những đóng góp vô giá của Người cho chủ nghĩa xã hội, giải phóng dân tộc và hoà bình sẽ mãi mãi khắc sâu trong tâm trí tất cả mọi người.

- Tômômi Narita, Chủ tịch Đảng Xã hội Nhật Bản. Ngày 5 tháng 9 năm 1969.
Thế giới ca ngợi và thương tiếc Hồ Chủ tịch, Sđd, t.2, tr.58.

Trong trái tim của mọi người và trong lịch sử, Chủ tịch Hồ Chí Minh mãi mãi là một trong những nhân vật vĩ đại nhất của thời đại chúng ta. Đấu tranh trong nửa thế kỷ, Người đã làm cho cuộc cách mạng giải phóng của nhân dân nước Người trở thành biểu tượng của tự do, công lý và hoà bình trên thế giới. Tinh thần cao cả của Người đã khiến cho ngay cả những kẻ thù địch với Người cũng phải kính trọng, khâm phục, và hơn ai hết, Người đã tập hợp được chung quanh tên tuổi của Người những cuộc đấu tranh và những niềm hy vọng của những người bị áp bức trên khắp trái đất, của nam, nữ thanh niên, của tất cả mọi người bất kỳ thuộc tín ngưỡng và lý tưởng nào đã lên tiếng phản đối chiến tranh, bạo lực và chủ nghĩa đế quốc.

- Endô Anhôlétti. Thay mặt Ủy ban Ý đấu tranh cho hoà bình và tự do ở Việt Nam.
Thế giới ca ngợi và thương tiếc Hồ Chủ tịch, Sđd, t.2, tr.99.

NHỮNG NHẬN ĐỊNH, ĐÁNH GIÁ VỀ HỒ CHÍ MINH TRONG CÁC HỘI THẢO QUỐC TẾ

Chỉ có ít nhân vật trong lịch sử trở thành một bộ phận của huyền thoại ngay khi còn sống và rõ ràng Hồ Chí Minh là một trong số đó. Người sẽ được ghi nhớ không phải chỉ là người giải phóng cho Tổ quốc và nhân dân bị đô hộ, mà còn là một nhà hiền triết hiện đại đã mang lại một viễn cảnh và hy vọng mới cho những người đang đấu tranh không khoan nhượng để loại bỏ bất công, bất bình đẳng khỏi trái đất này.

- Trích tham luận của M. Atmét, Giám đốc UNESCO khu vực châu Á:
Hội thảo quốc tế Chủ tịch Hồ Chí Minh anh hùng giải phóng dân tộc, nhà văn hoá lớn, Nxb. Khoa học xã hội, Hà Nội, 1990, tr.37.

Cuộc đời của Chủ tịch Hồ Chí Minh, người con kiệt xuất của nhân dân Việt Nam hết sức đa dạng, còn sự nghiệp của Người thực là rộng bao la.

Người thông minh, dũng cảm, giản dị, quan tâm chăm sóc đến mọi người và nghiêm khắc với bản thân. Người có kiến thức rộng, biết nhiều ngoại ngữ. Người cũng là nhà chiến lược, sách lược có tài của cách mạng.

- Trích tham luận của V.M. Xônxep, Tiến sĩ: *Hội thảo quốc tế Chủ tịch Hồ Chí Minh anh hùng giải phóng dân tộc, nhà văn hoá lớn*, tr.85-86.

Ít người châu Á nào lại được nhân dân yêu mến như Chủ tịch Hồ Chí Minh. Người thực sự là thần tượng của nhân dân mình. Hiếm người châu Á nào lại đóng một vai trò quan trọng như vậy trong việc tạo dựng một dân tộc mới như Chủ tịch Hồ Chí Minh. Trong cả sự nghiệp của mình, Người luôn xuất phát từ tình thần hết lòng phục vụ nhân dân, vừa bằng những kiến thức uyên bác, kinh nghiệm và tài nghệ của mình, vừa bằng sự tận tâm và liêm khiết, để giành được sự kính trọng và biết ơn của nhân dân.

Khó có thể có được một người châu Á khác như Người, ở thời đại của chúng ta cũng như trong các thế hệ mai sau. Người thực sự là một người châu Á của tất cả các thời đại với ý nghĩa đầy đủ nhất của nó.

- Trích tham luận của Sêraphin D. Quysơn, Giáo sư Lịch sử: *Hội thảo quốc tế Chủ tịch Hồ Chí Minh anh hùng giải phóng dân tộc, nhà văn hoá lớn*, tr.111.

Suốt đời, Người đã đấu tranh chống lại sự xâm lược của nước ngoài, giành giải phóng dân tộc. Vì mục tiêu này, Người đi khắp bốn phương để tìm chân lý, tìm con đường cứu nước, cứu dân. Vì mục tiêu này, Người không quản ngại bất kỳ khó khăn trở ngại nào, dùng cảm tiến lên, biểu hiện khí tiết anh hùng cách mạng cao độ.

- Trích tham luận của Cốc Nguyên Dương, Giáo sư: *Hội thảo quốc tế Chủ tịch Hồ Chí Minh anh hùng giải phóng dân tộc, nhà văn hoá lớn*, tr. 120.

Trong một phần tư thế kỷ cho đến khi qua đời, Hồ Chí Minh đã ở vào trung tâm cuộc chiến đấu sau khi giành được độc lập; trong gần một phần tư thế kỷ khác trước đó, Nguyễn Ái Quốc đã ở vào trung tâm sự tiến triển cần mẫn và cần thiết nhờ đó mà Việt Nam đã là nước đầu tiên bẻ gãy cái mắt xích của hệ thống thuộc địa thế giới. Với cuộc đời và sự nghiệp của mình, hai gương mặt đó đã hợp thành con người mà hôm nay chúng ta tỏ lòng tôn kính trong sự tưởng niệm mà không một sự kiện mới nào có thể làm lu mờ.

- Pino Tagliacuzzi Perugia, Nhà sử học Italia, Hội thảo quốc tế: *Chủ tịch Hồ Chí Minh - anh hùng giải phóng dân tộc, nhà văn hoá lớn*, tr. 232.

Bác Hồ, cách gọi triu mến của chúng tôi ở Ấn Độ, đã kết hợp được trong bản thân Người những đức tính lớn của Mác, Lênin, Mahátma Gandhi và Glaoaháclan Nêru. Người đại diện cho sự vĩ đại vốn có của nhân dân Việt Nam - bình dị, chuyên cần, yêu quý trẻ thơ và thanh niên, thẳng thắn, trung thực, chân thành và một ý thức mạnh mẽ về nhân văn kết hợp với nhiệt tình và tinh thần cách mạng - đó là phương châm cho mọi hành động của Người.

- Trích tham luận của T.N. Caun, Giáo sư Sử học: *Hội thảo quốc tế Chủ tịch Hồ Chí Minh anh hùng giải phóng dân tộc, nhà văn hoá lớn*, tr. 38.

... Hồ Chí Minh, người con vĩ đại của dân tộc Việt Nam, cả cuộc đời chưa từng vì cuộc sống riêng tư, tất cả đều vì dân vì nước. Gia đình của Người là nhân dân, là Đảng và Tổ quốc. Bởi lẽ đó, tất thấy điều gì Hồ Chí Minh dạy và làm, thì mọi người đều ngưỡng mộ và làm theo không chút đắn đo, đặc biệt các cháu thanh thiếu niên yêu quý Người vô cùng, kính yêu Người như cha như mẹ.

Hồ Chí Minh, cái tên được toàn thể nhân dân Việt Nam kính trọng, cũng là biểu tượng của niềm tin, hy vọng, của lòng dũng cảm, của độc lập, tự do và hạnh phúc.

- Trích tham luận của Siphonôm Vichivôrasan, Nhà nghiên cứu Lịch sử: *Hội thảo quốc tế Chủ tịch Hồ Chí Minh anh hùng giải phóng dân tộc, nhà văn hoá lớn*, tr. 130.

Cuộc đời của Người là một hạt giống lớn lên thành một cây tuyệt đẹp. Đây là cái cây và tấm gương của Người. Từ đây đến nay và mãi mãi về sau, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn là một tấm gương của một nhà yêu nước, một nhà cách mạng, một người xã hội chủ nghĩa, quốc tế chủ nghĩa...

Hồ Chí Minh là tác giả vĩ đại của cách mạng Việt Nam, cuộc cách mạng với bản chất của nó, trong nguồn gốc của nó, trong cuộc đấu tranh và chiến thắng của nó luôn là nguồn cảm hứng và là người chỉ đường. Và cuối cùng chữ Bác Hồ là chữ đã thể hiện đồng thời tình cảm, sự kính trọng và ý nghĩa của những giá trị đó. Tấm gương của Bác Hồ tiếp tục là nguồn cảm hứng để không yếu đuối trong đấu tranh giành lấy tương lai, sẽ không dừng lại ở điều đạt được mà luôn luôn tiến lên phía trước.

- Miguel de Stéphano, giáo sư, cố vấn viện nghiên cứu Á châu, Cuba, tại Hội thảo quốc tế *Chủ tịch Hồ Chí Minh anh hùng giải phóng dân tộc Việt Nam, nhà văn hoá lớn*, tr. 112.

Trong nửa sau thế kỷ XX, có một từ đã xuất hiện trong tiếng nói của những người bảo vệ và kiến tạo hoà bình trên thế giới, một từ mà cùng một lúc mang rất nhiều ý nghĩa: đấu tranh, dũng cảm, anh hùng; và nó còn có ý nghĩa là chiến thắng, độc lập, tự do.

Từ đó là **Việt Nam**.

Và có một cái tên đã luôn gắn liền với từ này - từ chỉ tên của một đất nước. Đó là Hồ Chí Minh. Người là niềm cảm hứng cho cuộc đấu tranh bất khuất của dân tộc mình, và cũng là nguồn cảm hứng cho tất cả các dân tộc đang đấu tranh cho những điều tốt đẹp nhất của nhân loại.

- Rômet Chandara, Chủ tịch Hội đồng hòa bình thế giới, trong sách *Việt Nam trong thế kỷ XX*, (Kỷ yếu Hội thảo khoa học) Nxb. *Chính trị quốc gia*, Hà Nội, 2001, tr. 48.

Đó là lý tưởng xã hội chủ nghĩa, các tư tưởng nhân đạo chủ nghĩa, tự do, dân chủ và công bằng xã hội mà Chủ tịch Hồ Chí Minh, nhà yêu nước vĩ đại, người theo chủ nghĩa quốc tế đã cống hiến trọn đời mình cho những lý tưởng đó.

Năm tháng sẽ qua đi, nhưng toàn nhân loại tiến bộ nhớ mãi tên tuổi và sự nghiệp của Chủ tịch Hồ Chí Minh.

- V.M Xônxép, Nhà báo: *Hội thảo quốc tế Chủ tịch Hồ Chí Minh anh hùng giải phóng dân tộc, nhà văn hoá lớn*, Sđđ, tr.85.

Thế giới ngày nay đang trải qua một cơn khủng hoảng, khủng hoảng về tâm lý. Cái cần bây giờ là tiếp cận hoà bình hữu nghị và tình bạn. Tiến sĩ Hồ là biểu hiện cho sự tiếp cận đó.

- Lời của Thủ tướng Ấn Độ Jawaharlal Neru, dẫn theo Võ Nguyên Giáp tại Hội nghị quốc tế "Hồ Chí Minh - Việt Nam - Hoà bình thế giới" được tổ chức tại Cancúttta (Ấn Độ), ngày 14/1/1991. Trong sách *Thế giới còn đổi thay nhưng tư tưởng Hồ Chí Minh sống mãi*, Nxb. *Khoa học xã hội*, Hà Nội, 2008, tr. 919.

MỘT SỐ CÔNG TRÌNH, TƯỢNG ĐÀI LƯU NIỆM VỀ HỒ CHÍ MINH Ở CÁC NƯỚC -
NƠI HỘI TỤ SỰ PHÁT TRIỂN TÌNH ĐOÀN KẾT, HÒA BÌNH, HỮU NGHỊ
GIỮA CÁC DÂN TỘC TRÊN THẾ GIỚI

Quảng trường Hồ Chí Minh và phù điêu của Người tại Thủ đô Mátxcơva, Nga

Tượng Hồ Chí Minh ở Ulyanovsk, Nga

Tượng Hồ Chí Minh ở Saint Peterburg, Nga

Tượng Chủ tịch Hồ Chí Minh tại công viên Montreuil, Pháp

Bia tường niệm Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Singapore, được dựng vào ngày 19/5/2008, để kỷ niệm sự kiện Người đặt chân lên Singapore năm 1933

Tượng Chủ tịch Hồ Chí Minh tại trung tâm Thủ đô Antananarivo của Madagascar

Tượng Chủ tịch Hồ Chí Minh được đặt tại đại lộ Miguel Aleman - đại lộ chính và lớn nhất thành phố Acapulco, Mexico

Tượng Chủ tịch Hồ Chí Minh ở Thành phố Mexico, Mexico

Tượng Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Công viên Thành phố Zalaegerszeg, Hungary

Tượng Chủ tịch Hồ Chí Minh bằng đồng do kiến trúc sư Joel Diaz, Phó Chủ tịch Hội Hữu nghị Cuba - Việt Nam thiết kế, khánh thành năm 2003 tại Công viên Acapulco, Thủ đô Lahabana, Cuba

Tượng Chủ tịch Hồ Chí Minh được đặt trang trọng tại Thủ đô Caracas, Venezuela

Tại giao điểm đường Hồ Chí Minh và đường Nêru thành phố Cancutta, Ấn Độ, tượng Chủ tịch Hồ Chí Minh được dựng lên uy nghi và trang nghiêm

Tượng Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Thủ đô Buenos Aires, Argentina

Tượng Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Santo Domingo, Cộng hòa Dominica

**KHU DI TÍCH CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẠI PHỦ CHỦ TỊCH, LÃNG CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH
VÀ BẢO TÀNG HỒ CHÍ MINH - MỘT QUẦN THỂ DI TÍCH LỊCH SỬ, VĂN HÓA
- NƠI HỘI TỤ SỰ PHÁT TRIỂN TÌNH ĐOÀN KẾT, HÒA BÌNH, HỮU NGHỊ
GIỮA CÁC DÂN TỘC TRÊN THẾ GIỚI**

Khu di tích Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch - nơi Chủ tịch Hồ Chí Minh sống và làm việc từ năm 1954-1969

Lăng Chủ tịch Hồ Chí Minh - nơi lưu giữ giấc ngủ ngàn thu của Người

Bảo tàng Hồ Chí Minh là bảo tàng lớn nhất Việt Nam, trưng bày những hiện vật, tư liệu giới thiệu cuộc đời và sự nghiệp của Chủ tịch Hồ Chí Minh

Bút tích của Thủ tướng Trung Quốc
Lý Bằng khi ông vào thăm
Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh
tại Phủ Chủ tịch, ngày 1/2/1992

伟大的业绩
光辉的一生

索 略
一九九二年一月一日
李光耀敬爱胡志明主席故居
留念

Thủ tướng Trung Quốc Lý Bằng và phu nhân thăm Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh
tại Phủ Chủ tịch, ngày 1/2/1992

Thủ tướng Ấn Độ P.V Narasimha Rao
thăm Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh
tại Phủ Chủ tịch (6/9/1994)

I consider myself very fortunate to get this opportunity
to pay my homage to President Ho Chi Minh in his birth
centenary year.

Ho Chi Minh was not only a great nationalist, who
through his leadership infused a deep sense of patriotism
in his people and led them to break the shackles of
imperialism and colonialism, he was an internationalist
for excellence, believing and living for the brotherhood of man
and for the emancipation of all peoples in all the
continents.

I salute the memory of this great man who will be
a source of inspiration for all freedom loving people all
over the world for all time.

R. Venkataraman.
25/Apr / 91

Bút tích của Đại diện Liên Hợp quốc
tại Việt Nam sau khi thăm Khu di tích
Phủ Chủ tịch, ngày 25/4/1991

Honor y gloria eterna a Ho-Chi-Minh,
paradigma de revolucionario, cada vez
mas admirado y entrañablemente querido
no solo por su pueblo sino tambien por
todos los pueblos del mundo.

Fidel Castro

Dic. 9, 95

Bút tích của Chủ tịch Cuba Fidel Castro
sau khi thăm Khu di tích Phủ Chủ tịch

Chủ tịch Cuba Fidel Castro
thăm Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh
tại Phủ Chủ tịch, tháng 9/1995

Для нас было великим счастьем
 посетить мемориальный дом-музей,
 связанный с именем героя и вождя
 нашего Вьетнама, создателя
 независимого вьетнамского государства
 Хо Ши Мина.

Спасибо выводу этого великого человека
 в развитие прочной дружбы и
 сотрудничества между нашими
 странами и народами.

Желаю вьетнамским друзьям
 успехов, счастья и процветания.

Владимир Жириновский
 25.11.1997.

Thủ tướng Liên bang Nga thăm Khu di tích Phủ Chủ tịch,
 ngày 25/11/1997

Bút tích của Thủ tướng
 Liên bang Nga sau khi thăm
 Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh
 tại Phủ Chủ tịch

Tổng thống Nga V. Putin thăm và lưu bút tại nhà sàn Bác Hồ trong Khu Di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch, ngày 2/3/2001

С большим интересом ознакомился
с жизнью, деятельностью и
творчеством, революцией и
всего народа
Министр безопасности, народный
любитель, боевой и творческий

(Signature)
2.03.2001

Phó Chủ tịch nước Cộng hòa nhân dân Trung Hoa
Hồ Cẩm Đào thăm Khu di tích Hồ Chí Minh
tại Phủ Chủ tịch, ngày 17/4/2001

越南人民的伟大领袖、中国
人民的亲密朋友胡志明主席永垂不
朽！

中华人民共和国 副主席
胡锦涛
二〇〇一年四月十八日

Bút tích của Phó Chủ tịch nước Cộng hòa nhân dân
Trung Hoa Hồ Cẩm Đào sau khi thăm Khu di tích
Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch

Tổng thống Mỹ Clinton thăm Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch, ngày 6/12/2006

Tổng thống Môdămbích, Ácandô Êmiliô Ghébuda thăm Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch ngày 17/1/2007

Chủ tịch Quốc hội Hàn Quốc Kim Hyong O và phu nhân
thăm Khu Di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch ngày 17/11/2009

*Phó Chủ tịch nước Cộng hòa nhân dân Trung Hoa Tập Cận Bình
thăm Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch, ngày 21/12/2011*

Thủ tướng Thái Lan Yingluck Shinawatra
thăm quan Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh
tại Phủ Chủ tịch, ngày 27/10/2012

Chủ tịch Quốc hội Hàn Quốc Kang Chang Hee
thăm Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch,
ngày 16/1/2013

*Tổng thống nước Cộng hòa Argentina Cristina Fernandez de Kirchner
viếng Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Lăng Chủ tịch Hồ Chí Minh, ngày 21/1/2013*

Phó Tổng thống Cộng hòa Ấn Độ Mohammad Hamid Ansari đặt vòng hoa và viếng Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Lăng Chủ tịch Hồ Chí Minh, tháng 1/2013

Thủ tướng Chính phủ Liên bang Nga Dmitri Medvedev (đứng thứ 5 từ trái sang)
vào viếng Lăng Chủ tịch Hồ Chí Minh, ngày 6/4/2015

Đoàn quốc tế thăm và làm việc với Bảo tàng Chủ tịch Hồ Chí Minh

Khách quốc tế vào thăm Bảo tàng Chủ tịch Hồ Chí Minh

MỘT SỐ CẢM TƯỢNG CỦA KHÁCH QUỐC TẾ KHI ĐẾN THĂM NƠI Ở VÀ LÀM VIỆC CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẠI PHỦ CHỦ TỊCH

Tôi xin bày tỏ lòng kính trọng sâu sắc đối với Chủ tịch Hồ Chí Minh - người đã từng nỗ lực ngăn chặn cuộc chiến tranh của Mỹ ở Việt Nam trước kia. Tuy cũng bị ném vào cuộc chiến, nhưng tôi chưa từng làm điều gì ác. Tôi kính cẩn cúi đầu trước Con người vĩ đại Hồ Chí Minh - Người thật giản dị nhưng đã chọn đứng tên khổng lồ chiến tranh. Tôi ước gì có thể giúp nhân dân Việt Nam trong khó khăn để trút bỏ được nỗi ám ảnh đã từng là một cựu binh.

Xin chúc mừng sinh nhật lần thứ 100 của Bác Hồ.

03/11/1989

Cựu chiến binh John Fabricate - New York - 11003

Đoàn đại biểu Thái Lan vui mừng được đến thăm nơi ở và làm việc của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Chúng tôi rất xúc động trước thân thế, sự nghiệp tranh đấu của Người để giành độc lập, tự do và dân chủ cho Tổ quốc mình. Người là bậc vĩ nhân của Việt Nam và là một nhà ái quốc lớn được cả thế giới công nhận.

23/11/1989

Phó Thủ tướng Vương quốc Thái Lan

Phiray Rattakun

Chúng tôi xin bày tỏ niềm xúc động sâu sắc trước ngôi nhà của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Ở đây bạn sẽ thấy rõ trí tuệ phi thường, tình cảm tự trái tim, sự bình dị và lòng nhân ái ở người con vĩ đại của nhân dân Việt Nam. Đất nước và nhân dân Nga mãi mãi giữ gìn tình cảm và lòng tôn kính Chủ tịch Hồ Chí Minh, nhà hoạt động lỗi lạc của phong trào cộng sản quốc tế và phong trào giải phóng dân tộc - Người chiến sĩ yêu nước, người bạn lớn của nhân dân Liên Xô. Ngày nay, Đảng Cộng sản Việt Nam cùng toàn thể nhân dân Việt Nam đang tiếp tục sự nghiệp của Chủ tịch Hồ Chí Minh trên con đường xây dựng chủ nghĩa xã hội và công cuộc đổi mới.

Xin chúc những người bạn Việt Nam anh em đạt nhiều thành công rực rỡ.

10/2/1990

Đoàn đại biểu Xôviết tối cao Liên Xô

Đoàn đại biểu Palestin chúng tôi rất vui mừng được đến thăm nơi ở khiêm tốn, nơi Chủ tịch Hồ Chí Minh - nhà cách mạng vĩ đại đã từng sống. Vị lãnh tụ kiệt xuất đã lãnh đạo nhân dân Việt Nam anh hùng chiến đấu chống đế quốc Pháp,

Nhật, Mỹ và đã chiến thắng chính nhờ sự lãnh đạo tài giỏi của Chủ tịch Hồ Chí Minh với mục tiêu thống nhất đất nước. Nhân dân Palestin và toàn thể nhân dân Ả-rập đánh giá cao cuộc chiến đấu chính nghĩa của nhân dân Việt Nam. Chúng tôi càng vui mừng hơn khi chuyến viếng thăm này lại đúng vào dịp kỷ niệm sinh nhật lần thứ 100 của Người. Vị lãnh tụ cách mạng vĩ đại - Chủ tịch Hồ Chí Minh sẽ sống mãi trong tâm trí những người cách mạng trên thế giới.

14/4/1990

*Đoàn đại biểu Mặt trận nhân dân giải phóng Palestin
Salek Moubarak*

Viếng thăm nơi ở và làm việc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, chúng tôi càng thấm thía sâu sắc rằng: Bác Hồ thật sự là một lãnh tụ vĩ đại. Sự vĩ đại đó không chỉ được khẳng định bằng sự nghiệp cách mạng cao cả của Người mà còn được minh chứng qua lối sống thanh bạch, giản dị. Đây là một tấm gương sáng về đạo đức cách mạng: cần kiệm, liêm chính, chí công, vô tư mà tất cả các nhà cách mạng Lào chúng tôi đều noi theo.

Chủ tịch Hồ Chí Minh sống mãi trong sự nghiệp cách mạng và tình đoàn kết đặc biệt của hai dân tộc Lào - Việt.

18/5/1990

*Tổng Bí thư BCH Trung ương Đảng Nhân dân cách mạng Lào
Cay Xôn Phom Vi Hẳn*

Khi Chủ tịch Hồ Chí Minh còn ở Chiến khu, tôi đã có vinh dự được đến chào Người. Sau khi miền Bắc được hoàn toàn giải phóng, tôi lại có vinh dự được Người tiếp tại ngôi nhà này. Lúc nào gặp Người cũng vậy dù ở chiến khu hay giữa thủ đô Hà Nội, Người luôn bày tỏ sự quan tâm đến sự nghiệp cách mạng của nhân dân Lào anh em. Người đã dạy rằng: muốn giải phóng Tổ quốc, phải tập hợp sự đoàn kết rộng rãi của nhân dân, phải gần gũi nhân dân và quan tâm đến đời sống của nhân dân. Người còn chỉ dẫn về tình đoàn kết đặc biệt Lào - Việt. Những lời dạy đó của Người đã trở thành phương hướng, sức sống cho hoạt động cách mạng của tôi từ trước tới nay và cả sau này nữa. Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn và mãi mãi ghi nhớ những lời giáo huấn thiêng liêng của Người.

24/7/1990

*Chủ tịch Hội đồng nhân dân tối cao nước Cộng hòa dân chủ nhân dân Lào
Nu Hắc Phun Sa Vẳn*

Chủ tịch Hồ Chí Minh là người bạn vô cùng thân thiết của Thủ tướng Jawaharlal Neru. Người là chiến sĩ kiên cường trong cuộc đấu tranh vì tự do, đồng thời là lãnh tụ nổi tiếng thế giới. Người không chỉ là lãnh tụ của riêng nhân dân Việt Nam mà còn là lãnh tụ quốc tế. Tên tuổi và sự nghiệp của Người đã đi vào lịch sử nhân loại và sống mãi trong trái tim nhân dân Việt Nam và nhân dân thế giới.

11/1/1991

*Thủ trưởng Ngoại giao Ấn Độ
L.L. Merotra*

Cuộc sống giản dị của Chủ tịch Hồ Chí Minh và sự gần gũi với nhân dân là đặc trưng cho tình yêu đối với đất nước của Người. Không một ai đến thăm nơi ở khiêm nhường này mà không trào dâng niềm xúc cảm trước sự vĩ đại của một Con Người đã trở thành huyền thoại ngay trong cả cuộc sống đời thường của mình.

2/2/1991

Đại diện Liên Hợp quốc tại Việt Nam

Thành thật mà nói, tôi thấy mình rất may mắn được thăm ngôi nhà của Chủ tịch Hồ Chí Minh sau dịp kỷ niệm ngày sinh lần thứ 100 của Người. Hồ Chí Minh không chỉ là một nhà dân tộc chủ nghĩa tiêu biểu: qua phong cách lãnh đạo tài ba, Người đã lãnh đạo nhân dân mình tự giải phóng khỏi gông xiềng đế quốc, tạo dựng nên hình ảnh bất diệt trong trái tim, khối óc của những người yêu nước Việt Nam. Người còn là một người có tinh thần quốc tế chủ nghĩa tuyệt vời: sống hết mình cho niềm tin cuộc sống của những dân tộc anh em khác, vì những mục đích nhân đạo cao cả của loài người trên khắp năm châu lục. Người là nguồn động lực và khát vọng cho tất cả những ai yêu hòa bình trên thế giới trong mọi thời đại. Tôi xin nghiêng mình trước một Con Người vĩ đại.

25/4/1991

*Tổng thống Cộng hòa Ấn Độ
Venkataraman*

Chúng tôi hết sức xúc động về cuộc đời của Chủ tịch Hồ Chí Minh, người cha kiến quốc của Việt Nam. Mong rằng những tư tưởng của người sẽ soi sáng cho quan hệ hữu nghị Việt - Nhật.

12/7/1991

*Chủ tịch Hạ nghị viện Nhật Bản
Sakurauchi*

Thăm ngôi nhà giản dị này, chúng tôi cảm nhận được hình ảnh tuyệt vời của một nhà lãnh đạo vĩ đại đã cống hiến cả đời mình cho độc lập thống nhất của Tổ quốc và phồn vinh của dân tộc mình. Ngôi nhà này là nơi học tập truyền thống cách mạng quý báu và là trường học giáo dục tư tưởng cho đời sau. Nhân dân Việt Nam vĩ đại đã sinh ra một lãnh tụ thiên tài làm rạng danh cho chính Tổ quốc mình. Sự nghiệp cao quý của Người sẽ lưu truyền đời đời trong trái tim nhân dân Việt Nam anh hùng.

*Đại biểu Mặt trận dân tộc dân chủ Hàn Quốc
Ri Quang Sock*

Một phong cách thanh cao,

Một tâm hồn bất diệt.

13/2/1992

*Bộ trưởng Bộ Ngoại giao nước Cộng hòa nhân dân Trung Hoa
Tiền Kỳ Tham*

Dù nhìn nhận bất kỳ khía cạnh nào của đời sống đi nữa thì Người vẫn có một cái gì đó thật độc biệt để có thể thu phục được nhân dân mình. Chúng tôi thật sự kính trọng và cũng bị thu phục hoàn toàn bởi con người lỗi lạc, vĩ đại nhất của Việt Nam - Hồ Chí Minh, chúc tình hữu nghị giữa nhân dân hai nước Việt - Mỹ.

29/2/1992

Chủ tịch Hội Hữu nghị Phụ nữ Mỹ

Marry Barden

Một con người vĩ đại đã tạo nên lịch sử đương đại Việt Nam và có ảnh hưởng lớn lao trong thế giới tự do. Chúng ta học tập được ở Người rất nhiều, đặc biệt là tinh thần giải phóng dân tộc, giành tự do cho Tổ quốc.

25/10/1992

Đoàn đại biểu Palestin

Thay mặt đoàn đại biểu Đảng Cộng sản Pháp, tôi xin bày tỏ lòng kính trọng Bác Hồ - người yêu nước, người theo chủ nghĩa quốc tế, người cộng sản phi thường. Những người cộng sản Pháp không bao giờ quên rằng Bác Hồ là một trong những người sáng lập ra Đảng của mình, và cũng như Hồ Chí Minh, chúng tôi nghĩ rằng: Không có gì quý hơn độc lập tự do!

19/11/1992

Đoàn đại biểu Đảng Cộng sản Pháp.

Một sự nghiệp vĩ đại

Một cuộc đời quang vinh

01/12/1992

Thủ tướng nước Cộng hòa nhân dân Trung Hoa

Lý Bằng

Nhân dân Nga sẽ mãi mãi ghi sâu trong ký ức hình tượng Hồ Chí Minh - người con trung thành với Tổ quốc Việt Nam - người chiến sĩ tiên phong trong cuộc đấu tranh giải phóng vì độc lập dân tộc và tự do.

9/01/1993

Đoàn đại biểu Xôviết tối cao Nga

Chúng tôi vô cùng xúc động và kính phục cuộc đời của Bác Hồ. Chúng tôi quý mến sự giản dị của Người cũng như trân trọng mọi cống hiến Người đã dành cho nhân dân mình. Người là tấm gương sáng về một lãnh tụ chân chính của nhân dân Việt Nam và nhân dân thế giới. Thay mặt cho đoàn và nhân danh cá nhân, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn đối với những người đang gìn giữ và giới thiệu Khu di tích này với chúng tôi để nhờ đó, chúng tôi được tận mắt chiêm ngưỡng và thực sự hiểu Bác Hồ vĩ đại đến nhường nào.

2/2/1993

Đại biểu Tổ chức Liên nghị viện Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á (AIPO)

Đồng chí Hồ Chí Minh, hay theo cách chúng ta trìu mến gọi: Bác Hồ, vẫn luôn là nguồn mạch khát vọng cho nhân dân Ấn Độ và những người cách mạng đang muốn thay đổi xã hội bất công trên thế giới. Ở Ấn Độ, chúng tôi vẫn hằng nâng niu những kỉ niệm về Người, cũng như tình cảm dành cho nhân dân Việt Nam. Theo ý nguyện của Người, chúng tôi đang phấn đấu cho ý tưởng một thế giới đại đồng mà Người đã để lại trong bản Di chúc nổi tiếng của mình.

23/3/1993

Đoàn đại biểu Đảng Cộng sản Ấn Độ

Chúng tôi vô cùng xúc động khi được thăm nơi ở và làm việc của Chủ tịch Hồ Chí Minh - người yêu nước nồng nàn, vị lãnh tụ của phong trào giải phóng dân tộc. Tất cả mọi người đều biết đến công lao Người đã xây dựng và củng cố tình hữu nghị giữa nhân dân hai nước Nga - Việt chúng ta. Sự khiêm nhường, giản dị của Người đã để lại cho chúng tôi những ấn tượng sâu sắc. Chúng tôi sẽ luôn ghi nhớ và nâng niu những tình cảm ấm áp chân tình mà Người đã dành cho nhân dân Nga. Xin chúc Tổ quốc và nhân dân Việt Nam của Người phồn vinh, hạnh phúc.

25/5/1993

Đoàn đại biểu Quốc hội Liên bang Nga

Thay mặt tất cả những người cách mạng Argentina, tôi xin bày tỏ tình cảm sâu sắc với tất cả những gì mà Chủ tịch Hồ Chí Minh đã làm vì sự nghiệp giải phóng và hạnh phúc của nhân loại. Người là một vĩ nhân có những cống hiến phi phàm mà loài người cần ghi nhớ. Thăm ngôi nhà độc đáo, nơi Người đã sống và làm việc đến giờ phút cuối cùng của mình, chúng tôi càng khẳng định hướng đi tới chiến thắng của đất nước Argentina thân yêu của tôi.

Tổng Thư ký Đảng Cộng sản Argentina

Patricio Echegaray

Cuộc đời cách mạng lớn - Tấm gương liêm khiết vĩ đại.

Tổng Bí thư Đảng Cộng Trung Quốc

Giang Trạch Dân

Tình hữu nghị Philippines - Việt Nam muôn năm!

29/3/1994

Tổng thống nước Cộng hòa Philippines

Fidel Ramos

Chúng tôi tận mắt chứng kiến lịch sử sinh động cũng như tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh đang sống mãi với nhân dân Việt Nam. Xin bày tỏ lòng kính trọng sâu sắc đối với người con vĩ đại của đất nước Việt Nam và sự khâm phục những con người trân trọng lịch sử của chính mình. Chúc mọi ý nguyện của Hồ Chí Minh được thực hiện trọn vẹn.

29/9/1997

Tổng thống Cộng hòa Ukraina

Leonit Kuchma

Thay mặt Đảng của mình, tôi xin nghiêng mình bái phục sự nghiệp cách mạng cao cả của Hồ Chí Minh - lãnh tụ vĩ đại của Đảng và tư tưởng của Người sẽ tiếp tục dẫn dắt cuộc đấu tranh của các dân tộc trên thế giới vì mục tiêu độc lập, tự do của mình.

22/11/1997

Đảng Lao động Mexico

Chúng tôi rất vinh dự được đến thăm ngôi nhà Chủ tịch Hồ Chí Minh đã từng ở và làm việc, nơi gắn liền với tên tuổi người đã sáng lập ra nhà nước Việt Nam độc lập, vị lãnh tụ đã làm rạng rỡ dân tộc Việt Nam anh hùng. Di sản vô giá của Chủ tịch đã và đang góp phần to lớn trong sự phát triển hợp tác trên tinh thần hữu nghị truyền thống giữa hai nước Nga-Việt chúng ta. Chúc các bạn hạnh phúc và phồn vinh.

25/11/1997

Đoàn đại biểu Chính phủ Liên bang Nga

Vô cùng vinh dự cho tôi cũng như tổ chức Liên hiệp Các quốc gia về thương mại và phát triển (CNUCED) được bày tỏ lòng kính trọng đối với Chủ tịch Hồ Chí Minh. Tổ chức CNUCED ra đời vì sự phát triển và tiến bộ của tầng lớp những người khổ đau và của toàn nhân loại. Bởi vậy, chúng tôi gắng noi theo tấm gương vĩ đại của Chủ tịch Hồ Chí Minh - người anh hùng của mọi dân tộc trong sự nghiệp đấu tranh vì độc lập và quyền bình đẳng của con người.

9/4/1998

Tổng Thư ký tổ chức CNUCED

Đây là lần đầu tiên tôi tới Việt Nam và chuyến viếng thăm này đã để lại cho tôi những ấn tượng rất tốt đẹp, bởi vì tôi vẫn từng mong muốn được viếng và đến thăm nơi ở của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Xin cảm ơn các bạn đã giúp tôi hiểu biết thêm về cuộc đời của Người.

12/5/1998

Giám đốc chấp hành APEC

Nhân dân El Salvador cảm ơn nhân dân Việt Nam đã dành cho chúng tôi tình đoàn kết hữu nghị. Chủ tịch Hồ Chí Minh - lãnh tụ vĩ đại của nhân dân, người Cha của Tổ Quốc Việt Nam, đồng thời cũng là lãnh tụ vĩ đại của thế giới. Tấm gương và sự nghiệp của Người là một di huấn quý giá đối với tất cả các dân tộc trên thế giới. Nhân dân El Salvador và một trận Farabundo Martí luôn luôn noi theo tấm gương của Người.

1/7/1998

Phó Tổng bí thư Đảng FMCN - El Salvador

Đoàn đại biểu Bộ Ngoại giao Cộng hòa Nam Phi rất hân hạnh được đến thăm nơi ở và làm việc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, lãnh tụ vĩ đại của nhân dân Việt Nam và Người cũng được tôn là một nhà lãnh đạo đáng kính của phong trào tiến bộ và dân chủ thế giới - phong trào mà Người đã cống hiến suốt cuộc đời mình. Qua chuyến viếng thăm này, chúng tôi có dịp được bày tỏ lòng kính trọng của mình đối với vị lãnh tụ Việt Nam vĩ đại.

16/7/1998

Bộ trưởng Bộ Ngoại giao nước Cộng hòa Nam Phi

Phụ lục

BIÊN NIÊN NHỮNG NƯỚC TRÊN THẾ GIỚI CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐÃ ĐẾN THĂM, Ở VÀ LÀM VIỆC TỪ NĂM 1911 - 1969

1. Cộng hoà Singapore (1911, 1930, 1933):

- Lần 1: Ngày 8/6/1911: Theo tàu Amiral Latouche Tréville, Nguyễn Tất Thành (Chủ tịch Hồ Chí Minh) ghé cảng Singapore;
- Lần 2: Tháng 4 đến tháng 5/1930: Theo sự phân công của Quốc tế Cộng sản, Nguyễn Ái Quốc (Chủ tịch Hồ Chí Minh) hoạt động ở Singapore;
- Lần 3: Tháng 1/1933: Sau khi được trả tự do, ngày 12/01/1933 Nguyễn Ái Quốc từ Hồng Kông (Trung Quốc) đi Anh qua Singapore, nhưng đến Singapore thì bị cảnh sát ở đây bắt trở lại Hồng Kông.

2. Cộng hoà xã hội Chủ nghĩa dân chủ Sri Lanka⁽¹⁾ (1911, 1928):

- Lần 1: Ngày 14/6/1911: Nguyễn Tất Thành ghé Cảng Colombo của Sri Lanka khi làm phụ bếp trên tàu Amiral Latouche Tréville;
- Lần 2: Cuối tháng 6/1928: Trong hành trình về gần Tổ quốc, Nguyễn Ái Quốc từ nước Đức, qua Thụy Sĩ, sang Italia rồi từ cảng Naples (Napoli), đáp tàu Nhật Bản đi Xiêm. Trên đường đi người dừng lại ở Sri Lanka ít ngày, ẩn danh là một thành viên của đoàn thuỷ thủ và ở khách sạn ngày nay mang tên "Thắng lợi", tới thăm tỉnh Kandī.

3. Cộng hoà Ả-rập Ai Cập (1911, 1946):

- Lần 1: Ngày 30/6/1911: Khi làm phụ bếp trên tàu Amiral Latouche Tréville, ghé vào cảng Said của Ai Cập;
- Lần 2: Ngày 7 đến 10/6/1946: Chủ tịch Hồ Chí Minh ghé thăm Cairo trên đường sang thăm Cộng hoà Pháp.

4. Cộng hoà Pháp (1911, 1912, 1913, 1917-1923, 1927, 1946)

Nước Pháp là nơi chứng kiến nhiều bước ngoặt trong hành trình cứu nước của Nguyễn Ái Quốc - Hồ Chí Minh. Sau này khi làm Chủ tịch nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, Người đã trở lại thăm nước Pháp. Người đã sống, hoạt động và thăm nhiều thành phố, địa điểm của Pháp.

⁽¹⁾ Trước năm 1952, Sri Lanka còn được gọi là Ceylon (Xây Lan)

- Lần 1: Tháng 7/1911, sau 1 tháng vượt biển, tàu Amiral Latouche Tréville đến thành phố Marseille - đầu mối giao thông quan trọng của Pháp với các nước ở Á, Phi và nhiều nước châu Âu. Tại đây, Người đã sống những ngày đầu tiên trên đất Pháp. Ngày 15/7 Nguyễn Tất Thành tới hải cảng Le Havre, rồi đến hải cảng Dunkerque trên bờ biển Manche theo hành trình của tàu;

- Lần 2: Năm 1913, Nguyễn Tất Thành theo tàu từ Mỹ trở về Le Havre;

- Lần 3: Từ năm 1917 đến ngày 13/6/1923, Nguyễn Tất Thành từ Anh trở lại Pháp để có điều kiện trực tiếp tham gia vào phong trào Việt kiều và phong trào công nhân Pháp. Người đã sống và làm việc tại thủ đô Paris;

- Lần 4: Trung tuần tháng 11/1927; Nguyễn Ái Quốc được Quốc tế Cộng sản cử đi Pháp; Người rời Matxcova (Liên Xô) đi Đức và sau đó bí mật sang Pháp;

- Lần 5: Ngày 31/5/1946: Chủ tịch Hồ Chí Minh sang thăm chính thức nước Cộng hòa Pháp với tư cách là Chủ tịch nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa.

Năm 1912, Nguyễn Tất Thành làm thuê cho một chiếc tàu của hãng Chargeurs Réunis rời Pháp đi vòng quanh châu Phi, châu Mỹ tới Hoa Kỳ. Hành trình qua các nước châu Phi, châu Mỹ chính là cuộc khảo sát thực tế của Nguyễn Tất Thành. Để khi trở lại Pháp năm 1917, người thanh niên trẻ có cơ sở so sánh những gì xảy ra ở Pháp, đây cũng chính là những bài học thực tế vô cùng quan trọng để sau này Nguyễn Ái Quốc viết nhiều bài báo nổi tiếng tố cáo tội ác của đế quốc thực dân đã gây ra cho nhân dân các nước thuộc địa. Năm 1912, theo hành trình con tàu của hãng Chargeurs Réunis, Nguyễn Tất Thành đã ghé vào đảo Réunion, một đảo nằm trong Ấn Độ Dương, là một vùng hải ngoại của Pháp. Cùng năm đó Nguyễn Tất Thành ghé vào đảo Martinique - một hòn đảo nằm ở phía Đông vùng biển Caribe, là một trong các vùng hải ngoại thuộc Pháp. Năm 1918, Nguyễn Tất Thành đã trở lại Réunion thăm Cựu Hoàng đế Thành Thái đang bị an trí tại đây.

5. Cộng hòa Djibouti (1912)⁽¹⁾: Người ghé vào theo hành trình của tàu.

6. Vương quốc Tây Ban Nha (1912): Người ghé vào theo hành trình của tàu.

7. Cộng hòa Bồ Đào Nha (1912): Người ghé vào theo hành trình của tàu.

8. Cộng hòa Algeria Dân chủ và Nhân dân (1912, 1946):

- Lần 1: Năm 1912: Người ghé vào theo hành trình con tàu hãng Chargeurs Réunis;

- Lần 2: Ngày 11/6/1946: Chủ tịch Hồ Chí Minh ghé thăm tỉnh Biskra trên đường sang thăm Cộng hòa Pháp.

9. Cộng hòa Tunisia (1912): Người ghé vào theo hành trình con tàu hãng Chargeurs Réunis.

10. Cộng hòa Senegal (1912): Người ghé vào theo hành trình của tàu.

11. Cộng hòa Benin (1912)⁽²⁾: Người ghé vào theo hành trình của tàu.

⁽¹⁾ Djibouti được phiên âm là Gilbuti.

⁽²⁾ Trước tháng 11-1975, Benin được gọi là Đahômaý.

12. Cộng hòa Cameroon (1912): Người ghé vào theo hành trình của tàu.

13. Cộng hòa Congo (1912): Người ghé vào theo hành trình của tàu.

14. Cộng hòa Argentine (1912): Người ghé vào theo hành trình của tàu.

15. Cộng hòa Uruguay (1912): Người ghé vào theo hành trình của tàu.

16. Cộng hòa Liên bang Brazil (1912): Người ghé vào theo hành trình của tàu.

17. Hợp chủng quốc Hoa Kỳ (1912-1913):

Theo hành trình con tàu của hãng Chargeurs Réunis, Nguyễn Tất Thành dừng lại ở Hoa Kỳ cuối năm 1912. Tại đây Người đến một số địa điểm như: thành phố New York (quận Brooklyn, thăm Tượng Nữ thần tự do ở bến cảng New York, khu Harlem); thành phố Boston.

18. Liên hiệp Vương quốc Anh (1913-1917):

Cuối năm 1913, Nguyễn Tất Thành theo tàu rời Mỹ trở về La Havre (Pháp) sau đó sang Anh, với mục đích để học tiếng Anh và để nghiên cứu vương quốc “Mặt trời không bao giờ lặn”. Một số địa điểm ở London có liên quan đến cuộc sống lao động và học tập của Nguyễn Tất Thành như: Khách sạn Drayton Courts, sở tìm việc ở Soho, khách sạn Carlton, Công viên Hyde, thư viện Anh, sông Thames, nhà số 8 đường Stephen Tottenham và nhà số 10 quảng trường Orchard.

19. Cộng hòa Liên bang Đức⁽¹⁾ (1919, 1920, 1923, 1927-1928, 1957):

- Lần 1: Cuối tháng 9/1919: Nguyễn Ái Quốc cùng với Luật sư Phan Văn Trường sang Đức rồi trở về Pháp vào khoảng giữa tháng 10-1919;

- Lần 2: Đầu những năm 1920, khi tham gia Hội Du lịch ở Pháp, Người đi thăm một số nước trong đó có Đức;

- Lần 3: Ngày 16/6/1923, Nguyễn Ái Quốc đến Berlin trong hành trình từ Pháp sang Liên Xô. Tại Berlin, Nguyễn Ái Quốc được cơ quan đặc mệnh toàn quyền Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Xô viết Liên bang Nga tại Đức cấp cho giấy đi đường và thị thực nhập cảnh vào nước Nga. Sở cảnh sát Berlin cấp giấy phép tạm trú và đi lại trên lãnh thổ Đức. Cuối tháng 6-1923, Nguyễn Ái Quốc rời Đức từ Cảng Hambourg để đi Petrograt (Liên bang Nga);

- Lần 4: Tháng 12/1927: Nguyễn Ái Quốc bí mật quay trở lại Đức và nhận làm phóng viên cho tờ báo Thế giới (Die Welt). Được Ban Chấp hành Quốc tế Cộng sản ra quyết định đồng ý để Người trở về Đông Dương, đầu tháng 6/1928, Nguyễn Ái Quốc rời nước Đức bắt đầu cuộc hành trình về gần Tổ quốc. Từ Đức, Người qua Thụy Sĩ rồi sang Italia;

- Lần 5: Ngày 25/7/1957, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến Berlin, mở đầu chuyến thăm hữu nghị nước Cộng hòa Dân chủ Đức.

⁽¹⁾Năm 1990, Cộng hòa Liên bang Đức được thống nhất trên cơ sở Cộng hòa Dân chủ Đức (Đông Đức) và Cộng hòa Liên bang Đức cũ (Tây Đức)

20. Cộng hòa Italia (1920, 1928):

- Lần 1: Năm 1920, trong thời gian hoạt động ở Pháp, ngoài tham gia sinh hoạt Câu lạc bộ Phobua, Nguyễn Ái Quốc còn tham gia các hội nghệ thuật và khoa học, Hội Du lịch, Hội những người bạn của nghệ thuật... Người đi thăm quan nhiều nơi tại Pháp, Italia, Thụy Sĩ, Đức. Tại Italia, Người đã đến thăm tòa thánh Vatican, nhà thờ thánh Pierre, viện bảo tàng Vantican...

- Lần 2: Năm 1928, trên đường từ Đức về Đông Dương, Nguyễn Ái Quốc đã đi qua Italia, Người ghé vào Hội trợ Milan (Milano), quán ăn Trattoria Laposa... Đến cuối tháng 6 năm 1928, Người từ cảng Napoli đáp tàu Nhật Bản đi Xiêm.

21. Liên bang Thụy Sĩ (1920, 1928):

- Lần 1: Năm 1920, khi tham gia Hội Du lịch ở Pháp, Người đi thăm một số nước trong đó có Thụy Sĩ;

- Lần 2: Tháng 6/1928, trên hành trình từ Đức trở về nước, Nguyễn Ái Quốc ghé qua Thụy Sĩ.

22. Liên bang Nga (1923-1924, 1927, 1934-1938, 1950, 1952, 1955, 1957, 1959, 1960, 1961, 1962)

Liên Xô là trung tâm của phong trào cộng sản và công nhân quốc tế. Trong hành trình tìm đường cứu nước, Liên Xô chính là địa điểm mà Nguyễn Ái Quốc đã khát khao được đến nhất. Những năm tháng Người học tập và hoạt động cách mạng ở Liên Xô: 1923-1924, 1927, 1934-1938 là những năm tháng ghi nhớ trong cuộc đời hoạt động cách mạng của Người.

- Lần 1: Ngày 30/6/1923: Nguyễn Ái Quốc đến cảng Pêtrograt. Đây là lần đầu tiên Người đặt chân lên mảnh đất của Liên bang Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Xô Viết. Sau đó Người đến Matxcơva tham dự Hội nghị lần thứ nhất Quốc tế Nông dân và sôi nổi tham gia nhiều hoạt động cách mạng. Đến tháng 10/1924, Nguyễn Ái Quốc trở về Quảng Châu (Trung Quốc) tiếp tục hoạt động;

- Lần 2: Tháng 5/1927: Nguyễn Ái Quốc rời Quảng Châu đi Hồng Kông, đến Thượng Hải. Sau đó, đáp tàu từ Thượng Hải đi Vladivostok (Liên Xô) rồi đến Matxcơva và làm việc trong Quốc tế Cộng sản;

- Lần 3: Tháng 6/1934 đến tháng 10/1938: Sau khi được xử trắng án tại vụ án Hồng Kông, Nguyễn Ái Quốc lưu lại Trung Quốc một thời gian, đến tháng 6/1934, Nguyễn Ái Quốc tới Matxcơva. Người chính thức được nhận vào học Trường Quốc tế Lênin năm học 1934-1935, sau đó vào làm nghiên cứu sinh của Viện nghiên cứu các vấn đề dân tộc thuộc địa. Đến tháng 10/1938, Nguyễn Ái Quốc đáp xe lửa ở ga Iarôxlapxki rời Matxcơva về phương Đông;

- Lần 4: Giữa tháng 2/1950: Chủ tịch Hồ Chí Minh đến Matxcơva. Tại Matxcơva, làm việc với các nhà lãnh đạo Liên Xô. Cũng trong thời gian ở Matxcơva, Người đã gặp gỡ đại diện Đảng Cộng sản Pháp và nhiều tổ chức Quốc tế để tranh thủ đồng tình và ủng hộ của các lực lượng tiến bộ trên thế giới đối với cuộc chiến đấu chính nghĩa của nhân dân Việt Nam;

- Lần 5: Tháng 10/1952: Chủ tịch Hồ Chí Minh bí mật sang Liên Xô, dự Đại hội lần thứ 19 Đảng Cộng sản Liên Xô và hội đàm với đồng chí Stalin.

- Lần 6: Ngày 9/7/1955: Chủ tịch Hồ Chí Minh đến Liên Xô trong chuyến thăm chính thức ba nước Trung Quốc, Mông Cổ, Liên Xô;

- Lần 7: Ngày 13/7/1957: Chủ tịch Hồ Chí Minh tới Liên Xô. Người đã đi thăm nhiều địa điểm ở Leningrat, Matxcova và tiến hành hội đàm với lãnh đạo Đảng Cộng sản Liên Xô;

- Lần 8: Ngày 21/8/1957: Chủ tịch Hồ Chí Minh dừng chân ở thành phố Xtalingrat (nay là thành phố Volgagrat thuộc Liên bang Nga)

- Lần 9: Từ ngày 1 đến ngày 21/11/1957: Chủ tịch Hồ Chí Minh sang thăm Liên Xô dự kỷ niệm 40 năm Cách mạng Tháng Mười và dự Hội nghị 64 Đảng Cộng sản và Công nhân trên thế giới;

- Lần 10: Ngày 21/01/1959 đến ngày 7/2/1959: Chủ tịch Hồ Chí Minh sang thăm Liên Xô và dự Đại hội lần thứ 21 Đảng Cộng sản Liên Xô;

- Lần 11: Ngày 2 đến ngày 6/7/1959: Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm Liên Xô;

- Lần 12: Ngày 12 đến ngày 17/8/1960: Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm Liên Xô;

- Lần 13: Ngày 4/11/1960 đến 2/12/1960: Chủ tịch Hồ Chí Minh tới Liên Xô dự Kỷ niệm lần thứ 43 Cách mạng Tháng 10 Nga và dự Hội nghị 81 Đảng Cộng sản và Công nhân quốc tế họp tại Cung điện Kremli;

- Lần 14: Ngày 14 đến ngày 21/10/1962: Chủ tịch Hồ Chí Minh tới Liên Xô dự Đại hội lần thứ 22 Đảng Cộng sản Liên Xô;

- Lần 15: Ngày 4 đến ngày 11/6/1962: Chủ tịch Hồ Chí Minh đến Maxcova trong chuyến đi thăm và nghỉ hè tại Trung Quốc và Liên Xô.

23. Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa (1924-1927, 1929, 1930-1934, 1938-1941, 1942, 1945, 1950, 1954, 1955, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968):

Trung Quốc là nước láng giềng có chung biên giới với Việt Nam. Từ khi Việt Nam chưa có Đảng lãnh đạo, Nguyễn Ái Quốc đã sáng suốt lựa chọn địa điểm hoạt động ở miền Nam Trung Quốc giáp biên giới với Việt Nam. Trung Quốc là một trong những nước Nguyễn Ái Quốc sống và hoạt động lâu nhất. Sau này khi trở thành Chủ tịch nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng nhiều lần sang thăm Trung Quốc.

- Lần 1: Từ ngày 11/11/1924 đến tháng 5/1927: Địa điểm đầu tiên trên đất Trung Quốc mà Nguyễn Ái Quốc đặt chân tới là thành phố Quảng Châu. Đây là thời kỳ diễn ra nhiều sự kiện quan trọng đối với cách mạng Việt Nam: Thành lập hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên, ra báo Thanh niên, mở các lớp Huấn luyện chính trị đào tạo cán bộ nhằm chuẩn bị về tư tưởng và tổ chức cho việc thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam năm 1930;

- Lần 2: Ngày 23/12/1929: Nguyễn Ái Quốc từ Xiêm (Thái Lan) đến Hồng Kông chuẩn bị cho Hội nghị hợp nhất các tổ chức Cộng sản Việt Nam. Tại đây, từ ngày 6/1 đến ngày 7/2/1930, Nguyễn Ái Quốc chủ trì Hội nghị hợp nhất thành lập

Đảng Cộng sản Việt Nam. Hội nghị đã thông qua những văn kiện chính thức của Đảng: Chánh cương vắn tắt, Sách lược vắn tắt, Điều lệ vắn tắt... do Người khởi thảo;

- Lần 3: Cuối tháng 5/1930: Nguyễn Ái Quốc từ Singapore trở lại Hồng Kông và Người tiếp tục hoạt động tại Trung Quốc. Đến ngày 6/6/1930, Tống Văn Sơ (Chủ tịch Hồ Chí Minh) bị cảnh sát Hồng Kông bắt giữ. Sau khi được trả tự do lại, Người đã bí mật sống ở Phúc Kiến, Thượng Hải. Tháng 6/1934, Tống Văn Sơ rời Thượng Hải sang Liên Xô;

- Lần 4: Năm 1938-1941: Cuối năm 1938, Nguyễn Ái Quốc từ Liên Xô tới Trung Quốc, đầu tiên Người đến Văn phòng của Giải phóng quân Trung Quốc ở Lan Châu rồi từ đó đi Tây An, sau đó đến Diên An, Trùng Khánh, Quế Lâm, Quảng Tây nhằm tìm con đường trở về nước lãnh đạo con đường Cách mạng. Ngày 28/1/1941: Người qua mốc biên giới Việt - Trung số 108, trở về Tổ quốc sau 30 năm bôn ba nước ngoài;

- Lần 5: Ngày 13/8/1942: Nguyễn Ái Quốc sang Trung Quốc để liên lạc với các lực lượng Cách mạng của người Việt Nam và lực lượng Đồng minh. Đến phố Túc Vinh (huyện Thiên Bảo, Quảng Tây) thì chính quyền Tưởng Giới Thạch bắt giữ. Đến ngày 10/9/1943 được trả lại tự do, Người tiếp ở lại Liễu Châu và tham gia các hoạt động Cách mạng;

- Lần 6: Tháng 2/1945 đến ngày 15/4/1945: Hồ Chí Minh đi Côn Minh gặp gỡ với một số tướng của Mỹ và Trung Quốc trong lực lượng đồng minh chống Phát xít;

- Lần 7: Ngày 2/01/1950: Chủ tịch Hồ Chí Minh rời Tân Trào (Tuyên Quang, Việt Nam) đi Trùng Khánh (Trung Quốc) bắt đầu chuyến thăm Trung Quốc và Liên Xô;

- Lần 8: Cuối năm 1951, đầu năm 1952: Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm Nam Ninh (Trung Quốc);

- Lần 9: Tháng 7/1954: Tại Liễu Châu (Quảng Tây), Chủ tịch Hồ Chí Minh hội đàm với Thủ tướng Quốc vụ viện nước Cộng hòa nhân dân Trung Hoa Chu Ân Lai về vấn đề lập lại hòa bình ở Đông Dương và những vấn đề có liên quan trong cuộc đàm phán ở Hội nghị Giơ-ne-vơ;

- Lần 10: Ngày 23/6/1955: Chủ tịch Hồ Chí Minh dẫn đầu đoàn đại biểu Việt Nam đến Nam Ninh, thủ phủ Khu tự trị Choang - Quảng Tây bắt đầu chuyến thăm chính thức ba nước Trung Quốc, Liên Xô, Mông Cổ;

- Lần 11: Ngày 6/7/1957: Chủ tịch Hồ Chí Minh dẫn đầu đoàn đại biểu Đảng và Chính phủ nước Việt Nam Dân Chủ Cộng hòa lên đường đi thăm các nước. Người đã đến Vũ Hán (Trung Quốc) và dừng chân tại Bắc Kinh;

- Lần thứ 12: Ngày 21/7/1957: Chủ tịch Hồ Chí Minh đến Cáp Nhĩ Tân, thủ phủ tỉnh Hắc Long Giang thuộc Đông Bắc (Trung Quốc);

- Lần thứ 13: Ngày 28/8/1957: Chủ tịch Hồ Chí Minh tới Bắc Kinh;

- Lần thứ 14: Tháng 6/1958: Chủ tịch Hồ Chí Minh hội kiến với Chủ tịch Mao Trạch Đông tại Tây Giao (Bắc Kinh);

- Từ năm 1959-1968: Hàng năm, Chủ tịch Hồ Chí Minh đều có chuyến thăm, làm việc hoặc nghỉ dưỡng tại Trung Quốc.

24. Nhật Bản (1924):

Năm 1924, con tàu chở Nguyễn Ái Quốc từ Vladivôxtôc (Liên Xô) đi Quảng Châu (Trung Quốc) ghé cảng Mốt Di của Nhật Bản.

25. Vương quốc Bỉ (1927):

Tháng 12 năm 1927, nhận sự phân công của Quốc tế Cộng sản, từ Pháp Nguyễn Ái Quốc đi dự cuộc họp của Đại hội đồng của Liên đoàn chống đế quốc tại Brussels (Bỉ)

26. Vương quốc Thái Lan⁽¹⁾ (1928-1929, 1930):

- Lần 1: Năm 1928: Nguyễn Ái Quốc đến hoạt động ở Thái Lan từ tháng 7/1928 đến tháng 11/1929. Người đã đến Băng Cốc với tên gọi Nguyễn Lai. Sau đó Người đã đi làm công tác vận động Việt kiều tại tỉnh miền Đông Bắc Thái Lan;

- Lần 2: Tháng 4/1930: Người tới Thái Lan làm nhiệm vụ của Quốc tế Cộng sản giao.

27. Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào (1928-1929):

Thời gian hoạt động ở Xiêm (Thái Lan), Nguyễn Ái Quốc đã ít nhất hai lần vượt sông Mê Kông sang Lào để nghiên cứu tình hình kinh tế, chính trị, xã hội của nhân dân Lào, của bà con Việt kiều và khảo sát thực địa để tìm đường bí mật qua Lào về hoạt động tại Việt Nam.

28. Malaysia (1930):

Năm 1930 Nguyễn Ái Quốc đến Malaysia làm nhiệm vụ do Quốc tế Cộng sản giao.

29. Liên bang Myanmar⁽²⁾ (1946, 1958, 1959):

- Lần 1: Ngày 31/5/1946, Chủ tịch Hồ Chí Minh ghé qua thành phố Yangon (trước gọi là Rangoon) trong hành trình thăm Cộng hòa Pháp;

- Lần 2: Ngày 14 đến ngày 17/2/1958: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm hữu nghị chính thức Myanmar;

- Lần 3: Ngày 26/2/1959: Chủ tịch Hồ Chí Minh dừng chân ở thành phố Yangon trên đường đi thăm chính thức nước Cộng hòa Indonesia;

- Lần 4: Ngày 9/3/1959: Chủ tịch Hồ Chí Minh trở lại thành phố Yangon sau khi kết thúc chuyến thăm nước Cộng hòa Indonesia.

⁽¹⁾ Xiêm là quốc hiệu của Thái Lan từ năm 1782 đến ngày 23-6-1939. Sau đó, tên gọi Xiêm được sử dụng lại một cách chính thức trong thời kì từ năm 1945 đến ngày 11-5-1949. Tên gọi Vương quốc Thái Lan được sử dụng thay thế cho tên gọi Xiêm trong thời kì 1939-1945 và từ 1949 đến nay.

⁽²⁾ Myanma còn có các tên gọi cũ khác là Miến Điện hoặc Diên Điện.

30. Cộng hòa Ấn Độ (1946, 1958):

- Lần 1: Ngày 1 đến ngày 4/6/1946, Chủ tịch Hồ Chí Minh dừng chân ở Calcutta trong hành trình thăm Cộng hòa Pháp;
- Lần 2: Ngày 4 đến ngày 14/2/1958: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm hữu nghị chính thức nước Cộng hòa Ấn Độ.

31. Cộng hòa Hồi giáo Pakistan (1946):

Ngày 5/6/1946, Chủ tịch Hồ Chí Minh ghé qua Karachi trong hành trình thăm Cộng hòa Pháp.

32. Cộng hòa Iraq (1946):

Ngày 6/6/1946, Chủ tịch Hồ Chí Minh ghé qua thành phố Habanha trong hành trình thăm Cộng hòa Pháp.

33. Cộng hòa Mông Cổ (1955, 1962)

- Lần 1: Ngày 8/7/1955: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm hữu nghị nước Cộng hòa Nhân dân Mông Cổ;
- Lần 2: Ngày 4/6/1962: Chủ tịch Hồ Chí Minh dừng lại ở sân bay Ulanbato (Mông Cổ) đón một đồng chí cán bộ cấp cao của Mông Cổ cùng đi Liên Xô với Người.

34. Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Triều Tiên:

Ngày 8 đến ngày 12/7/1957: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm hữu nghị Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Triều Tiên.

35. Cộng hòa Czech⁽¹⁾ (1957):

Ngày 17 đến ngày 21/7/1957: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm hữu nghị Cộng hòa XHCN Tiệp Khắc.

36. Cộng hòa Ba Lan (1957):

Ngày 21 đến ngày 25/7/1957: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm hữu nghị Cộng hòa nhân dân Ba Lan.

37. Cộng hòa Hungary (1957):

Ngày 1 đến ngày 4/8/1957: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm hữu nghị nước Cộng hòa Nhân dân Hungary.

38. Cộng hòa Serbia⁽²⁾ (1957):

Ngày 5 đến ngày 9/8/1957: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm hữu nghị nước Cộng hòa Liên bang XHCN Nam Tư.

39. Cộng hòa Albania (1957):

Ngày 9 đến ngày 13/8/1957: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm hữu nghị nước Cộng hòa Nhân dân Albania.

⁽¹⁾ Năm 1993, Tiệp Khắc chia thành Cộng hòa Czech và Slovakia. Hiện nay Praha là thủ đô của Cộng hòa Czech.

⁽²⁾ Liên bang Nam Tư giải thể vào thập niên 1990, chỉ còn lại Montenegro ở lại Serbia trong Liên bang Serbia và Montenegro. Năm 2006, Montenegro tách khỏi liên bang và Serbia trở thành một quốc gia riêng. Hiện nay tên chính thức là Cộng hòa Serbia.

40. Cộng hòa Bulgaria (1957):

Ngày 13 đến ngày 17/8/1957: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm hữu nghị nước Cộng hòa Nhân dân Bulgaria.

41. Cộng hòa Romania (1957):

Ngày 17 đến ngày 21/8/1957: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm hữu nghị nước Cộng hòa XHCN Romania.

42. Cộng hòa Ukraine (1957, 1959, 1962):

- Lần 1: Ngày 21/8/1957: Chủ tịch Hồ Chí Minh dừng chân ở thành phố Ôdetxa (nay thuộc nước Cộng hòa Ukraine);

- Lần 2: Ngày 6/7/1959: Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thủ đô Kiép;

- Lần 3: Ngày 17 đến ngày 22/6/1962: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm hữu nghị nước Cộng hòa Ukraine.

43. Cộng hòa Indonesia (1959):

Ngày 27/2 đến ngày 9/3/1959: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm hữu nghị nước Cộng hòa Indonesia.

44. Cộng hòa tự trị Abkhazia⁽¹⁾ (thuộc Cộng hòa Georgia) (1959):

Ngày 18/7/1959: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm nước Cộng hòa Abkhazia.

45. Cộng hòa Georgia⁽²⁾ (1959):

Ngày 19/7/1959: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm nước Cộng hòa XHCN Xôviết Georgia.

46. Cộng hòa Armenia (1959):

Ngày 21/7/1959: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm nước Cộng hòa XHCN Xôviết Armenia.

47. Cộng hòa Azerbaijan (1959):

Ngày 23/7/1959: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm nước Cộng hòa XHCN Xôviết Azerbaijan.

48. Cộng hòa Turkmenistan (1959):

Ngày 24/7/1959: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm nước Cộng hòa XHCN Xôviết Turkmenistan.

49. Cộng hòa Uzbekistan (1959):

Ngày 25/9/1959: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm nước Cộng hòa XHCN Xôviết Uzbekistan.

50. Cộng hòa Tajikistan (1959):

Ngày 27/7/1959: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm nước Cộng hòa XHCN Xôviết Tajikistan.

⁽¹⁾ Cộng hòa Georgia (Gruzia) được chia thành 9 vùng và 2 nước Cộng hòa tự trị: Abkhazia và Ajaria.

⁽²⁾ Georgia thường được phiên âm là Gruzia.

51. Cộng hòa Kyrgyz⁽¹⁾ (1959):

Ngày 28/7/1959: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm nước Cộng hòa XHCN Xôviết Kyrgyzia.

52. Cộng hòa Kazakhstan (1959):

Ngày 29/7/1959: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm nước Cộng hòa XHCN Xôviết Kazakhstan.

53. Cộng hòa Estonia (1961):

Ngày 21/10/1961: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm nước Cộng hòa XHCN Xôviết Estonia.

54. Cộng hòa Latvia (1961):

Ngày 23/10/1961: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm nước Cộng hòa XHCN Xôviết Latvia.

55. Cộng hòa Lithuania⁽²⁾ (1961): Ngày 26/10/1961: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Cộng hòa XHCN Xôviết Litva.

56. Cộng hòa Moldova⁽³⁾ (1962):

Ngày 11 đến ngày 16/6/1962: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm hữu Cộng hòa XHCN Xôviết Moldova.

⁽¹⁾ Cộng hòa Kyrgyz có các cách dịch là Kigizia hoặc Kechghidia phát âm là Cư-rơ-gư-xtan.

⁽²⁾ Cộng hòa Lithuania được phiên âm là Cộng hòa Litva.

⁽³⁾ Cộng hòa Moldova được phiên âm là Cộng hòa Mônđavi.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. *Hồ Chí Minh - biên niên tiểu sử*. Nxb Chính trị quốc gia, 2009. Từ tập III đến X.
2. *Thư ký Bác Hồ kể chuyện*. Nxb Chính trị quốc gia, 2008.
3. *Chủ tịch Hồ Chí Minh - hành trình kháng chiến*. Nxb Công an nhân dân, 2005.
4. *Hồ Chí Minh - 474 ngày độc lập đầu tiên*. Nxb Thanh niên, 2008.
5. *Bác Hồ sống mãi với chúng ta*. Nxb Chính trị quốc gia, 2005.
6. *Chủ tịch Hồ Chí Minh với nước Pháp*. Nxb Chính trị quốc gia, 2010.
7. *Người là Bác Hồ của tất cả chúng ta*. Nxb Chính trị quốc gia, 2009.
8. *Việt Nam và Hồ Chí Minh qua cảm nhận của W. Burchett*. Nxb Thế giới, 2011.
9. *Đỗ Đình Thiện - cuộc đời và những cống hiến*. Nxb Tài chính, 2007.
10. *Người Nga nói về Hồ Chí Minh*. Nxb Chính trị-Hành chính, 2010.
11. *Câu chuyện về một nền hoà bình bị bỏ lỡ*. Nxb Công an nhân dân, 2004.
12. *Hồ Chí Minh - một người châu Á của mọi thời đại*. Nxb Chính trị quốc gia, 2010.

MỤC LỤC

Phần I: Chủ tịch Hồ Chí Minh với hoạt động ngoại giao đấu tranh vì hòa bình	9
1. Cuộc hành trình của Nguyễn Tất Thành - Nguyễn Ái Quốc qua 29 quốc gia và vùng lãnh thổ trên thế giới để tìm con đường giải phóng dân tộc và trở về nước trực tiếp lãnh đạo cách mạng Việt Nam, tiến tới tổng khởi nghĩa Tháng Tám thắng lợi (1911-1945).....	10
2. Sáng lập nhà nước dân chủ nhân dân đầu tiên ở Đông Nam châu Á, xây dựng hệ thống chính quyền nhân dân, sử dụng ngoại giao để bảo vệ thành quả cách mạng (1945-1946).....	24
3. Cuộc trường kỳ kháng chiến bảo vệ nền độc lập non trẻ của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, bắt đầu phát triển đấu tranh ngoại giao (1946-1954).....	50
4. Cải tạo xây dựng XHCN ở miền Bắc, đồng thời tiến hành cách mạng dân tộc dân chủ ở miền Nam, thiết lập các quan hệ ngoại giao mới, giương cao ngọn cờ độc lập dân tộc và thống nhất Tổ quốc (1954-1964)....	57
5. Bảo vệ miền Bắc XHCN trước cuộc chiến tranh phá hoại bằng không quân, đánh bại các cuộc tấn công chiến lược ở miền Nam, mở rộng hoạt động quốc tế, tranh thủ sự ủng hộ và giúp đỡ của các lực lượng hoà bình, dân chủ, tiến bộ trên thế giới (1964-1969).....	103
Phần II: Chủ tịch Hồ Chí Minh - biểu tượng của hòa bình - hữu nghị và đoàn kết quốc tế	121
1. Thế giới thương tiếc và ca ngợi Hồ Chí Minh	122
2. Những nhận định, đánh giá về Hồ Chí Minh trong các Hội thảo quốc tế	132

3. Một số công trình, tượng đài lưu niệm về Hồ Chí Minh ở các nước - nơi hội tụ sự phát triển tình đoàn kết, hòa bình, hữu nghị giữa các dân tộc trên thế giới	135
4. Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch, Lăng Chủ tịch Hồ Chí Minh và Bảo tàng Hồ Chí Minh - một quần thể di tích lịch sử, văn hóa - nơi hội tụ sự phát triển tình đoàn kết, hòa bình, hữu nghị giữa các dân tộc trên thế giới.....	148
5. Một số cảm tưởng của khách quốc tế khi đến thăm nơi ở và làm việc của Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch ..	166
Phụ lục: Biên niên những nước trên thế giới Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đến thăm, ở và làm việc từ năm 1911-1969	173
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	183